5

PROTOCOLLON

ANNO 1718

5

IV

Zebrał

Eligi Korwin Piotrowski

Prezes Sądu Głównego Wołyńskiego

w Motowidłówce.

Własność córki Stanisławy

z Piotrowskich Malinowskiej.

Pozwala się drukować pod warunkiem złoże-
nia w Komitecie Cenzury po wydrukowaniu,
prawem przepisanej liczby exemplarzy.
Kijów, dnia 20. Marca 1861 roku.

Cenzor Ks. Nowicki.

N 281/xvi 18 Октября 1860. Dwa kio?pol. opisio. 1.

PROTOCOLLON
Expeditionum Cancellariatûs Regni Poloniae.
Anni 1718°.

1.) Deliberatoriae JEgo Królewskiey Mości do Jchmciow Panow Senatorow. z Wschowy dnia 2. Januarij 1718. Roku.

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Chcąc aby z jedney strony in virtute Traktatu y Seymu ostatniego quies et felicitas publica, ingenti commodo et solatio Rzeczypospolitey przywrócone, coraz większe y bardziey gruntowne incrementa odbierały; z drugiey zaś, aby cupida novandarum rerum ingenia pod prawem żyć niechcące, ad novas turbas et affligendam patriam żadnego pretextu niemiały; wcześnie Uprzeymości Waszey ex Regio munere providam Oycowskiego około dobra pospolitego starania deliberationem Nostram naypierwey w tym punkcie kommunikujemy: iż juxta praescriptum Novellae Legis Seym Walny sześcniedzielny w czasie y terminie tymże Prawem opisanym w Grodnie z alternaty przypadającey, złożyć postanowiliśmy. — Więc że daleko trudniey facienda eligere et probare a niżeli facta censurare et improbare; dla tego validum godney y nieraz prospere doświadczoney Uprzeymości Waszey rady adminiculum zaciągamy y obligujemy, żebyś według zwykłey przezorności swojey solidiora consilia cum exitu a niżeli praematura cum exitio praeferendo, cokolwiek potrzebnego y pożytecznego ad stabilimentum boni ordinis restituti et tranquillitatis manutenendae będziesz rozumiał do inserowania w Instrukcya y proponowania na Seymiki przyszłe przed-Seymowe, w Responsie swoim amplissime do Nas wyrazić nieomieszkał. — Secundario donosiemy: iż lubo dla poratowania zdrowia y przeyrzenia się w domowych interessach dłużey w Państwie dziedzicznym Naszym zabawić obligowani byliśmy, jednak naymnieyszey okazyi y żadnego momentu do salwowania awansowania y utrzymania negotiorum Reipublicae ab extra et ab intra non intermisimus; kiedy tak do Cesarza Jmci ad famam Traktatu z Portą Ottomańską rozgłoszonego, dla zniesienia fortyfikacyi Chocimskiey przeciwko dawnym Paktom nowo-wystawioney y dla assekurowa

 --rowania granic Rzeczypospolitey od tamtey sciany, jakoteż do Cara Jmci dla poparcia prędszey y nieodwłoczney woysk Jego ewakuacyi, potrzebne Expedycye, przez Urodzonych Koniuszego Wielkiego Xstwa Litewskiego y Starostę Kopanickiego ordynowaliśmy; y to wszystko cokolwiek tylko occurrente necessitate albo permittentibus legibus pro bono publico salutare et practicabile zdało się, z wielką pilnością y należytą applikacyą ex sensu et mente przytomney Rady wypełniliśmy. — — Że zaś z okazyi Konwersyi Nayukochańszego Syna Naszego od pięciu lat in arcano trzymaney, novissime cum universali laetitia Orthodoxae Religionis Fidelium ogłoszoney, Saxońskie Interessa jeszcze actualem praesentiam et vigilantiam Nostram tamże indispensabiliter potrzebują; niżeli destynowane do pomienionych Dworów negocyacye suum effectum wezmą; niżeli responsoriae na deliberatorye od Uprzeymości Wey y od całego Senatu odbiorą się; y niżeli Kancellarye expedycyą Przedseymową wygotują; interstitium wolnego czasu in rem et usum Dziedzicznego Państwa Naszego impendere umyśliliśmy nie inną intencyą, jeno żebyśmy za powrotem prędkim nazad do Polski, bez żadney na potym dystrakcyi curis publicis totaliter vacare mogli; y zupełnym staraniem Naszym Rempublicam opibus et legibus firmatam, w tychże prerogatywach y wolnościach w których przez wolne głosy po Antecessorach Naszych odebraliśmy, mediantibus liberis Civium suffragijs et arbitrijs, po długoletnim y szczęśliwym Panowaniu Naszym Posteris Nostris zostawili. — A teraz naybardziey tego jedynie ardentissimo voto pragniemy, aby Taż Rzeczpospolita cognitis et destructis perversis malignantium opacznych imaginacyy y interpretacyy rumoribus, secura plenaque na zawsze fruatur libertate. — Oraz zdrowia dobrego od Pana Boga Uprzeymości Waszey życzemy. — Dan w Wschowie dnia wtórego miesiąca Stycznia Roku Pańskiego MDCCXVIII. Panowania Naszego XXI. Roku. —

2.) Copie de la Lettre de S. E. Mgr le Grand Chancellier à Mr. le Baron de Beserwahl à Graudent 24. Janv. 1718.

Ayant reçu avec toute la reconnoissance les souhaits de Votre Excellence et de Sa maison à l'occasion du renouvellement de l'année; je fais pareillement des voeux tres sincers pour la conservation de la santé de V. E. et de tout ce qui lui appartient avec toutes leurs prosperités pour des années sans nombre. —

Mr

Monsieur Dembowski a entre ses Mains l'Ecrit de Mr. le Prince et de Madame la Princesse Czartoryski, et les projets du Diplome; et je lui ai remis cette affaire par l'ordre de Sa Majesté, pour etre finie à son retour en Saxe. ~ J'assure SS. EE. Madame la Grande Mareschalle et Madame Votre Epouse de Mes tres humbles services, ioygnant les compliments respectueux de la part de Madame ma belle-mere et de Ma femme. ~ Je suis avec veritable etc. ~ „ —

3.) Instrukcya do Nayiaśnieyszego Majestatu Jego Królewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego; od Nas Senatorow, Ministrow, Kommissarzow ex Senatorio et Equestri Ordine na Trybunał Skarbowy do Grodna zgromadzonych; dana Jaśnie Wielmożnemu JmPanu Janowi Hrabi na Kodniu, Dorohostajach y Czarnobylu Sapiezie Kasztelanowi Trockiemu Posłowi Obranemu; d. 8. Octobris 1717. Roku. ~ „ —

Primo. — Jako quassata procellis sine regimine puppis woła ad Rectorem maris Palinurum, eripe nos undis et rerum consule Summe; tak skołatana tot adversis Oyczyzny Naszey navis, recurrit do JK. Kr. Mci P. N. M. aby e specula Oycowskiey Swojey prowidencyi succurrere labenti Patriae raczył; a w tak ciężkim utrapieniu zostającą, do tey którą przez Traktat zakończony Warszawski Nas miłościwie assekurował reducere chciał szczęśliwości. ~. —

Secundo. ~ Już to Rok cały, jako po Seymie Pacificationis czekająca mille suspirijs Oyczyzna Nasza post tot turbines et procellas malatiam evacuationis Woysk auxiliarnych JEgo Carskiego Wstwa, przykładem woysk auxyliarnych JK. Kr. Mci P. N. M., tak wszystkie położyła nadzieje w Oycowskim pieczołowaniu JK. Kr. Mci; że Nas od kolligackich Narodow liberare ac Rempublicam tot oneribus pessumdatam levare miała! Alisci nadziei naszych Cithara versa est in moerorem? ~ „ — Tertio. Poniewaź przybywszy do Grodna Jmp. Rop Brygadier Jego Carsk. Wstwa z Orderami Swych Generałow, na tym mieyscu, gdzie brachium Subsellij JK. Kr. Mci Trybunał Skarbowy novella lege ufundowany przez Rzeczpospolitą, do utrzymania repartycyi, lokacyi y exekucyi novellae Legis tranquille desudare powinien, inter arma et classica Woysk JE. Cars. Wstwa zakazanemi tak ciężkiemi Woiewodztwom y Powiatom W. Xstwa Litt. prowiantami distrahitur: incolae W. X. Lit. jako gens subjugata et non libera ad gabellas et tributa forti executione premuntur. ~

Quarto

= Quarto. — Nieukontentowana his adversis nieszczęśliwości Oyczyzny Naszey Alea, przydaje vulneribus vulnera; zakłada na wolnych narodow szyie jugū servitutis: kiedy Tenże Jmpan Rop Brygadyer, zabranych w Roku 1708. w Wilnie Magazynow przez Woyska Szwedzkie upominaiąc się, Województwo Wileńskie y Miasto Stołeczne JEgo Król. Mci Wilno do exsoluciy pomienionego Magazynu forti executione necessitat. — Quinto. — A naostatek, do Generalnego w W. Xstwie Litt. utrapienia gdzie Summa caristia cogit famelicum populum ad herbas radicesque, powietrzna per tot funera odgrażaiąc plaga; Tenże Jmpan Rop Brygadyer necessituje po Województwach y Powiatach Grody do wydania Taryff chcąc distribuere zimowe kwatery Pułkom JE. Carsk. Wstwa. Sexto. — Jn his tedy arduis będąc położona Prowincya W. X. L., szukaiąc remedia salutis et tranquillitatis publicae, wyprawuje Posła do JE. Kr. Mci Pana Naszego Mitt.; praestolando Clementiam Principis, aby nad Państwem Swoim paterne compati raczył: a z tak cięzkich pressur wolny Naród oswobodziwszy Traktat Warszawski do exekucyi przywieść usiłował; adhibitis medijs et Consilijs efficacissimis renovandae quantocyus tranquillitatis pristinae. Eodem Actu do Nayiaśnieyszego JE. Carsk. Wstwa z takowąż Jnstrukcyą uprosiliśmy za Posła JW. Jmcpana Wojewodę Trockiego. — — Septimo. — Exaltatos labores y szczera applikacya die noctuque desudantem JOXcia Jmci Kanclerza W. W. X. L., osobliwemu Respektowi JE. Kr. Mci P. N. M. Jmpan Poseł Nasz recommendabit: jakoby condigna praemiorum laurea par suo ministerio Minister coronari mógł favoribus Mjstis. —
= Coetera fidei et dexteritati committendo JW. Jmcpana Kasztelana Trockiego, proni in adorationem Majestatis Victricem deosculamur Dextram qua gentes cecidēre ferae. — Karol Stanisław Xiąże Radziwiłł Kanclerz Wielki Wielkiego Xstwa Litewskiego Marszałek Trybunału Skarbowego. —

Supplement do Jnstrukcyi do JE. Król. Mci P. N. M. dany JW. Jmpanu Hrabi na Kodniu Dorohostajach y Czarnobylu Sapiezie Kasztelanowi Trockiemu Staroście Brzeskiemu w Grodnie d. 14. Octobris 1717. Roku.

Supplex Libellus Jchmciow Panow Donataryuszów maiących sobie od Nayiaśnieyszych Antecessorow y JE. Kr. Mci P. N. M. udzielone pro bene meritis particulas ex bonis Mensae Regiae, z których jako abjuratowych Dymow wszystkie

Rzeczy

Rzeczypospolitey onera y podatki równo z dziedzicznemi opłacają dobrami, — commovit Nas ad supplicem do JJo. Kr. Mci P. N. M. Instantiam: ażeby jako nadanemi Sobie gratia Principis gaudere mogli Tenutami, tak ex solita Pańskiey Clementia konserwowani przy prawach swoich do lokacyi ludzi JJo. Kr. Mci po Ekonomijach lokujących pociągani niebyli; submissam Tenże P. Poseł Nasz addet precem. — Tudzież y za Zastawnikami z Dóbr Neyburskich wyrugowanemi ut restituantur instabit. — Za Jchmość Panami Przeździeckiemi Chorążycami Mozyrskiemi nomine całey prowincyi do Nayiaśnieyszego Majestatu JJo. Kr. Mci P. N. M., aby ab ulteriori sessione Turris Varsaviensis ex Clementia Majestatis relaxowani y uwolnieni byli; supplici instabit prece, Jmpan Poseł Nasz. — Na dowód zaś większy praemissorum, ten addytament po zakończoney Instrukcyi Ręką Naszemi podpisujemy. — Karol Stanisław Xiąże Radziwiłł Kanclerz Wielki W. X. L. Marszałek Trybunału Skarbowego. —.

4.) Respons od Jego Król. Mci P. N. M., na Instrukcyą Wo. Jana Hrabi na Kodniu Dorohostajach y Czarnobylu Sapiehy Kasz. Trocko. Posła od Zacnego Tryb. Skarb. W. X. L. dany z Kancel. mnieyszey W. X. L.

= Ad 1m.) Haec certe Regi Serenissimo a principio Regiminis Sui mens atque unica cura fuit, ut pristino splendori felicitatisque Statui restitueretur Regnum Suum; ad id vero requiritur, ut Regi Sermo majori studio quam hucusque factum est adjutorem se praebeant reliqui Reipublicae Ordines, mediaque huic scopo obtinendo apta et necessaria suppeditent. — „ —

= Ad 2m.) Rex Serenissimus id omne quod partium suarum fuit praestitit, nihilque jam superest quam ut a duobus alijs Reipublicae Ordinibus ea praebeantur media, quibus et reliquum perficiatur. — Quippe a Serenissimo Rege id omne jam effectum est quod effici potuit, et re et repraesentationibus; cum vero hac via ad finem propositum hucusque pertingi non potuerit, expectat Rex Serenissimus ut Sibi a Statibus Reipublicae consilia atque resolutiones rite et in debita forma sumpta aperiantur circa alia media quibus jam malum arceri, et quo facto Rex Serenissimus operam Suam in id conferre possit, pollicendo Se nulli labori fore parciturum ut hoc perfici queat. —.

= Ad 3m.) Quemadmodum lex invalida est in se quando perfici non potest, ita libertati conserwandae opus' est ut contra vim Externam muniatur internaque concordia fulcia

=.=fulciatur, non vero leges in hunc finem latae violentur: alias libertas in licentiam facile degenerare imo penitus opprimi potest. ~" —. ~" —

=Ad 4tm) Aegerrime fert Rex Serenissimus, quod cum tantae tamque liberae genti praesit; Ejus calamitates aspicere cogatur. ~ Si vero a Republica apta suppeditentur media, ~" —. Ad 5tm) non solum praesenti sed et futuro malo a Serenissimo Rege pro virili occurretur. ~" — Ad 6tm) Cum prius communi consilio captata fuerit a Natione certa resolutio circa dicta media, non solum pristina quies hoc pacto restitueretur sed et firmabitur: quo Regi Serenissimo nihil jucundius evenire potest. ~ At talis resolutio generaliter capi debet; aliàs in antiquas uti et novas Constitutiones peccaretur, quas infringere Regi Serenissimo piaculum semper erit ~". — ~" —

=Ad 7tm) Huc curare debet Respublica, ut Supremis tum M.D.L. tum Regni Cancellarijs, alijsque ad Latus S.R. Mjstis residentibus, quique in maximam bonorum et utilitatem Reipublicae captorum consiliorum partem venerunt, pro indefessis laboribus gratia referatur. ~" —. ~.

=Ad 8tm) Ad Supplementum Instructionis. — Cum per Constitutiones prohibita sit bonorum mensae Regiae alienatio; per Inquisitionem praesentis magnae Commissionis patebit: num et quinam Donatarij in possessione sua manēre poterunt. ~ Coeterum, pro summo ingrati animi testimonio haberi debet, quod levem illam Copiarum locationem in bonis Sibi ad vitae tempora gratuito concessis abnuant Donatorij; cum illa praesertim illorum reditibus nihil detrahat. ~ Quoad bona Neoburgica: cum juxta relationem Commissariorum a Rege Serenissimo Principeque Haereditario Neoburgensi in dicta bona delegatorum, nullus hypothecariorum de possessione dejectus fuerit sed solummodo nova circa bona non oppignorata ordinatio facta sit, atque pro liquidatione et quietatione tum praetensionum tum praetendentium ibi adhucdum existant Commissarij; hunc Articulum ex defectu Informationis in Instructionem irrepsisse existimatur. ~" —. Ad 9tm Lex Illos condemnavit: ergo opus est ut Lex Illos absolvat. — Quippe Rex Serenissimus nihil contra Constitutiones vel facere vult vel potest. —" —" —. ~.

Tenże Respons obszerniey przetłumaczony po Polsku. —. ~

Poprzedza zawsze Jego Kr. Mci P. N. M. głos wotający na ratunek Rzeczypospolitey szczera y od początku Panowania Swego nieustająca ad avertenda mala Jey applikacya. ~ Ten albowiem jedyny cel y nadgrodę Oycowskich prac y starania

Swego

Swego zakłada aby Nos dulcis saturet quies. ~ Do czego, jako przez=nienschłe jeszcze prawa y Traktaty Warszawskie angularem założył lapidem, tak byle tylko wzajemna Sancitorum obserwancya y wynalezieniem jako nayskuteczniejszych ad salutem publicam sposobow, Stany Rzeczypospolitey sekundowały intencye Pańskie; wątpić niepotrzeba, że y te nietylko passivo populo ale y Oycowskiemu JEgo Kr. Mci P. N. M. Sercu nieznosne od Postron=nych Uciski oddalone będą ~ „ — . Czynił dotąd y czynić nieprzestaje JEgo Kr. Mc P. N. M., cokolwiek tylko czasu y konjunktur ratio pozwoliła, na otrzymanie zupełney y jak nayprędszey a potylekroć od Cara JMci deklaro=waney Woysk Moskiewskich ewakuacyi: bo y teraz z usilnem y żywym oney się dopomnieniem wyprawił powtórnie do Cara JMci Ur. Ponińskiego. Jeżeliby zaś te wszelkie JEo Kr. Mci usiłowania tak pomyślnego, jako Sobie obiecuje y życzy, niemiały mieć sukcessu; interest innym Stanom Rzpltey skuteczniejszych szukać sposobow, y one nieunikającemu dalszych prac y starania Swego pro commodo publico Panu w zupełney suppeditare kon=fidencyi; na które gdy zgodna wszystkich Stanow Rzeczypospolitey, juxta mentem dawnieyszych y nowych praw które JEo Kr. Mć P. N. M. sacrosancte obserwować pragnie, zaydzie rezolucya; zechce JEo Kr. Mć omni sollicitudine, przez wynalezione communi assensu media, zabiegać nietylko teraźnieyszym dolegliwościom, których żałośna od Łacnego Trybunału W. X. L. relacya niezno=śnie anxiat Panującego nad wolnym Narodem Pana Wspaniałe y heroiczne Serce, ale y wszelkim innym nieszczęśliwościom, a oraz restabilire gruntow=ne Tey Rzeczypospolitey wspocznienie, nad które nic niema pożądańszego JEo Kr. Mc Pan N. M. — „ ~ . A jako invalida Legum auxilia, jeżeli ich skuteczna semel statutorum manutencya ab intra niegruntuje; tak y sa=mey nawet miłey wolności periculum, jeżeli jey robur armorum y inter Status et Cives harmonia ab Externa vi niezastania, y jeżeli postanowio=ne na ubespieczenie y obronę jey prawa y sposoby conduntur et non obser=vantur. ~ Więc niewątpi JEo Kr. Mość P. N. M., że non vana Catonum nomina zasiadających na Trybunale Skarbowym W. X. L. Osob, zechcą się in ulteriori tey Kommissyi tractu we wszystkiem ad mentem novellæ legis konformować.

= Ma oraz nadzieję JEo Kr. Mość P. N. M., że jako Sam justus meritorum judex wszystkich pro bono publico pracujących z Pańskiey Swojey munificencyi

con=

= " = = condigna mercede praemiare pragnie; tak y Rzeczpospolita gratam tym pokaże memoriam, którzy zbawienną in commodum Oney radą, chwalebną in Ministerijs Suis vigilancyą y nieustającą pracą, dopomagają Jeo Kr. Mci P. N. M. ad avertenda mala et prospiciendas utilitates Rzeczypospolitey. —.

= Dóbr Stołowych Jeo Kr. Mci alienatio, ex provido Rzpltey consilio, wielo jest Konstytucyy zakazaną: dla tego naznaczył Jeo K. Mość P. N. M. Komissyą ad indagandum, ~ " —. Jus Donataryuszow; z którey pokaże się, którzy przy Possessyi zostać mają. ~ To zaś jest niemałym ingrati animi ku Panu dowodem, że w Dobrach gratuito sobie ad vitae tempora pozwolonych renuunt lekkiey y w niczym do Intrat nieprzeszkadzającey Żołnierza Jeo K. Mci lokacyi. -

= Co do Dóbr Neyburskich: ponieważ według relacyy wysłanych tak od Jeo Kr. Mci jako y od Xcia Jmci Neyburskiego Kommissarzów, nikt z Zastawników z possessyi Swojey zrzucony niejest, ale tylko nowa Dóbr nieonerowanych stała się ordynacya, y na uznanie y kalkulacyą pretensyi y Pretendentow dotąd tam pomienieni bawią się Kommissarze; więc podobno ex defectu doskonałey informacyi ten Punkt irrepsit w Instrukcyą od Zacnego Trybunału Skarbowego W. X. L. Wmu Postowi daną. ~ " —. z Urodzonemi Przezdzieckiemi quod jure factum, juste factum: czemu sprzeciwiać się, ani chce ani może Jeo Kr. Mc P. N. Mtwy. ~ " —. In reliquo, jako Wielmożnemu Zacnego Trybunału Skarbowego Direktorowi meritis ku Panu y Oyczyźnie clarissimo, tak y godnemu Postowi, pro optime gesta funkcyi Swojey provintia, pronam ad praemia dexteram Jeo Kr. Mć P. N. M. w podających się pokazać zechce okazyach. ~ "

5.) Copia Literarum Conventus Bledzoviensis ad Serenissimum Regem d. 27. Januarij 1718. ~ " —.

Serenissime ac potentissime Rex Domine Domine Clementissime! Semper Cultores honoris Tui, conservatores jurium Ordinis, statutorum Regni, in conspectum Tuum prodimus Serenissime Rex! Post sublatum fatis Reverendissimum Praelatum Nostrum Josephum Bernardum Gurowski, Te Patrem patriae ac orphanorum Religiosorum in Monasterio Nostro Bledzoviensi adorantes, devinctissimo poplite supplicamus Majestati Tuae; quatenus de condigno, probo, maturo, exemplari viro Nobis provideas: ut honor summi Dei Regis Regum Domini, Tibi exinde Serenissime debitus cultus, Nobis vero documentum ac imitatio morum in Ipso resplendeant. — In salvo jus patronatus Tui Serenissime

conservare intendimus, ut antequam ad Canonicam Electionem Nostram de=scendamus, duos e gremio Nostri emittimus cum plenaria humilitate Nostra, ut quem eligamus prospicias; ne Authoritas Sua Serenissime, etiam jura Ordinis Nostri, ac Bullae Summorum Pontificum patiantur detrimentum. ~ Et dum haec Supplicibus Tuis quae exposcimus Serenissime praestabis, unanimes in mandatis Tuis exequendis invenies; prout et nunc unanimi voto sumus Serenissimae Majestatis Tuae Indigni Exoratores et Servi profundissimi. — Fr. Victorinus Zajączkowski Prior. ~ Fr. Vladislaus Levandowiz Suppr. - Fr. Stanisl. Zagorski Senior. ~ Fr. Edmundus Profess et Paroch S. O. C. ~ Frater Steph. Manthey Cantor. ~ Fr. Conradus Jaucz Custos Sacrarij. ~ Fr. Nivardus Suo et totius Conv. nomine.

6.) Traductio Epistolae Supremi Vezirij Mehemed Passae ad Principem Eugeniũ de Sabaudia d. Mnsis Januar. 1718.

Post dignam et amicam quam nostra ex parte transmittimus salutationem, per=amice notum manifestumque facimus; Literas Nobis transmissas amicabiles Vestras rite ad Nos pervenisse; ex quibus omnia intelleximus, pro stabilienda scilicet ambas inter Potentias pace necessarium Vobis visum fuisse, ut consolidato prius fundamento tandem ad pacem accedatur tractandam, tenoremque Epistolae Belgradiensis quondam Commendantis Musztaffae Passae aestimantes, confinia de=terminanda pro necessario significantis, qui in egressu suo e Fortalitio Belgra=densi amplos quidem terminos supra quaedam ad pacem attinentia, cum qui=busdam Vestris habuit Generalibus; Nissamque post perveniens, nulla a Nobis Eidem data facultate et plenipotentia, si Ille per Suos homines tunc Belgradi=nam propter privata quaedam negotia missos in Epistola Sua Vobis de Nostra ad pacem inclinatione aliquid revelaverit vel promiserit, similia vana promissa certe non solum non aestimanda verum nec audienda quidem censemus. ~ Imo quemadmodum Nobis ad Nissam adhuc existentibus, in honoratissimis Vestris Literis significastis, quod si Generales Vestri praedicto Muschtaffa Pascha respon=sum aliquod supra pacem stabiliendam dederint, sine consensu hoc Vestro actum fuisse; adeoque similiter, si Ille de aliquo pacis praeambulo per suas Vobis Li=teras indicaverit, indicasse hoc sine Nostra facultate procul dubio est. —„-

=Jam vero quod pax stabilita ex consensu utriusque partis complectens multa bona, sit quies et tranquillitas subditorum utriusque Imperij, elevataque e medio hostilitas fructus concordiae, hoc perspicaci Vestro judicio manifestum esse non

dubit

=„ — = dubitamus. — In nuperis denuo Literis scribitis, locum tractandi non in Oppido Bossarowicza sed alibi destinandum fore, uti visum est: et hunc in finem ex parte praefulgidae Porthae destinati jam sunt Plenipotentiarij: primus, Secretarius et Consiliarius fidelis Ordinis Secundi Thesaurarius honoratus Ibraim Efferdi. ~ Secundus, Thesaurarius item Ordinis tertij Mehemed Efferdi et ex mediatoribus Angliae Orator: quibus his in Oppido Barangik unâ residere factis. Nos provide et festinanter glorioso Nostro stipati Exercitu, propter incumbentia Nobis hujusce Imperij negotia providendosque novos belli apparatus, pronusque ad orandum Potentissimum Imperatorem Adrianopolim festinantes, divino favente auxilio, jam in persona Augustissimum et Invictissimum Imperatorem ac Dominum Nostrum Cujus Imperia sint divinitus sempiterna profundissime adorantes, Authoritateque Nostra per id coaugmentata, nullus defeci quin juxta tenorem Epistolae Vestrae Augustissimo Nostro Imperatori de recta ad pacem inclinatione, quam habet Serenissimus Imperator ac Dominus Vester; tum et tot malorum finis pace imponatur publicaeque provideatur tranquillitati, diligentem dederimus informationem. ~ Qui quidem, pro Imperiali Sua Clementia, et sincera erga Subditos utriusque Imperij ductus commiseratione, ad novam iterum stabiliendam pacem facultatem Suam Imperialem concessit. ~ In quē finem praedictis Plenipotentiarijs Mediatorique per Literas intimatum est, ut recte Nissam eant ibidemque commorentur. ~ Quoniam vero in praecedenti pacis ad Karlowicam concluso Tractatu, una cum Angliae Legato Hollandiae etiam Legatus pro mediatore acceptus fuerit; visum est perquam utile ac necessarium ut nunc etiam praedictus Hollandiae Legatus simul cum Angliae Legato sua interponeret media: ideoque Constantinopoli huc Adrianopolim invitatus adfuit jam praesens, quando et praesentes Nostras Literas directe ad Vos expedivimus; qui Nyssam versus expeditionem parat, ut Suam ibi una cum Angliae Legato mediationem peragat: qui omnes Nyssam congresswi destinandorum ex parte Imperatoris Plenipotentiariorum invitationem ibidem expostulaturi sunt. ~„-

= Quoniam vero praedestinandus ad communem futurum congressum locus in Valachia Bukarestinum inter et Hermanopolim, aut a via Tetislamum vel vero ad Moravam flumen, pro commoditate meliori magis competentem Nobis esse persuadeamus; ex tribus hisce quicunque magis commodior Vobis quoque

visus

visus fuerit, ut condescendatur; ibique secundum omnem decentem modum quamprimum operi manus admoveant et tractent juxta Instructionem et facultatem Ipsis commissam. ~ " —. Haec sunt quae in praesenti Epistola per Vestrum hominem conscripta nunc Vobis transmittimus; qua divino auxilio ad Vos relata plenariaque ex illa de praesenti rerum statu informatione accepta, procurabitis sincero studio, ut praefatae pacis quemadmodum et ad redintegrandas ditiones progenerandamque tranquillitatem publicam multum valeat, quantocyus finis et conclusio ad probabilem normam imponatur. ~ Ego vero ex parte Mea non deero, quin usquequo exercitus Nostri suis moveantur hybernis, omni possibilitate et subditorum captivationem avertere, verboque et opere omnia futurae amicitiae obstacula procul pellere, procurem; modo Vos vestros imitati Antenatos, similem ad perficiendum hoc perutile negotium adhibeatis diligentiam; ut hoc facto et apud praesentes et apud Posteros gloriosum acquiratis nomen, titubetque fama praeclara Vestra Acta in perennes aevos. ~, — Incumbendum igitur totis viribus ex utraque parte ad perficiendum perutile hoc negotium renovandamque pristinam amicitiam, mediantibus jam tot preliminarijs, ne iterum proximum bellum in novas emergat flammas, nec totalis subsequatur subditorum perditio; stabiliendique de novo foederis sit pro fundamento stabili tum utriusque partis inclinatio, tum mutua futura tranquillitas. ~ Congressi in unum utriusque partis Plenipotentiarij tractent de ijs, que mutuam concernunt utilitatem, ut fiat manifestum restitutam esse utrique Imperio quietem. ~ His de omnibus plena jam habita informatione ad perficiendum hoc negotium in loco, ex praedictis qui commodius videbitur esse, procurabitis, ut destinandi ex parte Caesaris Ministri sine mora confluant; quos facultate plenaria munitos ad concludendum opus hortemini; idemque speramus Caesareum fore Mandatum. ~ " — " ~ " — . ~ . —

7.) Lettre de l'Empereur de Russe, à son Ministre le Prince Dolhoruki l'Ambassadeur à la Cour de Pologne. — " ~ . ~ " — . —

Par la grace de Dieu Nous Pierre le Premier Czaar, Seigneur et Patron de toute la Russie. — Tres-Illustre Notre tres-aimé et tres fidel Ambassadeur! Lorsque Vous recevrez Notre Lettre, Nous vous ordonnons de representer à Sa Majesté Polonoise et à ses Ministres au notre Nom; comme en vertu de Notre allience

nous

Nous avons toujours communiqué à Sa Majesté tout ce qui se passe et a été proposé de la part de Notre Ennemi, de meme Nous promettons tres fidelement à l'avenir de lui communiquer tout ce qui Nous pourra venir aux oreilles. ~ C'est pourquoi Nous vous ordonnons de faire savoir à Sa Majesté: que depuis quelque temps le Baron de Görtz a ecrit à Nos Ministres de Lundin de 29. du Novembre faisant voir; que lorsqu'il etoit arrivé auprès du Roy Son maitre, Lui a fait entendre Notre bonne volonté et panchant pour la paix, dont il s'abbouchoit avec Notre Ambassadeur le Prince de Kourakin à Loö en Hollande; et que sur ses demonstrances et propositions le Roy Son Maitre a acquiescé et pris sa resolution d'envoyer ses Ministres au Congrès moyennant; que de la part de Sa Majesté Polonoise comme aussi de la part de Sa Majesté Prussienne on a proposé pour lieu de Congrès la ville de Dantzig, en quoi le Roy Son maitre parut content et en consenti; que si Nous voulons bien l'accepter il y envoyera ses Ministres sans differer le temps: mais comme de notre coté a eté declaré au dit Baron de Görtz, que sans avoir determiné les preliminaires et conditions, et ne voyant pas bonne intention et convenable de la part du Roy Son Maitre, Nous ne pouvons pas entrer dans aucune negociation dans un Congrès publique; en vertu de quoi le Roy de Suede a pris sa Resolution pour faire voir son penchant et sa bonne volonté; il veut envoyer quelques de ses Ministres dans des endroits pas eloignés de Finlande, à fin qu'ils y puissent s'abboucher avec Nos Ministres et parler de dits preliminaires et declarer un à l'autre des intentions de leurs Maitres. ~ C'est pourquoi Nous avons pris Notre resolution pour savoir le contenu de leurs propositions, et comme Nous avons cy-devant fait entendre à Sa Majesté, que Nous ne manquerons pas de l'en faire, si on l'auroit souhaitté de la part des Suedois; c'est à cette condition que nous avons donné la Commission à Notre General d'Artillerie et Chevalier Sieur Jaque de Bruss, /: comme le dit General doit se rendre en Finlande pour y faire les preparatifes necessaires pour la campagne prochaine :/ pour entendre les propositions qu'ils feront; qui après les avoir entendu, n'entrera point dans aucune negociation ni Traité, mais Nous fera rapport par Ecrit; et ainsi de tout ce que Nous serons informé promettons tres fidelement de communiquer à Sa Majesté Polonoise. ~ C'est pourquoi Vous pouvez tres-fermement au notre nom assurer sa dite Majesté, et lui

decla-

declarer que Nous n'entrerons jamais dans aucune negotiation ni Traité de paix sans le consentement et sans faire communiquer à Sa dite Majesté. – Mais lorsque nous verrons par leurs propositions le veritable desir et penchant du Roy de Suede pour la paix, et qu'il auroit vouloir d'envoyer ses Ministres Plenipotentiaires au lieu assigné pour y traiter d'une paix generale; dans ce temp-là Nous nommerons aussi les Notres pour cet effet; de meme plaira alors à Sa Majesté d'y envoyer de son coté les Siens. – Mais en cas que les Suedois souhaittent de continuer formellement le Traité generale en Finlande avec Nous et avec Nos Alliés, lors on ne manquera pas aussi de communiquer à Sa dite Majesté: car sans qu'Elle soit inclusé dans le Traité, nous ne consenterons jamais à la paix de la Suede: de quoi Sa dite Majesté Polonoise pourra etre tres-fermement assurée. – En reiterant Nous vous ordonnons, lorsque Vous recevrez cet notre Ordre sans differer un moment, Vous devez communiquer tout ce qu'il y est à Sa Majesté en l'assurant au notre Nom etc. –. Datée à Moscau 5. de Janvier 1718. – " – Pierre. – . –

8.) Sensus fidelis et utilis Regno Poloniae. –

1º.) Supponendum est, quod per Leges Patrias, omnes cujuscunque Status vel conditionis tam proceres quam nobiles Poloniae prohibeantur privatim seu secretim, multo magis extra Regnum, inscijs alijs et absque Congressu publico, de negotijs Reipublicae consulere aut aliqua resultata formare vel subscribere sub poenis Criminalibus.

2º.) Ne tamen ex mora retardandae pacis oblatae aliquod praejudicium enascatur; ex amore erga Regem et in Patriam non consultive sed tantum insinuative, idque per modum opinionis simplicis discursivae, optatur: quatenus in continuatione ulterioris Correspondentiae cum Dño Generali Giertz ad quascunque repraesentationes Ejus, non intrando in ullos gradus negotiationis etiam praeliminaris cum Ipso, totum negotium pacificationis ad Plenipotentiarios ex parte Sae. Rae. Majestatis et Reipublicae constitutos Instructionesque Ipsis datas nec non ad Congressum partium foederatarum belligerantium Generalem remittatur; cum ea declaratione quod praedicti Plenipotentiarij post receptas vocatorias, Literasque ad invicem securitatis a mediatoribus seu reciprocas inter se, ad designatum ab Jis acceptatumque a partibus locum parati sint venire, cum omnibus alijs necessarijs ad talem actum requisitis, tum quod Diplomata securitatis aliaque Instrumenta opportuna indi-

gent

–„ – =gentibus Sacra Regia Majestas prompte sit concessura. ~ Interea in ordine ad accelerandam quantocyus aperturam Congressus Generalis, Excellentissimus Dnus Comes de Fleming tanquam Conplenipotentiarius, non solum in praedictis terminis inchoatam correspondentiam continuare, sed etiam Dno Loss Commissionem quoad acceptationem Civitatis Gedanensis pro loco Tractatus et accordandos passus praefatae aperturae Congressus inservientes, expedire non intermittet. ~.

3.) Praesupponendum, quod quam primum Generalis Congressus inchoabitur, Sa R. Majestas existens tunc actualiter in Polonia debeat ad Latus Suum semper Senatus-Consilium habere praesens ad facilitandas et resolvendas quasvis occurrentes in Tractatu occurrentias per Plenipotentiarios Sibi notificandas. ~.

Sensus fidelis de promovendo bono publico Regni. ~

1.) Plusquam manifestum est, quod a prospero successu futurorum Comitiorum Grodnensium, non solum stabilimentum boni Ordinis recenter sub auspicijs Sacrae Regiae Majestatis in Republica per immediatum Tractatum constituti, verum etiam tam conservatio tranquillitatis internae quam acceleratio pacis externae, tum felicitas ulterioris Regiminis, ac incrementum gloriae Sae Regiae Majestatis apud Cives et Extraneos duraturae in aevum, aliaque infinita emolumenta dependent. ~ Ad obtinendum hunc scopum, media infra sequentia requiruntur. ~„ —. 2.) Ut in Comitiolis Ante-Comitialibus summa diligentia adhibeatur, per affidata et addicta subjecta; in illis Nuntij Terrestres optimi, pacis et boni ordinis amantes, ac studiosi, scilicet veri Republicani eligantur: patriotistae vero violentarum ac turbulentarum partium Constituta in Tractatu evertere conantium, excludantur. ~„ —. 3.) Ut Mareschalcus futurorum Comitiorum, similiter alienus a studijs partium eligatur. ~„ –

4.) Intuitu praemissorum facilius et efficacius assequendorum tempestiva presentia Sae Regie Mjstis in Polonia ante Comitiola Ante-Comitialia, si non citius, saltem primis diebus Julij necessaria summopere censetur propter cointelligentias, insinuationes, et correspondentias cum Palatinatibus praemittendas. –

5.) Praeterea requiritur aliquod paratum subsidium pro assecurandis subjectis, bono publico, et Sacrae Regiae Majestati addictis; ad normam per Suos antecessores practicatam; qui eo modo, non solum Ipsi feliciter regnabant, sed et progeniem suam ad Thronum Regium promovebant, dum loco pecuniarum et divitiarum amicos certos Successoribus Suis relinquebant. ~„ —.

6.)

6°) Desideratur quoque ad eundem finem, quatenus vacatura Officia, Tenutæ, seu Starostiæ, tam Polonica quam Lithvanica, usque ad Comitia futura, vere et realiter in suspenso maneant: scilicet, ut non solum non subscribantur sed neque declarentur Cuique in particulari; quia per hoc multi in officio et spe continebuntur: aliàs per tales declarationes plures disobligantur et irritantur quam conciliantur et obligantur. — „ —. 7°) Quatenus Officiales Militares praesertim Authoramenti Germanici, praeter ordinationem Legis novellæ, Posnaniæ, Thorunij in Prussia, Varsaviae, et in Palatinatu Cracoviensi, alibique, sub Titulo Servis vel Furaż, extorsiones ultra stipendium assignatum facientes, nominatim vero Dominus Colonellus Mier, severissimis mandatis cohibeantur, ne similia in posterum audeant; et quatenus praevia satisfactione ab injuriatis Quietationes procurent. — Quia praeter acclamationes ingentes in Comitijs futuris, in Tribunali Radomiensi, nulla admissa excusatione, infallibiliter gravissime non solum per sessionem turris in fundo per solutionem in duplo violenter extortorum, verum etiam per abjudicationem ab Officijs et proscriptionem a Regno criminaliter punientur. — „ —.

9.) Interpretatio Literarum a Praefulgida Portha, ad Serenissimum ac Potentissimum Regem Poloniae et Rempublicam datarum, Adrianopoli d. 3. Januarij 1718. -

Maximo valde et intense-Imperanti, Magno inter Religionem JEsu Christi Electo, inter Magnates Magnati Magno in gente Christiana Christianissimo, Concinnatori Reipublicae, populi Christiani maximo Dominatori plenissimo, maxima æstimatione dignissimo, Venerando et honore plenissimo, charo amico Poloniarum Regi Augusto, et Regni Ipsius Senatoribus, Principibus, et Asseclis, terminet DEus feliciter Illorum dies, et integrè orationes et recitationes exaudiat. — „ -

Post amicam, quam nostra ex parte transmittimus salutis apprecationem, in signum perpetuæ amicitiæ et pacis vicinitatisque mutuæ invicem contractae, amicè et sincere damus ad notitiam: quod inter fulgidam Portham et Imperatorem Germanorum interveniens inimicitia et hostilitas, annuente DEi voluntate, in amicitiam et almam pacem convalescit; atque hujusce ab utrinque rigentis et ruentis belli abominatio in unionem et concordiam convertatur. — Ab utrinque fideles expressi Deputati sunt, ut et in loco ad id destinato convenientes, et de super fundamento pacis utrique partium convenienti, nec non de immoratione et restabilimento Ejus durabilitateque ejusdem, ut tractarent, licentia et Plenipoten

 -=potentia indulta est Jisdem. ~ Cujus rei felicem in successum, tam Angliae quam Holandiae Legati, ex consensu ambarum partium Nostrarum, legationem et mediationem in Se Jpsos susceperunt. ~ Regnans quoque Galliarum Rex in contestationem antiquae Suae amicitiae qua erga Nos ducitur, Suum Legatum deputavit et Nobis amice significavit, ut Ejusdem quoque Legatus huic tam salutari et laudabili operi interesse possit. ~ . ~ . Siquidem gloriosissimus inter Christianos in Messiam credentes Princeps Franciscus Rakoczy per Nos et mediantibus Literis ad Nostram Fulgidam Portham invitatus comparuit, et actu hic existat, et ex antiqua Principum Transylvaniae familia Jpse quoque oriundus Ejusdem Transylvaniae Princeps recognitus, modo vero a Principatu Suo remotus est; justitiae consentaneum esse judicavimus, ut Ejusdem quoque partes agamus lucamurque: eo intento desideramus ut inimicitia quae hacterus inter Jmperatorem Germanorum ac dictum Principem viguit, in amicitiae et pacis unionem sopiatur: et tam nostra quam vestra erga dictum Principem amicitia id exigat, ut avito Principatui Suo restituatur, inseraturque dicta restitutio ejusdem Principatus inter pacta praeliminaria supra memoratae negotiationis pacis; id desiderat ab amicitia vestra Fulgida Portha. ~ Quamobrem, id dictante tam vicinitatis quam amicitiae firmae jure, quam Vobiscum sincere colimus, et quam Vos quoque observatis erga praefatum Principem; velitis secundum Vestram amicitiam Vosmet in tantum et usque interessare et huic tam salutari et laudabili negotiationi interesse, ut non solum pax inter Nos et Jmperatorem Germanorum redintegretur sed etiam ut occasione restitutionis praefati Principis in dictum Principatum Nobiscum confoederantis, in confirmationem amicitiae et vicinitatis Vobiscum initae id effectuetis; et ex operatione tam salutarium negotiorum, quidquid Vestra Sinceritas et amicitia eatenus Vobis dictaverit. ~ Jn confirmationem autem mutuae amicitiae, illa securitas ex parte Nostra Mercatoribus ab utraque parte euntibus et redeuntibus ordinabitur observabiturque, ut nec minime mutuae ab utrinque conclusae amicitiae praejudicetur: de quo sitis plene persuasi a Nobisque assecurati. – Datt. ut supra L. S. Mechmed Pasza Supremus Wezyr. ~

10.) Kopia Listu Jmcpana Wojewody Podolskiego, do Paszy Chocimsk.o ze Lwowa pis.o 25. Januar 1718. r.

Jaśnie Wielmożny Mcipanie Seraskier Pasza móy wielce Mcipanie y Przyjacielu! Z ciężkością Mi przychodziło oddalić się od Sąsiedztwa Wmwmpana: bo powziąwszy

x Nau

z Nim dobrą przyjaźń niebyłem rad tak prędko rozłączać się: ale że mnie interessa tak publiczne jako y prywatne koniecznie w głąb Polski potrzebowały, niebędziesz miał za złe WMPan żem się poniekąd od niego oddalił. ~ Teraz zaś y przy tey odległości odnawiam się tym pisaniem Moim w przyjaźni WMPana, pytając się o zdrowie Jego które prawdziwym affektem pozdrawiam. ~ Miałem z kilku mieysc doskonałą relacyą, że WMPan nietylko z godnego Urodzenia Swego ale też z akcyy heroicznych, z wierności ku Panu y wspaniałych przymiotow człeka wielkiego czyniących, masz nienaruszony kredyt u Prześwietney Porthy: takowy kredyt y Ja, y estymacyą przez moje nienaganne akcye y postępki, Wierność ku Panu, y życzliwość ku Oyczyźnie, zasłużyłem Sobie u Nayiaśnieyszego Króla JMci Augusta Wtórego Pana Mego Miłościwego y całey Rzeczypospolitey; że cokolwiekbym według zwykłey życzliwości y wierności poradził, jestem pewien, że Mi tego nieodmówią. ~ Może bydź wola Boża w tym, aby z poufałego zobopolnego porozumienia się Naszego, oboygu Państwom Nayiaśnieyszych Monarchow Naszych mogło się co pożytecznego y do zabieżenia dalszey krwi rozlania skutecznego obmyślić; tylko proszę WMPana abyś w cierpliwości reflexye moje które podaję chciał przeczytać, przeczytane uważyć, a uważone Pryncypałom Swoim kommunikować; a to wszystko w jako nayglębszym sekrecie, żeby złość ludzka która się cieszyć zwykła ludzkiemi nieszczęściami, nieszukała sposobow to zepsować co ludzkiemu Narodowi powinno bydź naymilszego. ~ Mnie zaś, proszę, racz WMPan wybaczyć jeżeli czego dotknę ostrzeyszym terminem; bo taka jest natura leczących, wprzod ranę do boku otworzyć aby ją doskonale uleczyć. ~ „ —. Lubo się JE^o Kr. Mci Panu Memu M. podaje sposobność, /: po ustanowionym wnętrznym pokoju y spędzonych^ua za morze Szwedach, od których już za Łaską Bożą żadnego następu niespodziewamy się :/, oddania wetzawet Prześwietney Porcie za tak wielkie od Niey Rzeczypospolitey poczynione krzywdy y szkody z okazyi niedotrzymanych Traktatow Karłowickich poniesione, y za inne niesmaczne postępki; Narod jednak Nasz Polski niechcąc wzruszać przyjaźni, spodziewa się, że sama przez się Prześwietna Portha będzie miała na to sprawiedliwe reflexye, y w tym wszystkim cokolwiek przeciwko Traktatowi wykroczono, uprzedzając słuszny Narodu Naszego ressentyment, dobrowolnie JE^o Kr. Mci P. M. M. y Rzeczypospolitey zupełną uczyni satysfakcyą: mianowicie w demolicyi Fortecy Chocimskiey, która przeciwko wszelkiey słuszności,

dawny

„ – dawnym y świeżym Traktatom, tudzież przeciwko manifestacyi Jmp: Wwody Mazowieckiego Posta na ten czas w Prześwietney Porthy od Nas zostającego wystawiona: a sama Wiara Machometańska pakta wszelkie z Sąsiadami zawarte nienaruszenie utrzymywać uczy y każe. ~ W negocyacyi zaś tey wyżey położoney, jaki się będzie podobał sposób y porządek Prześwietney Porcie, do takowego y My wszystko akkomodować zechcemy: y jeżeli Prześwietna Portha do Intencyi JKo Kr. Mci y Rzeczypospolitey skłonna się bydź pokaże, mogę za to słubować, że w teraźnieyszey z Cesarzem Jmcią Chrześciańskim woynie, Pan móy do przywrócenia pokoju może wynaleść przyzwoite y skuteczne sposoby: tylko potrzeba, aby Prześwietna Portha w tych propozycyach chciała wcześnie intencyą swoję objawić przezemnie JEgo Kr. Mci P. M. M. – Do tegoż końca zdało mi się przydać, abym był informowany jakiemi sposobami Prześwietna Portha, do ułatwienia naprzod Naszego żądania względem namienioney demolicyi Chocimskiey, y inszych rzeczy satysfakcyi, tudzież do przyjaźni swojey z Cesarzem Jmcią rekoncyliacyi, przystąpićby chciała? to jest, czy przez przysłanie WMmPanu plenipotencyi do tego końca służącey? czyli żeby od Nas z tym naszym żądaniem y przyjaźni oświadczeniem był Kto expedyowany. – I to za rzecz potrzebną poczytam, abyś WMmPan raczył insinuować Prześwietney Porcie, jakoby Ci którzy w Dworu Wiedeńskiego interess Jey utrzymują, mieli porozumienie z JmćPanem Flemingiem Koniuszym W. X. L. Plenipotencyaryuszem JKo Król. Mci y Rzpltey do Wiednia już posłanym; przez coby ta negocyacya pomieniona y takowym sposobem ułacnić się mogła. ~ Posyłam z tym Listem JmPana Łaźnińskiego Towarzysza Znaku Mego do WMmPana: proszę przez Niego o Respons, jakim affektem przyymiesz WmPan te moje propozycye ku dobru przyszłemu oboyga Narodow wyrażone: jaką zaś będziesz miał WMmPan na nie rezolucyą, od Prześwietney Porthy, czekam z tym umyślnego. ~ Będą w Rychlach zawsze wiedzieć, gdzie mnie ma znaleść. ~ A teraz niedmienney WMmPana przyjaźni z dalszą ochotą do usług Jego pilności zalecam. ~ „ — ~ „ —

11.) Kopia Listu Jmp. Kanclerza W. K., do JP. Marszałka W. K. z Grudziądza d. 3. Febr. 1718. Roku. –

Gdym był dnia onegdayszego u JeyMci Pani Wojewodziney Chełmińskiey MMPani w Szymbatdzie, widziałem z osobliwą moją konsolacyą, że Tę Zacną Damę

przy

przy Jey wielkim y nieporównanym rozsądku, Pan Bóg dziwnie utrzymuje: – w żalach Jey. – Tam będącemu namieniła Mi Jmcpani o rozsianey wieści, jakoby teraznieyszy Jmx Nominat Chełmiński miał otrzymać od JKr. Mci Instancyą do Oyca S., aby te pieniądze, z Biskupich Prowentow Chełmińskich, /: które in antecessum za Instancyą JKr. Mci, ex mandato S. Sedis Apostolicae na Nieboszczyka s.p. Jmci X. Nominata tandem post fata na Matkę Jego są dysponowane:/ tantisper zatrzymać, y wraz z Biskupstwem teraźnieyszemu Jmci Xiędzu Nominatowi oddać roskazał. ~ Czemu lubo ja całe niewierzę, wiedząc dobrze jak jest pamiętny Król Jmc tak wielkiey usługi Nieboszczyka s.p.; przecież żeby takowym odgłosem chociaż płonnym niemieszano tych z którymi jest rzecz a nawet y Samę Jeymcpanią Wojewodzinę MMpanią: tedy upraszam Wmpana, abyś to nieodwłocznie doniosł JKr. Mci; y jeśliby czas niepozwolił aby Sam JKr. Mc ustnie ten interess Jmc X. Nuncyuszowi zaraz indilate zalecił, żebyś Wmpan Jmieniu Pańskim z woli Jego w tym convenire mogł nieodwłocznie Jmci Xiędza Nuncyusza aby zbił hos varios rumores które in remoram satysfakcyi spargunture, y żeby pomienioną satysfakcyą urgentissime nakazał Jmc X. Wysockiemu Administratorowi. ~ Co gdy iterum atque iterum rekommenduję Wmpanu, Onegoż nieodmienney oddaję się Łasce, będąc etc. ~ „ — ~ „ –

12.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancellier de la Couronne ecrité à S. E. Msgr le Nonce. de Graudent du 3. Fevrier 1718. ~.

Votre Excellence verra par la Copie de ma Lettre ecritte à Mr l'Abbé Wysocki et par ce que S. E. Msgr le Grand Mareschal lui dira la juste douleur de S. E. Madame la Palatine de Culme. ~ Je supplie tres-instamment Votre Exc. de vouloir bien recommender efficacement au dit Mr l'Abbé Wysocki la satisfaction de la dite Dame, et de lui faire les remonstrances encore plus vives que je n'ai pas fait pour le porter à cela. ~ Cette grande Dame le merite par toutes les raisons, et j'en seray moi-meme tres-redevable à votre Excellence; etant du reste avec tout le respect. ~ „ —. –

13.) Instantia Sacrae Regiae Majestatis ad Sanctissimum pro augendo cultu Sanctae Rosae

vit

=Viterbiensis. Dresdae d. 14. Februarij 1718. A=
Post oscula Pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnique ac Dominiorum Meorum humillimam commendationem. ~ Cum devotio erga Sanctam Rosam Viterbiensem invaluerit, atque Ego debito cultu singularique devotione tam praeclaram Christi Ancillam prosequar; enixe humiliterque peto a Sanctitate Vestra, ut in Mei Regnique Mei spirituale solatium, atque ad majorem gloriam DEi qui in Ea mirabilis semper fuit ac est, dignetur annuere benigneque indulgere, ut Officium peculiare Ejusdem Sanctae Rosae a Sancta Sede institutum et approbatum, in posterum sit commune Christi fidelibus totius Catholicae Ecclesiae. ~ Erit id mihi vehementer gratum magnaque inde accessio fiet filiali obsequio meo erga Sanctitatem Vestram: Cui interim diuturnum ac felix Christiani Orbis Regimen apprecatus maneo, Sanctitatis Vestrae Obedientissimus Filius Augustus Rex Poloniae. ~" —.

14.) Copia Literarum Merzy Machmet Baszy Seraskiery Chocimensis scriptarum ad Excellmum Dominum Castellanum Cracoviensem Supremū Regni Ducem. Chocimo d. 19. Febr. 1718. Anno.

P. T. Praevia contestatione vicinae amicitiae ac sinceri affectus mei erga Excellentiam Vestram, Eidem denuntio: quod a praefulgida Portha Othomanica Domino Meo Clio venit Chocimum Legatus, ordinatus ad Serenissimum Regem Poloniae et Rempublicam cum amicis Literis Dni Mei Clementissimi. - Rogo itaque Excellentissimam Dominationem Vestram, ut secundum morem Polonicum velit ordinare Comitatum ad recipiendum in confinijs Reipublicae Eundem Legatum; ut ubique tam mansiones quam et Equos, in tractu quo iturus est, habeat tempestive provisas: habet Secum 25. homines. ~ Nullus igitur dubito, quod Excellentia Vestra secundum vicinitatis observantiam praemissa testari Legatumque condigne suscipere dignabitur. ~ Quibus expressis bonam valetudinem et felices successus a DEo apprecor Excellentiae Vestrae etc. ~" —.

15.) Relation de Mr. le Baron Loss faite à Sa Majsté le Roy de Pologne. ~ à Moscaw d. 25. Febr. 1718. _

Ne doutant pas que Mr. le Baron de Manteuffel n'ait fait rapport à Votre Majesté, de ce que j'ay eu l'honneur de lui mander touchant le Czarewitz, depuis que celui-cy est arrivé icy; j'ai seulement de lui-dire avec un profond respect, que le Baron de Szaffirow vient de me faire ouverture par ordre du Czar son

Maitz

Maitre, pour etre rapporté à Votre Majesté des raisons, qui ont obligé Sa=
Majesté Czarienne de declarer le Czarewitz inhabile de lui succeder et de nom=
mer son frere cadet pour Successeur = de la Couronne et l'exclusion de l'
autre. ~ Comme Votre Majesté trouvera ces raisons dans la traduction cy-jo:
inte du Manifeste, que le Czar a fait publier à ce sujet, je crois superflus de
lui en faire detail icy; et je me contenteray de lui dire en toute soumission,
que le Vice-Chancellier y a ajouté, qu'une des fortes raisons qui avoient enga:
gé le Czar de prendre cette resolution etoit entre autre, qu'il avoit fait refle:
xion, qu'après sa mort ses Alliés et Amis se seroient trouvé fort mal d'un
Successeur comme le Czarewitz, qui n'auroit pas manquer de les abandonner
de son avenement à la Couronne; et que pour toutes ses raisons le Czar se
flattoit, que Votre Majesté approuveroit la demarche qu'il venoit de faire; et
qu'Elle contribueroit meme un jour à maintenir le nouveau Successeur sur le
Trone de Russie, si Dieu disposoit de lui etre successeur du Czar. ~ „ —
= L'Ambassadeur Prince Dolhorucki a ordre de faire la meme declaration à
votre Majesté. ~ Depuis que le Czarewitz a decouvert au Czar ceux qui ont eu
part à son intrigue, on a envoyé ordre à Petersbourg d'arreter et d'ammener
icy le Sieur Kikin, qui à ce que l'on pretend en est l'Auteur. ~ Le Chambe:
lan Narischkin a aussi eté arreté pour y avoir eu part: et un Page du Czar
qu'on a trouvé sur le fait, lorsqu'il a voulu ecrire à Kikin pour l'avertir
qu'il etoit decouvert a aussi eté arreté et a deja recu la Knutie. ~ „ —
Comme il n'y a pas à douter qu'on ne fasse subir à Kikin un supplice propor-
tioné à son crime, j'ai deja parlé au Vice-Chancellier pour avoir auparavant
l'ordre de votre Majesté; et ce Ministre m'a promis d'y vouloir veiller. ~
On parle encore de quelques autres qui doivent etre de ce complot, mais jusqu'
ici sans fondement. ~ Ces Inquisitions pourroient bien arreter le Czar encore
un quinzene de jour ici; quoique le dessein de Sa Majesté ait eté de partir
au commencement de la semaine qui vient; et Sa Majesté persiste dans la reso:
lution d'aller d'icy à Allonitz pour y prendre les eaux dont on a fait la
decouverte, il y a quelque temps avant que de retourner à Petersbourg. ~

16.) Copie de la Lettre de Son Excell. le Grand Chancellier
de la Couronne, à Sa Majesté. ~ . — . ~ .

L'ordre de votre Majesté sans d'autres raisons me fait quitter tout, pour
me

=„=me rendre incessement auprès de Sa Personne Sacrée. ~ Je partirai donc demain, s'il plait à Dieu; et je tacherai de faire toute la diligence possible pour embrasser dans la semaine = prochaine personellement les pieds de Votre Majesté; aux quels je me mets par celle, et je suis avec toute la soumission. ~·

17.) Copie de la Lettre de S. E. le Grand Chancellier de la Couronne. ~ „ — · ~·

Ayant reçu l'Ordre de Sa Majesté accompagné de la Lettre obligeante de V. E., je parts demain pour avoir le bonheur de faire ma cour à Sa Majesté et de voir V. E. ~. En la remerciant cependant pour.... je suis avec toute la reconnoissance. ~

18.) Kopia Listu JEgo Królewskiey Mći do P. Wwdy Kaliskiego. z Drezna d. 12. Marca 1718. r.

Wielmożny uprzeymie Nam miły! Wyrozumiesz Uprzeymość Wasza z przydaney Suppliki, którą Nam tu Żydzi Kowelscy podali, querelas Onychże przeciw Ur. Rokickiemu Ekonomowi Uprzeymości Waszey Starostwa Kowelskiego. ~ Co: jeżeli tak jest, żądamy usilnie po Uprz. Wey, abyś conquerentibus nieodwłoczną sprawiedliwość z przerzeczonego Ekonoma Swego uczynił; y konserwując sam pomienionych Żydow Kowelskich przy prawach, przywilejach, y wolnościach Onym od Nayiaś: Antecessorow Naszych nadanych; krzywdy y bezprawia Jm więcey czynić niedopuszczał, zabrane tymże Żydom przez przerzeczonego Ekonoma nazad powrócić roskazał. ~ Rem justitiæ przez to uczynisz Uprzeymość Wasza; którému dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. ~ „ —

19.) Kopia Listu J. Kr. Mći do Wojwody Ruskiego. ~

Wielmożny uprzeymie Nam miły! Wzięliśmy w Protekcyą Naszę Królewską niewiernego Hersza Jakuba Rabina Lwowskiego; y Onemu dla większego bespieczeństwa List Nasz Protekcyonalny, /: od wszelkich aggrawacyy, wiolencyy y bezprawia Kredytorow, długi na Kahale Lwowskim y u partykularnych Żydow maiących, na które On niepisał się :/, wydać z Kancellaryi Koronney roskazaliśmy. ~ Żądamy zatem po Uprzeymości Waszey y mieć chcemy abyś przerzeczonego niewiernego przy Tey Protekcyi Naszey nienaruszenie konserwując, Onegoż od wszelkich gwałtow y aggrawacyi Authoritate Sua Palatinali bronił y zaszczycał. ~ Dobrego przytym Uprzeym. Wey od Pana Boga życzemy zdrowia —

20.) Kopia Listu JE. Kr. Mći do W. Podskarbiego W. Koronnego. ~ z Drezna d. 16. Marca 1718. ~

Wielż

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Donieśli Nam w Supplice Swojey niewierni Żydzi Prowincyi Ruskiey: iż lubo na kommissyach Łuckiey, Lwowskiey, y na Radzie walney Warszawskiey stanęły deklaracye, aby Skarb Koron. Summę ośmdziesiąt tysięcy Złotych Polskich która pod niebytność w Polszcze Uprzeymości Waszey, Żydzi Podolscy, Ruscy, y Haliccy nad zwyczayne podatki swoje wydali, bonifikował Jm corocznie z pogłównego odtrącając po Złotych dziesięć tysięcy, dokądby pomienioney Summy ośmdziesiąt tysięcy Złotych stawało; przecież Officyalistowie Skarbu Koronnego do exekucyi tego dotąd nieprzywiedli, ani Kahałowi Lwowskiemu wydaney nad zwyczayne podatki na sustentacyą garnizonu Lwowskiego czterdziestu y jeden tysięcy Złotych Summy rathatim niebonifikowali: przez co wielka pomieniony Żydom dzieje się krzywda. ~.

Wnosiemy zatym Interpozycyą Naszę Królewską do Uprzeymości Waszey za wzwyż wyrażonemi Żydami Prowincyi Ruskiey: abyś mając kompassyą nad mizeryą y ruiną Ich, przerzeczone Summy obiedwie bonifikować Jm y rathatim z pogłownego potrącać Officialistom Swoim Skarbowym przykazał; dosyć czyniąc deklaracyom favore Onych uczynionym. ~ Dobrego przytym Uprzeymości Waszey od Pana Boga życzemy zdrowia. ~ „ — . ~ „ — . ~ „ —

21.) Kopia Listu Jw. Jmp. Kanclerza W. K. do Wwdy Kijowskiego. ~ z Drezna d. 16. Martij 1718. –

Świadczyć Wmpanu wszelką do przysługi Jego ochotę, jest we mnie sincerum votum: radbym tylko aby to moje studium było tak skuteczne jako jest prawdziwe. – In contrarium doniesioney Panu o to Woytowstwo Wmmpana konkurencyi, podpisem JKo Kr. Mci jeszcze w Rydzynie stwierdzoney, znayduje się konnotowana J. K. Mci in favorem Rodzonego JmcXa. Podkanclerzego Koronn. mmpana deklaracya, y mnie Samemu od Kolegi mego kilka razy insinuowana y rekommendowana. ~ A zatym JKo Kr. Mc całe się teraz niechcąc wydać z żadną pro et contra rezolucyą, in suspenso ją deklarował zatrzymać aż do powrotu Swego do Polski: ponieważ już teraz nietylko podpisy ale y deklaracye wszystkie odkłada wszystkich wakansow aż do polski; chcąc tym sposobem Traktatowi ostatniemu tym skuteczniey zadosyć uczynić. ~ In hoc intersticio czasu, azaliż się poda medium ad satisfactionem Wmpana! Czego Ja pragnąc, przy oświadczeniu obowiązaney Mojey Wmmpanu życzliwości, zostawam na zawsze etc. ~ „ — . ~ „ — .

22.)

22.) Copia Literarum Serenissimi Regis ad Monasteriũ Bledzeviense. Dresdae d. 16. Martij 1718. ~

Religiosi devote Nobis dilecti! Defuncto Religioso Bernardo Gurowski Abbate Devotionum Vestrarum, nominaveramus, pro Jure Nostro Regio quod Nobis desuper competit, ad vacantem Abbatiam Bledzoviensem Religiosum Benedictum Gurowski. Cum vero Nobis devotiones Vestrae per Delegatos Suos humilliterque supplicando remonstrassent, Eum multas difficultates circa Expeditionem Bullarum in Romana Curia habiturum; Nominatus quoque Religiosus Benedictus Gurowski, per modestiam suam religiosam, amore conservandae Monasterij Devotionum Vestrarum quietis, benevole ab eadem Nominatione Nostra recessisset; precibus Devotionum Vestrarum ad nos humiliter factis Clementer annuendo, nominavimus iteratò in Abbatem Bledzeviensem Religiosum Zaleski, Eundemque Sanctissimo confirmandum proposuimus. ~ Habito autem respectu meritorum avitæ domus Generosorum Gurowskich Nobis et Reipublicae tam per Magnificum olim Castellanum Posnaniensem quam et per superstites Ejus filios praestitorum, nec non modestiae supra nominati Religiosi Gurowski cujus in resignatione Sui ad voluntatem Nostram laudabile dedit specimen; aequum judicavimus Eundem Literis Nostris Sanctissimo Domino Nostro commendare, quatenus in Coadjutorem dictae Abbatiae Bledzevien constituatur. ~ Requirimus quoque devotiones vestras, ut perpensis omnibus favore Religiosi Gurowski circumstantijs, retaliando Ejusdem amorem, cujus impulsu commodis et tranquillitati Devotionum Vestrarum studuit, cum tamen circa nominationem Sui per protectionem nostram Regiam manuteneri potuisset, tum Intentioni Nostræ sese accomodando, Eundem in Coadjutorem dictae Abbatiæ postulent ac desuper solitum Instrumentum Nobis indilate transmittant; rem gratam Nobis facturæ Devotiones Vestræ, quas de coetero benevalere cupimus. ~ „ — . ~ " — .

23.) Nominatio Serenmi Regis ad Abbatiam Wągrovecensem. - Dresdæ d. 17. Martij 1718. ~ .

Post oscula Beatorum pedum Sanctitatis Vestræ, Mei Regnorumque Meorum humillimam recommendationem. ~ Paterno Sanctitatis Vestræ Cordi pro bono universae Christianitatis sollicito, toties particularem satisfactionem adferre existimo, quoties ad Ecclesiasticas Dignitates Illos promoveo Viros, qui in Vinea Christi indefessi essent operarij. ~ Cum vero Religiosus Skalaski Sac. Ordini

Ordinis Cisterciensis Professus, virtutibus, morum suavitate, zeloque cultus = divini praeditus, eis insuper commendetur qualitatibus, quas Suprema Sanctitatis Vestrae expectatio desiderare potest: quapropter Eundem, ad vacantem nunc Ecclesiam Abbatialem Wągrowecensem, post fata Rndi in Christo Patris Chrysostomi Gniński Episcopi Camenecensis, Ejus ultimi et immediati Possessoris, in Abbatem Ejus nominavi; ac Sanctitati Vestrae confirmandum supplex propono; Sanctitatem Vestram rogans, ut hanc nominationem meam ratam habere velit. ~ Interea felix ac diuturnum Orbis Christiani Imperium Sanctitati Vestrae ex animo precans, maneo etc. ~ " — . ~ " —.

24.) Kopia Listu JP. Kanclerza W. K. do JX. Zaleskgo Opata Bledzewskiego. z Drezna 18. Martij 1718. –

Za przybyciem moim do Boku JEo Kr. Mci P. M. M. zastałem List Wmpana z dnia 22. Februarij. ~ Nieomieszkałem wszelką applikacyą starać się o satysfakcyą Wmpanu. ~ Jakoż votivo successu: kiedy potrzebne w tey mierze instrumentum, abyś Wmpan mógł połiri Opactwo Bledzewskie, już expeditum do Oyca Stego; y Nominacyą JEgo Król. Mci posyłam Wmmpanu. – Muszę zaś dać testimonium veritati: że jako Jmx. Gurowski tak y Rodzoni Jmci Jmcp. Chorąży Kaliski y Jmp. Kasztelanic Poznański MMpanowie tu przytomni dali w tey okkurrencyi prawdziwy dowod życzliwości swojey ku Wmpanu, gdy z wszelką łatwoscią y deferencyą ustąpili de Jure które rodzonemu Ich na przerzeczone Opactwo serviebat. ~ A zatym, jako particularem merentur gratitudinem, tak sama słuszność exigit, abyś Wmpan pamiętnym był zawsze tey Jchmciow uczynności, y dopomogł Jmci Xiędzu Gurowskiemu tak do tey od JEgo Kr. Mości akkordowaney beneplacito Regio Koadjutoryi jakoteż et ad subsidium charitativum na supplement potrzebny do cudzych krajow. ~ Cokolwiek Wmpan wyświadczysz pomienionemu Jmxu Gurowskiemu, cedet in meritum Wmpana u Pana Boga, apud Sanctam Sedem, u JEo Król. Mci, y u Tego Zacnego Domu, ad gloriam oraz Jmienia Wmpana: y Ja sam będę za to particularissime obligowany Wmpanu: Którego interea piszę się etc. ~ " — " ~ " –

25.) Kopia Listu Jwo Jmp. Kanclerza W. K. do Jmp. Krakowskiego. – z Drezna d. 19. Martij 1718. Roku.

Poczta, która solito cursu dnia wczorayszego stanąć miała, dopiero dnia dzisieyszego około południa przybywszy przyniosła Mi List Wmmpana de d. 28. Februarij. – Contenta jego doniosę JEo Królewskiey Mości Panu M. Mttu,

jako

„ — jako prędko dnia jutrzeyszego z Morsburga, dokąd wczoray odjechał, powróci. — Ponieważ zaś już mamy certitudinem z Listu Seraskiera Chocimskiego, o tym Poselstwie Tureckim; zaczym starać się będziemy u Dworu Wiedeńskiego o Paszport, żeby przerzeczony Poseł mógł tu być przeprowadzony: gdyż Jego Kr. Mść chce Mu tu dać Audiencyą, odłożywszy rezolucyą contentorum Legationis do Polski. ~ Captivis w Moskwie radbym z duszy usłużył, gdybym wiedział certitudinem, jeżeli jeszcze in vivis znaydują się: ponieważ w przesłanym Liście od WmmPana niemasz wyrażonego roku kiedy pisany. — Kommunikuię przytym WmmPanu Kopią Listu Jego Król. Mci do Cara Jmci pisanego: oraz zostaię indesinenti cultu —

26.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis ad Cardinalem Albani in materia Nominationis ad Abbatiam Vagrovecensem —

P. T. Illustrissime et Reverendissime Domine Amice Noster Charissime et honorande! Vacanti nunc Ecclesiae Abbatiali Vagrovecensi post fata Rndi in Christo Patris Chrysostomi Gniński Episcopi Camenecensis, cum pro consueta erga rem Ecclesiae sollicitudine providere volumus pastorem, qui Abbatiæ Illi proficue prodesse possit; Is est Religiosus Skalawski S. Ord. Cisterciensis Professus, quem pietate, doctrina, ac virtute reperimus conspicuum; itaque Eundem Suae Sanctitati proposuimus confirmandum. ~ Ut igitur etiam Illustritas Vestra hocce negotium apud Suam Sanctitatem promovere velit, benigne requirimus: omnem Ejus hoc in passu applicationem gratissimam habituri. ~ Interea longævam Illustritati Vestræ valetudinem et omnia prospera ex animo precamur. ~ Dresdæ 17. — Mart. „ —

27.) Copia Literarum S. R. Mjstis ad Imperatorem Romanorum. ~ Dresdæ d. 21. Martij 1718. Anno.

Significavit Nobis Illustris et Magnificus Castellanus Cracoviensis Exercitus Nostri Regni Supremus Dux; Merzium Machometum Paszam Seraskier Chocimensem Literis Suis 19. elapsi Mensis Februarij ad Ipsum datis, Eum certiorem fecisse de adventu Legati Extraordinarij a Portha Othomanica ad Nos et Rempublicam missi. ~ Cum vero gravissima negotia, quae ad has nostras hæreditarias Provincias Nos revocarunt, adhuc infecta, diutius quã sperabamus Nos hic subsistere cogant; vehementerque expediat, pro communi bono Majestatis Vestræ, Nostro, ac totius Orbis Christiani quam

primu

primum intelligere, quidquid Idem Legatus proponendum Nobis habeat: — qua de re Majestatem Vestram indilate certiorabimus, ac negotiorum et utilitatis Ejus praecipuam rationem habebimus. ~ Quodque ut citius fiat, necesse sit, ut Ipse Turcicus Legatus per Caesareas Ditiones rectâ huc Nos conveniat: enixe contendimus a Majestate Vestra, ut Eidem ac Ejus Comitatui commeatum concedere velit: uti a Generoso Vesnich Residente Nostro apud Majestatem Vestram cui hanc Provinciam demandavimus fusius intelliget. ~ De coetero etc. ~ " —. ~ " —. ~"

28.) Kopia Memoryatu Jmpana Hetmana Wielk: W. X. Lit: przysłanego przez umyślnego Officyera do Drezna, cum hac Intitulatione: =

Memoryat w Interessach Litewskich Jaśnie Wielmożnemu JP. Kanclerzowi Wielkiemu Koronnemu oddany d. 24. Martij 1718. Roku. —

= 1o) Przestrzega Jmcpan Hetman, że Dóm Sapieżyński do dawney wracając się fakcyi incertis rumoribus rzeczy w Litwie fomentuje. — Primus motor tey machinacyi Jmcpan Marszałek Litewski, który dobierając Sobie po Województwach Subjektow wielkie preparatoria do rewolucyi jakieyś gotuje: ~ zabrana eo fine Domu Sapieżyńskiego z Jmcpanem Miecznikiem konfidencya y przyjaźń osobliwsza. ~ czemu wszystkiemu wcześnie zabiegać potrzeba. ~

= 2o) Sposob fomentowania Szlachty Sapiehowie ten naleźli: = Naprzód pokazują probabilitates Traktatu partykularnego Szweda z Carem; à potym oddalenie się Króla Jmci do Saxonij źle interpretantur, jakoby miał już całe Rzeczpospolitą deserere; tak, że et bene sentientes y życzliwi Królowi Jmci zaczynają languere niemając żadney od Dworu kommunikacyi. ~ Życzy tedy Jmpan Hetman, aby jakim sposobem eximere opiniones o Traktacie partykularnym, y corroborare Życzliwych Listownie Jch conveniendo. ~ " —.

3o) Życzy mieć osobliwsze baczenie na Trybunały Litewskie, których się Direkcyi Sapiehowie fortiter zawsze albo dla siebie albo dla Subjektow swoich napierają. ~ Wie dobrze Dwor, jako Trybunały Litewskie zawsze się in materias Status wdają: dla czego cavendum, żeby pod Tych dyrekcyą niebyli, którzyby tego contra Majestatem in casu rewolucyi jakiey zażyć mogli: eo motivo Jmcpan Hetman Wielki W. X. L. na Elekcyą Marszałka Sam do Wilna festinabit ~. —

4o) A że potior jeszcze pars uspokojenia publicznego od przyszłego Seymu zawisła; Jmcpan Hetman pro ea notitia Subjectorum którą ma Xięstwa = ~

Litewsk

 — Litewskiego, podaje ad arbitrium JEgo Kr. Mci Candidatos do Laski; Jmpª Platera, Jmp. Wołowicza Referendarza Litewskiego, Jmćpana Puzynę Starostę Upickiego, y Jmćpana Biegańskiego. — " — . 5º) Jmpan Starosta Miński luboby naygodniey mógł provinciam hanc sustinere, ex certis jednak rationibus nieassekuruiesię za Niego choć za kolligata swojego Jmćpan Hetman; nietylko że jest ab antiquo Domowi Sapieżyńskiemu obligowany, ale też ex recentioribus documentis; bo Xiąże Miecznik Zięć Jego non sine consilio et approbatione Ejus jednoż z Sapiehami sentit, y już destynowany był za Marszałka na przyszły Trybunał, tylko że temu przyjaciele Hetmańscy drogę zagrodzili: y owszem ledwoby nietrzeba Jmpana Starostę Mińskiego ad Senatorium ordinem evocare jako sobie Sam życzył z Woiewodztwa Minskiego; bo timendum ne praevaleat in ea popularitate jaką ma. — " — . 6º) Uprasza w tym Punkcie o prędką rezolucyą, aby tempestive z Tym Kandydatem którego Dwór approbabit, mógł Jmcp. Hetman o dobraniu Sobie Subjektow po Woiewodztwach y Powiatach pomyslić na przyszły Seym. — " — . 7º) Jako zaś wyrobienie Interessow osobliwie in tanta aemulatione Domu Sapieżyńskiego et Ambitu Jmćpana Miecznika, wiele potrzebuje przyjacioł, którzy tu w Litwie magna ex parte venales; innuit Jmć Pan Hetman, aby Król Jmć przysłał tu kogo z supplementem pięciu albo ad summum sześciu tysięcy Talerow; któryby pro exigentia rerum et personarum merito, za dyspozycyą Jmćpana Hetmana Subjekta sposobne kaptował, y małą tą expensą straty dalsze avertat. — " — . 8º) Poniewaź zaś Dom Sapieżyński coraz to w większe z postronnemi zachodzi kointelligencye; bo y teraz recenter, jako Jmćpan Starosta Kopaniecki pisze, Wojewoda Wileński Szumskiego do Cara posyłał: życzy Jmćpan Hetman listownie Ich admonere, aby od tego desistant sub comminatione Sądu Traktatem recenter ufundowanego; Szumskiemu zaś mandat dać expediret; co odstręczy od Nich et alia Instrumenta fakcyi. — " —

9º) To zaś na ostatku exponit Królowi Jmći Jmćpan Hetman, aby Król Jmć manuteneat życzliwych Sobie: ponieważ to Jmćpanu Hetmanowi y Inszym Dworowi przychylnym naywiększy uczyni kredyt, kiedy Szlachta obaczą JEgo Królewskiey Mći Authenticam do Nich confidentiam. — " — 10º) Skarży Jmćpan Hetman Litº, że contra punctum amnestiae, o przechody Woyskowe do Trybunału Koronnego pociągają y kondemnuią: w czym wielka trzeba mieć animadwertencyą, żeby Trybunały Traktatowi non praejudicent. — w Interessie zaś swoim uprasza Jmćp. Kanclerza Kº o sześć mandatow z okienkami dla tych Traktatu Konwulsorow. — Supl:

Suplement do Memoriału podanego JWJmP. Kanclerzowi Koronnemu.

1°) Jn casu, uchoway Boże, jakiey rewolucyi tam ab extra quam intra, maią prawie związane ręce Jehmcpanowie Hetmani: bo według cirkumskrypcyi butaw na przeszłym Traktacie postanowioney, ani Woyska ruszać, ani furwachtow y podjazdow z stanowisk y liniy czynić niemaga, citra convulsionem cyrkumskrypcyy swoich y wzniecenia wielkich na siebie invidyy; ile żesię de exigentia belli niepodobna wszystkim sprawować. ~ Dla tego uprasza Króla Jmci y Ministrow ad Latus będących Jmcpan Hetman Litewski, aby in hoc scrupulo rezolwowany bydź mógł y zawczasu provideatur medijs ad id necessarijs. ~ " –

2°) Tey immediate poczty donosi Jmcpan Hetman o konkurrencyi Jmcipana Miecznika o Woyewodztwo Połockie: w czym czy Mu przeszkadzać? roskazu Króla Jmci expectat. ~ " – . – " – . – " – . ~

29.) Respons na Memoryał Jmcpa. Hetmana WW. X. L.

1°) Lubo JEgo Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy jest perswadowany, że ktokolwiek tylko ma scintillam miłości ku Oyczyżnie, y zdrowego rozumu, musi smakować Statum praesentem Rzeczypospolitey oddychającey post tot et tantas calamitates, znaydując każdy in publica felicitate et privatam; lubo y tego jest rozumienia JEgo Kr. Mć P. N. M., że Dóm Sapieżyński bardziey dla windykowania fortun swoich y dla reperowania kredytu po Woiewodztwach parat sobie amicitias a niżeli dla jakiey rewolucyi przeciwney JEgo Król. Mci, niemając żadney do jakiego nieukontentowania przyczyny, dopieroż żadnego fundamentu do wystawienia jakiey machiny; przecież JEgo Kr Mć przestrogę tę od Jmcipana Hetmana Wielkiego Litewskiego uczynioną wdzięcznie przyymować raczy; czekając dalszych y autentycznieyszych w tym punkcie informacyy. ~ . – " 2°) Że te media fomentowania po Woiewodztwach są inania, naprzod respectu probabilitatis Traktatu partykularnego między Carem Jmcią y Królem Szwedzkim: nietylko fides sojuszu, przyjaźń y ponowione upewnienie przez List Tegoż Monarchy, /: który już kommunikowany Jmcipanu Hetmanowi y którego posyłasię znowu kopia :/, ale sam interess Cara Jmci powinni dissipare hos falsos rumores. ~ Co zaś względem oddaleniasię Króla Jmci do Saxoniy; ad diluendas has sinistras et temerarias Jnterpretationes, wydane deliberatoriae JEgo Król. Mci, a w nich wyrażony punkt słusznych przyczyn y deklaracyy Pańskich, powinny Nieżyczliwych tłumić, że to złośliwe opinije y interpretacye; a życzliwych recreare et corroborare : wszystkie do tego,

tot et

„ — tot et tanta documenta sollicitudinis Regiae około dobra pospolitego przez ten wszystek czas, y przyszła expedycya Seymowa która jest sub manu, convincent de falsitate tych złośliwych Opinantow y Nowatorow. ~ „ —. 3°) w Trybunałach JEo Kró. Mći, niema żadnego interessu innego, tylko aby sprawiedliwość Swięta kwitnęła według praw dawnych et secundum novellam Legem; ani się żadney obawia rewolucyi, dopieroż aby się miał do niey przykładać Trybunał; tego raczey obawiasię, aby niechętni JmPanu Hetmanowi niezażyli bytności Jego na Elekcyi Marszałka, że przeciwko Traktatowi ostatniemu y przysiędze swojey toby uczynił. ~ „ —. 4° et 5°) Aby Seym przyszły fructuose pro bono publico mógł się odprawić; JEgo Kr. Mć ex amore ku dobru pospolitemu tego życzy y gotow impendere Pańską swoję ad hunc finem applikacyą. ~ „ —. 6°) Proposita subjecta do dyrekcyi estymuje: niemożesię zaś hic et nunc determinować ad unum, ale rezolucyą swoję w tym punkcie differre raczy do dalszego czasu y porozumieniasię.

7°) Lubo JEgo Kr. Mć niema cale żadnego motivum do jakiey apprehensyi przeciwney rewolucyi, dopieroż żadnego partykularnego interessu na przyszłym Seymie szczególny tylko ten ut sit bene Reipublicae; przecież gotow pro Paterna et Regia benevolentia et cura in publicum, wszelkiemi sposobami dopomódz do wczesnych y pomyślnych po Seymikach dyspozycyy: dla tego powrót swóy maturabit wcześnie przed tymiż Seymikami Przedseymowemi do Polski; gdzie natenczas znosić się będzie z JmPanem Hetmanem de modis et medijs notivi successus Seymikow. ~ „ —. 8°) Kointelligencya y korrespondencya z postronnemi Monarchami, ablegacye do Nich prywatne bez Expedycyi z Kancellaryi Kor., prawami dawnieyszemi y ostatnim Traktatem zakazane, merentur justam animadversionem, y powinni Ci wszyscy reddere rationem Rzeczypospolitey negocyacyy swoich: wiadomo zaś JmciPanu Hetmanowi że ad formandum judicium delator requiritur. ~.

9°) Że JEgo Królewska Mość, życzliwych sobie zaszczycał zawsze protekcyą swoją et cumulavit beneficijs, to jest in propatulo: a zatym, ex praeteritis każdy widzieć może bonitatem et gratitudinem Pana, y spodziewać się pro meritis justam recompensam. ~ „ —. 10°) Jeszcze dotąd niemiał JEgo Kr. Mć żadney instancyi y remonstracyi, aby Trybunały Koronne miały w czym praejudicare Traktatowi ostatniemu: za dostateczniejszą w tym punkcie cum specificatione et elucidatione informacyą, JEgo Kr. Mć P. N. M. nieomieszka interponere Authoritatem Suã Regiam, aby się Traktatowi zadosyć działo. ~ „ —. ~ „ —.

Respons

Respons na Supplement Tegoż Memoryału JW. Hetmana. ~

1°) Już się w Responsie na punkta pierwsze wyraziło, że metus rewolucyi przeciwney niewiedzieć zkąd y od kogo intenditur: a zatym porro unum necessarium, Traktat ostatni in omnibus punctis religiosissime obserwować: cujus est condere, ejus et interpretari et scrupulos resolvere: na przyszłym da Pan Bóg Seymie, hi casus et scrupuli proponantur et Rzeczpospolita decidat. ~ " —

2°) JEgo Król. Mć zostawuje to in libero arbitrio Jmpana Hetmana, który ynaylepiey może wiedzieć, jeżeli to prawda co w pierwszym punkcie Memoryału Jmcipana Hetmana jest expressum. ~ " — . ~ " —

30.) Copia Literarum Serenissimi Imperatoris Romanorum ad Serenissimum Regē Pol. ~ Viennæ 9. Martij 1718. Anno.

P. T. ~ Serenissime ac Potentissime Princeps Consanguinee, Frater et Vicine Noster Charissime! ~ Undequaque nuntiatur, Ragoxium profugum, sua in Nos perfidiâ nihil non parare, quò sat magnâ praedonum ex Provincijs Turcicis passim congregandorum turmâ per Poloniam aut Illi viciniam ~ Regiones Nostras proxime hostiliter invadat! ~ Neque latet Serenitatem Vram, quàm exitiosa jam anno praeterito Hungariæ Superiori fuerit ejusmodi ferè Tartarorum irruptio; et quàm enixe justeque tunc et jam antea quoque, Serenitatem Vestram Jnclytamque Poloniae Rempublicam, de auxilio contra Turciam Ejusdemque asseclas vigore Sacri foederis Nobis ferendo, saepius interpellaverimus, ob turbatum tamen quem tunc obtendebant internum Poloniae statum, nondum praestito. ~ Cum vero is nunc pacatior sit, a Serenitate Vestra iterum iterumque flagitamus; velit Authoritate Sua, omnibusque alijs medijs eum in finem proficuis, omnino perficere, ut Militares Regni Poloniae Copiae illic in confinijs collocentur, atque ab ijsdem non modo transitus supradictis invasoribus praecludatur, verum etiam quicquid cæteroquin illa ex parte in Provinciarum Nostrarum detrimentum intentari posset, totis viribus impediatur. Facient per hoc Serenitas Vestra et Jnclyta Respublica, quod cum ex praedicti foederis tum ex amicitiæ et bonae vicinitatis lege merito prestolamur, et vicissim per occasiones gratè compensaturi sumus: qui de coetero Serenitatem Vestram diu incolumem ac quibusvis rerum Suarum Successibus fortunatam cupimus. ~ Datū etc. ~ 31.) Copia Literarum Smi Regis ad Imperatorem Romanorum. Dresdæ d. 25. Martij 1718. Anno.

post

32. —„ —: Post Titulos solitos utriusque Majestatis. — Non sine animi Nostri moerore percepimus, ex humanissimis Majestatis Vræ Literis 9. currentis Mensis ad Nos datis, nova molimina invadendi hostiliter per Poloniam Regiones Caesareas: Cui malo ut ex parte Nostra opportune ac tempestive occurratur; incunctanter seorsiveque mandavimus Ducibus Exercitus Regni Nostri; ut in confinijs Ditionibus Regni ejusdem, hac in re quam diligentissime invigilare non pretermitant, ac conentur avertere atque impedire non modo transitum quibusvis invasoribus, verum etiam quidquid illa ex parte in Provinciam Majestatis Vestræ detrimentum a quocunque attentari posset. — Coeterum, cum latet Majestatem Vram, quanta cum sollicitudine anno superiore hanc eandem rem attendimus, quantaq[ue] cum diligentia Confinia prefata de mandato Nostro fuerint custodita: multoties enim hac de causa ad Duces Exercituum fuerant expedita mandata, quorum exempla Illustri Comiti de Virmondt Legato Majestatis Vestræ apud Nos tradi mandavimus. — Et quidem ex illa parte nulla irruptio facta fuit. — Id tandem pro certo habeat Majestas Vestra, tanti Nos facere Ejus amicitiam et bonam vicinitatem, ut quidquid gratum acceptumque Ei esse arbitramur, omni studio ac diligentia praestare conabimur; non dubitantes, quin et Majestati Vestræ pro quiete et tranquillitate Nostra et Reipublicæ, pariformiter annuere placuerit requisitioni Nomine Nostro alias Ei factae, quoad aliquos perversos Viros Polonos; qui cum ad Caesareas Ditiones confugerint, ibique in Nostram ac Patriæ perniciem cum hostibus Reipublicae perfidiose moliri non desistant; operæ pretium est non modo Ipsos expellere atque Eis asylum denegare, verum etiam tranquillitati publicæ quam perutile foret ut de mandato Majestatis Vestræ Nobis consignentur: /: uti fusius intelliget a Generoso Vesnich Residente Nro cui justum hocce desiderium Nostrum hac in re Majestati Vestræ renovare jussimus :/ : ita enim praecluderetur Eis via novas turbas et dissensiones in Polonia excitandi, ac publicam pacem uti dolosè hactenus fecerunt exturbandi. — Precamur interea Deum optimum Maximum, ut Majestatem Vestram incolumem diu servare ac faustis successibus cumulare dignetur. — „ —.

32.) Kopia Listu JmciPana Kanclerza W. Kor. do JmPa. Starosty Koparnickiego, z Drezna 26. Martij 1718. R.

o Szczęśliwym WmPana na Stolicę Moskiewską przybyciu, pożądaney cum impatientia oczekiwam wiadomości. — Interea z inkludowanych Kopiy wyrozumiesz WmPan tuteczne okkurrencye. — Interessa Kurlandzkie y Gdańskie activitati

WmP.

Wmpana rekommenduję. ~ Niewątpię że tam Wmpan masz z Kurlandyi świeższe y dostatecznieysze wiadomości. – Jam tu z Xięciem Dołhorukim expostulował: Wmpan chciey także wszelkiey w tychże Interessach przyłożyć applikacyi. ~ In casu attentatorum, racz się Wmpan manifestować, jako contra injusta contra Jura Majestatis et Reipublicae, oraz contra foedera temporanea et perpetua. ~ Życzę zatym Wmpanu prosperrimos rerum successus, zostaję na zawsze etc. ~„

33.) Kopia Memoryału do Cara Imci, przez Franciszka Ponińskiego Starosty Kopanickiego od Króla Imci y całey Rzeczypospolitey posłanego, podanego na Moskwie 20. Mart. 1718.

Jako Nayiaśnieyszy Król Imc Pan móy Miłościwy y cała Rzeczpospolita, wdzięcznym sercem y ukontentowaniem przyjęły upewnienie, przez List z Paryża dany, o Ewakuacyi wszystkich Nayiaśnieyszego Cara Imci Woysk z Państw JE. Kr. Mci P. M. M. y Rzeczypospolitey, y Ukaz do tegoż końca zmierzający a na moje Ręce powierzony, tudzież poźnieysze assekuracye słowne: tak nie z mnieyszym ressentymentem czuję to, że nietylko też woyska Waszego Carskiego Wieliczeństwa do tego czasu ze znaczną Państw JEgo Kr. Mci y Rzpltey ruiną, (: prowianty, obroki, porcye, y co tylko do sustentowania ludzi y koni należy, nad samą potrzebę biorąc, przedawając, ludzi zabierając y za granicę zasyłając :), bawili y bawią się; ale też tę odbierą deklaracyą, że część Woyska Waszego Carsk. Wstwa póty w Państwach JE. Kr. Mci y Rzeczypospolitey zostawać będzie, póki Król Imc y Rzeczpospolita approbować niebędą partykularney Waszego Cars. Wstwa z Miastem Gdańskiem konwencyi. ~„ –. Zaczym, gdy Rzeczpospolita w tak ciężkich przez tak długi czas od Woysk W. C. W. zostaje dolegliwościach; idąc wszelkiemi sposobami, któreby zkolligowaną przyjaźń między Was. Car. Wtwę y J. K. Mcią y Rzeczpospolitą utrzymywać mogły; niedaje się do publicznych przed Bogiem y całym Swiatem Manifestow, o ubliżenie Sojuzowi w r. 1618. z ś. p. Królem Imcią Janem III. y Rzeczpospolitą zawartemu, a potym w r. 1710. na Walnym Zjeździe Warszawskim potwierdzonemu, jako y poślednieyszym obietnicom, deklaracyom, y assekuracyom tak wielo osobnemi pismami stwierdzonym; ale posyła Mnie do Waszego Carskiego Wstwa, którybym pożądany Intencyom JEgo Królews. Mci P. M. M. y Rzeczypospolitey mógł odebrać skutek. ~„ – Dlatego, gdy stateczną y nieodmienną odbieram rezolucyą względem approbacyi Konwencyi Gdańskiey; przepomnieć niemogę Imz

— Traktatu Warszawskiego przed Rokiem szczęśliwie zakończonego y ręką Xięcia Jmći Dołhorukiego na mieyscu Waszego Carskiego Wstwa zasiadającego, podpisanego; osobliwie zaś Traktatu tego Artykułu 4. y Artykułu 10. = ; a dawnieyszego Soiuszu w roku 1686. zawartego y punktu Jego 24. . — " —.

= Nayjaśnieyszy Król Jmć Pan M. M. y cała Rzeczpospolita, czy może approbować to, co jest przeciwko Traktatowi Warszawskiemu, Wiarę Świętą w prawach Swoich, Króla Jmći Pana M. M. na Tronie, konfidencyą między Majestatem y wolnością, pokóy wewnętrzny, utwierdzającemu? czy może Król Jmć Pan Móy M. y cała Rzeczpospolita, idąc za akcyami Gdańszczanow Swoich poddanych nad Wolę Pańską uczynionemi ubliżyć Swojey godności? ubliżyć bespieczeństwu? uczyniwszy jedno praejudicatum jeszcze niesłychane, y drogę do czynienia podobnych konwencyy z postronnemi pokazując, a przez to w okazye niezliczonych y z postronnemi y z poddannemi Swemi Wojen wdawając się! — Przez Woysko zaś Waszego Cars. W. do teyże approbacyi konwencyi prowadzoną, czy postronne Narody za hołdującą sądzić niebędą Rzeczpospolitę? A zatym, też postronne Narody czy nieotworzą oczow na Państwa Rzpltey? Rzeczpospolita czy niebędzie wystawiona inkursyom y positkom niepotrzebnym zewsząd Woysk Sąsiedzkich? — " —. Stany niegdyś zkonfederowaney Rzeczypospolitey, nieinszym końcem tak ciężkim Konfederacyi obowiązkiem związały się, tylko aby żadnego Woyska Exotycznego w granicach Swoich niewidziały: ani też inszym sposobem z tego obowiązku rozwiązały się, tylko że poważna Wasz. Carskgo Wstwa Interpozycya, jako Łaskawe Króla Jmći P. M. M. Serce do wyprowadzenia Woysk Swoich skłoniła, tak przez Wielkiego Swego Ministra Xięcia Jmći Dołhorukiego, osobna na piśmie assekuracya Stany skonfederowane w tym upewniła, że po szczęśliwym się Stanow skonfederowanych rozwiązaniu, żadne Woyska Was. Cars. Wlczstwa w granicach do Państw Rzeczypospolitey należących znaydować się niemiały. — Publicznego uspokojenia fundament nieinszy jest y był, tylko wyprowadzenie z jedney strony Woysk Saskich JE. Kr. Mći P. M. M., z drugiey strony upewnienie o wyyściu Woysk Waszego Carsk. Wstwa z granic Państw wszystkich do Rzpltey należących. —

Uznaje Król Jmć P. M. M., że Wasze Cars. Wstwo przez podpis na Traktat Pełnomocnego Ministra Swego przyznałeś; że przez obmyślone od Rzeczypospolitey regularne Woysko dostateczne Król Jmć mieć będzie przy Boskim błogosławieństwie bespieczeństwo, niepotrzebując żadnych cudzych y własnych Dziedzicznych

w granic

w granicach Polskich positkow. ~ Względem którego dostatecznego bespieczeństwa, — Król Jmć P. M. M. woyska swoje dziedziczne Saskie z granic Rzeczypospolitey wyprowadzić roskazał, zupełną pokazując do Rzeczypospolitey konfidencyą; kiedy się samym tylko Polskim we wszelkich przypadkach powierza siłom! ~ Którą do siebie Król Jmć konfidencyą Rzeczypospolitey bacząc; y w tym siebie JEgo Kr. Mć Pan M. M., po świeżym się z Majestatem zjednoczeniu, w nową podawać niechce suspicyą; większą do Was. Cars. Mstwa woysk, oneż w granicach swoich utrzymując, karmiąc y żywiąc, niżeli do Króla Jmći Oyca swego Woysk, onychże w granicach swoich cierpieć niemogąc, pokazując konfidencyą. ~ " —. ~. —.

Łataić tego niemogę, jako Król Jmć P. M. M. z całą Rzpltą, wdzięcznym okiem zapatrując się na szczęśliwe Waszego Carskiego Mstwa kolligata swego czy na lądzie czy na morzu progressa, wszelkie chce oddalać okazye, któreby Wasze Crskie Mstwo albo w nową Woynę albo w insze rozruchy implikować miały: czego samego już tak wiele dał y dowodów. ~ Dla czego, żeby postronne potencye z okazyi subsistencyi Woysk Waszego Cars. Mstwa w granicach Rzeczypospolitey jakiey urościć niemogły pretensyi, y Państw Króla Jmći y Rzpltey w jakie niewdały zamieszaniny; upraszam Was. Car. Mstwo, abyś upewniwszy Króla Jmći y Rzpltę o determinacyi czasu jako nayprędszego, w którymby wszystkie woyska W. C. M. za granicami Korony Polskiey, W. Xstwa Litt., y Xięstwa Kurlandskiego przed rezolucyą zimy stanęli, oneż jako nayprędzey z pomienionych granic bez nayinnieyszego naprzykrzeniasię Obywatelom wyprowadzić skutecznie roskazał. ~ " —. ~.

Spodziewam się po stateczney Was. Car. Mstwa z Królem Jmcią, P. M. M. y Rzpltą przyjaźni: że jako przez poważne włożeniesię do uspokojenia Rzeczypospolitey dopomogłeś; jako y dla sławy y dla utrzymania interessow wspólnych, dodałeś Stanom skonfederowanym powagi do zupełnego y poufałego zjednoczeniasię Majestatu z wolnością; jako Was. Car. Mstwo powodem byłeś do utrzymania, przez regularną woysku Rzeczypospolitey płacę, Królowi Jmći P. M. M. przeciwko nieprzyjacielskim insultom bespieczeństwa; tak ani fundamentu publicznego w zawartym Traktacie szczęścia, przez trzymanie Woysk swoich w granicach Rzeczypospolitey, wzruszać, z wrodzoney wspaniałości swojey, z świadczonych przyjaźni tudzież Sojuszu między Królem Jmcią y Rzpltą uczynionego obowiązkow, niezechcesz: aby Król Jmć Pan M. M. w spustoszonym przez cudze Woyska Państwie, nad samemi tylko pustyniami miał panować? ~ Owszem, Wasze Carskie Mstwo ciesząc się z miłych doszłego Traktatu jako dzieła Rąk swoich skutkow, oddalisz wszelkie Akcye, któreby Państ

Państwa Królowi Jmci y Rzeczypospolitey niesposobnemi czyniły przez subsystencye y transmarsze Woysk Was. Car. Wstwa do punktualney y regularney płacy woysku Polskiemu, a ubespieczeniu Króla Jmci przeciwko wszetkim nieprzyjacielskim najazdom.

Nadto, jako W. C. W. byłeś powodem Królowi Jmci P. M. M. do wyprowadzenia Woysk Saskich z granic Polskich; tak po doszłey Woysk Saskich Króla Jmci ewakuacyi, w wyprowadzeniu Woysk Swoich Carskich z granic wszystkich Państw Rzeczypospolitey, pokaże Wasze Carskie Wstwo całemu Swiatu, że nieinszą miałeś y masz intencyą tylko całość Państw Króla Jmci y Rzeczypospolitey.

Na pomiarkowanie y porachowanie Interessow w Kurlandyi Nayiaśnieyszey Xiężney Kurlandskiey, ponieważ podany przezemnie od Króla Jmci y Rzeczypospolitey sposob, to jest naznaczona przez Seym do Xięstwa Kurlandskiego na obaczenie tych pretensyy Kommissya niepodobała się; upraszam teraz uniżenie o podanie inszego do tegoż pomiarkowania sposobu: z którego by y Wasze Carsᵉ Wlcżstwo y Król Jmc Pan M. M. z Rzpltą kontenci byli, y pretensye dostatecznie uspokoić, Xięstwo Kurlandskie od Woysk W. C. W. zupełnie uwolnić mogły się. ~ „ —.

Rzucam się zatym do Nóg Waszego Carskiego Wieliczeństwa, o jako nayprędszą a Królowi Jmci y Rzeczypospolitey naypożądańszą upraszając Expedycyą. —

34.) Kopia Responsu na podany w Moskwie Memoryał od Jmpª Fran. Ponińskiego Star. Kop. d. 20. Martij 1718. po Ukazie JEᵒ Car. Wstwa od niżey podpisanych J. C. W. Ministrow Status danego w Kronstacie dnia 12. Miesiąca Julij 1718. Roku. ~ „ —.

O wyprowadzeniu JEgo Carskᵒ wstwa Woysk z Ziem Rzeczypospolitey, przy odprawującey się na Moskwie konferencyi, od Ministrow Status obszernie jest JmPanu Staroście Kopanickiemu objawiono: że kiedy Jmc od JEgo Królewskᵒ wstwa y Rzeczypospolitey z rekwizycyą o wyprowadzeniu tych woysk przysłany był do JEgo Carskiego Wstwa; na ten czas z Tymże Jmcią odprawione były JEgo Carskᵒ Wstwa Ukazy do Kommendującego JmciPana Generała Feldmarszałka Graffa Szeremetta y drugich Generałow, o wystąpieniu Onych z temi Woyskami w granice JEgo Carskᵒ Wstwa. ~ Według którego JEgo Carskᵒ Wstwa Ukazu, Ci Generałowie jak prędko sposobny czas do tego Onym posłużył Marsz swoy odprawowali, y już dawno większa część weszła w granice JEᵒ Car. W.; tylko jeden Generał Xże Repin po Ukazie JEᵒ Car. W. z dywizyą Swoją za pięć marszow do granicy był zostawiony, y to dla tego: że Gdańszczanie po uczynioney z JEgo Car. Wstwem konwencyi przyobiecali poprzestać z Szwecyą odprawować targow y korrespondencyi, jako z spólnym Nieprzyjacielem tak JEᵒ Carsᵒ Wstwa jako Jᵒ Kr. Wª y Rzeczypospolitey, /: ponieważ przez to wielka pomoc y przybytek jest Nieprzyjacielowi :/. ~

Yakt

Y aktualnie, przeciwnych siebie Onemu pokazawszy, chcieli woręzyć trzy = Fregattow woiennych swoim kosztem pod Jmieniem JEgo Król. Mstwa, y za jedno przy oręzu JE. Cars. M. z temi Fregattami starać się; chcieli wszelką czynić przeszkodę targom Szwedzkim. ~ O czym JE. Car. Mstwo tegoż samego czasu hramotą swoią do JEgo Król. M. pisać raczył, oraz y Posłowi swemu o tym JEgo Królew. M. y Rzeczypospolitey przełożyć roskazał; aby dla dobra pospolitego y spólnego Soiuszu, na tę uczynioną konwencyę approbacyą swoję JE. Kr. M. uczynić raczył: y na wypełnienie wszystkiego tego należące Ukazy do Magistratu Gdańskiego odprawione były. ~ A ponieważ, według żądania J. Cars. M. dotychczas od JE. Król. M. approbacya nato niejest uczyniona, y przynależące Ukazy odkładaiąc do następuiącego Seymu do Magistratu Gdańskiego nieodprawione; przeto roskazano Generałowi Repinowi z JEgo Dywizyą do tych czas bydź w Ziemiach Rzeczypospolitey, póki Gdańszczanie według obietnic swoich wszystko wypełnią: gdyż JEgo Carskie Mstwo sprawiedliwe ma przyczyny do tego Jch przymuszać, y dla tego Generał Xże Repin ma Ukaz zbliżać się ku Gdańskowi Miastu: A naybardziey, że z wielu mieysc mamy wiadomości iż Król Szwedzki niemogąc więcey armią swoję denovo teraz w niemałych tysiącach zebraną na swoim koszcie w swoich utrzymywać Ziemiach, dlatego ma przedsięwzięcie z tą Armiją swoją transport uczynić ku Gdańskowi w Polskę, albo też w Prussy y Germanią. ~ Przeto tym JEgo Carsk. Mstwa woyskom, dla dobra pospolitego wszystkich skolligowanych Alliantow, pobliżey bydź należy; ażeby w takiey okazyi z Wysokich Alliantow JE. Carsk. Mstwa woyskami a osobliwie JEgo Król. M. Pruskiego złączywszysię, Szwedzkie przedsięwzięcia przeszkodzić mogli. ~ Jeżeli zaś JEgo Królewskie Mstwo uczynioną z Miastem Gdańskiem konwencyą approbować, y należące o tym Ukazy a osobliwie o woorężeniu Fregattow do Magistratu Gdańskiego postać, y Jch do wykonania tego wszystkiego przymusić y pobudzić raczy, y żadnego niebespieczeństwa od transportu Szwedzkiego niebędzie; w tym tedy Jego Carskie Mstwo J. K. M. y Rzeczpospolitę upewnić raczy, że natenczas bez zamieszkania tę pozostałą woyska z Ziem Rzeczypospolitey część do swoich granic wyprowadzi. ~ " — . ~ .

= Gdy zaś Jmćpan Starosta Koparnicki w podanym swoim Memoryale inter caetera y to wyraził: że JEgo Król. Mstwo dla tego tey uczynioney z Miastem Gdańskiem konwencyi approbować niemoże, ponieważ tę konwencyą uczynił Magistrat bez dania wiadomości y konsensu JEgo Królgo W. y Rzeczypospolitey! ~ Dla tego, na to

„ – = nato taki daje się Respons: = Że przed dwiema roki kiedy JEo Cars. W. podróż swoję w Germania odprawować raczył, w której z JEgo Krol. Wtwem miał powidanie w Gdańsku; natenczas tedy tak JEo Kr. Mci jako y Zacnym Rzeczypospolitey Osobom przy królu Jmci będącym, a mianowicie Biskupach Warmińskim y Kujawskim, Podskarbim Przeberndowskim, Wojewodzie Chełmińskim Rybińskim, o wszystkich od Jego miasta spólnemu Sojuszowi czyniących się przeciwnościach obszernie takim sposobem przekładać raczył: = Że Miasto Gdańsk nazywa się bydź Jego Król. Wstwa, y według obligacyi Sojusza należy onym przeciwko spólnego nieprzyjaciela dopomagać, y z nim jako Nieprzyjacielem postępować; lecz Oni miasto tego, wszystko czynią in favorem Szwecyi, ponieważ wspomagają Onych pieniędzmi przez wexel, y swobodne targi z nią odprawują, przez Jch albowiem sukkurs tak długą Szwedzi pociągają woynę; dla tego tedy aby JEo Kr. Wstwo y Stany Rzeczypospolitey Jch Gdańszczan przymusili, ażeby Oni odprawowania targow z Szwecyą poprzestali y żadnego wspomożenia nieczynili, lecz naybardziey aktualnie według spólnego Sojuszu przeciwko Oney dopomagali. ~ O czym Jego Król. Wstwo y Stany Rzeczypospolitey przy Jego Królews. Wstwie natenczas będące chociaż Gdańszczanom przekładali, no ponieważ wtedy żadney skłonności od Nich na to niebyło; przeto JEgo Carskie Wieliczeństwo y JEgo Król. Wstwo reprezentować raczyli, że ponieważ po wielu Jch remonstracyach Gdańszczanie na to skłonnosci Swey niepokazują, gdy JEo Król. Wstwo Sam Jch przymusić niemoże do tego, to żeby Sam JEo Carskie Wstwo dla dobra pospolitego do tego Onych przymuszać raczył. ~ Co JEgo Carskie Wieliczeństwo natenczas zaniechał, gdyż woyskom potrzeba było nieopuszczając czasu marsz swóy w Duńską kontynuować Ziemię dla mających się odprawować Akcyi przeciwko spólnego nieprzyjaciela. ~ Przy powracaniu się tedy Woysk Jego Carskiego Wstwa z Germanÿ, o pomienioney Konwencyi z Gdańszczanami konsentyment jest uczyniony: O czym tegoż czasu JEgo Carskie Wstwo przez hramotę Swoją JEgo Kr. W. uwiadomić raczył. ~ „ –

– Z czego Jmpan Starosta Kopanicki poznać może, że nie bez kommunikacyi o tym JEgo Kr. Wstwu y Zacnym Rzeczypospolitey Osobom jest to uczyniono! A do tego, gdy ta Konwencya ku Dobru jest Rzpltey; przeto z niemałym jest Jo Carsko Wstwa podziwieniem, dla czego Jo Kr. W. konwencyi tey approbować niezezwala? kiedy Ona uczyniona jest nie w przeciwnośc Jnteressom Rzpltey, ale bardziey pożyteczna wszystkim skolligowanym Alliantom. ~ Dla tego tedy, y samym należałoby wszelkiemi sposobami do tego pobudzać Gdańszczan, aby przyobiecanemi Swowo-

orężney

orężonemi Fregattami mogli jaki uszczerbek przynieść, Nieprzyjaciela bezsilnym uczynić, y ku pożywieniu Onemu potrzebnych Materiałow y chleba nieprzepuszczać, poniewaź On większą część do sustentowania się z Gdańska otrzymał. ~ Tu zaś przeciwnym sposobem od przedsięwziętego Ich Samych wwrzeźenia utrzymywają y Onę wypełnić bronią! przez co samo, przeciwność czynią postanowionemu z Jego Cars. Wstwem Sojuszowi, gdyż Sami nic poczynać niechcą; tym zaś którzy przeciwko nieprzyjaciela postępować y Onemu jaki mały uszczerbek uczynić są skłonnemi od Rzeczypospolitey zabraniają się; wszystek zaś ciężar tey woyny na jednego tylko Jego Carskie Wstwo składają, którą dotychczas J. C. W. z wielkim swoim kosztem musiał jeden ponosić bez żadnego według Obligacyi Sojuszu wspomożenia. ~ · — " — · —— " —— · ——

Mniemamy oraz, że Jego Królewskiemu W. y Rzeczypospolitey jest pamiętno: kiedy Turcy wszczęli Woynę przeciwko Jeo Carsko Wstwa tylko z tey przyczyny, gdy faworyzując Oni Królowi Szwedzkiemu, to przedsięwzięcie z spólnym Nieprzyjacielem wzięli, aby do Polski wstąpiwszy siłą Postanowili Królem Stanisława. ~ Co Rzplta w pilny przyjąwszy rozsądek obaczyć może, jakie Jego Król. Wstwu niebespieczeństwo, y jak ciężka Rzeczypospolitey ruina, y naruszenie wolnościom przezto przytrafić się mogłoby! ~ Co widząc Jego Carskie Wstwo y do tego złego Jego Królewskiego Wstwa y Rzepltey dopuścić niechcąc, roskazał przeciwko tego u Porthy protestować; przez co od Turkow nawiodł na siebie woynę: y przy początku oney chociay Jeo Król. Wstwo y Rzeczpospolita in Senatus-Consilio w Jarosławiu postanowili byli, y według obligacyi dokowow wiecznego pokoju, et secundum defensivum foedus przyobiecali z woyskami swemi przeciwko Turkom dopomagać, naznaczywszy posłać Korpus Woysk Koronnych y Litewskich; lecz potym uwiedział Jego Carskie Wstwo że te woyska nietylko przeciwko Turkom ale też y za granicę niewychodziły; a Jego Carskie Wstwo, za przeciwnym przytrafiwszym się trefunkiem y za niedostatkiem prowiantu, nietylko niebespieczeństwo wielkie lecz y niezliczone poniosł ubytki; przy tym y Prowincya Azowska z Miastem y Hawań na Taganrogu gdzie okręty przystają, z drugiemi Miasteczkami dla otrzymania pokoju oddać Turkom musiał, ażeby z swojey strony woynę okończyć, swobodne zaś mieć ręce przeciwko Króla Szwedzkiego. ~ " — · Oraz należałoby pamiętać przeszłey Konfederacyi Tarnogrodzkiey domową woynę: przez którą Jego Król. Wstwa Osobie y Władzy

ile też

— ile też wolnosciom Rzeczypospolitey naruszenie wyniknęłoby, jeżeliby JEgo Carskie Wstwo według prośby Rzpltey nieprzedstawił Mediacyi Swojey, y przez Autorytet swóy te opaczne dzieło nieprzyprowadziłby do dobrego y na wszystkie strony pomiarkowanego przymierza; nieszukając przytym y niewymagając żadnego sobie interessu. — Według którey całemu Swiatu pochwalney, pożyteczney zaś interessom JEo Król. Wstwa y Rzpltey od JEgo Carsk. W. uczynioney skłonnosci, można JEgo Car. wstwu oczekiwać było podziękowania! lecz przeciwnym sposobem przymuszony widzieć od Jmp. Starosty Kopanickiego, przy podaney Onemu audyencyi contenta oracyi także y na konferencyach bardzo urażające, z niektórym ugrożeniem narżekania: czego JEgo Carskie Wstwo za takowe Swoje dobre-sprzyjające chęci, których wszystkich y wypisać trudno, niezasłużył: chociay tego niejest wiadomo, jeżeli to pomieniony Starosta po Ukazu albo też Sam Sobą uczynił! —. O czym wszystkim Ukaz jest Posłowi JEgo Carsk. Wstwa, przedłożyć JEgo Król. Wstwu y Stanom Rzeczypospolitey y jawno uczynić. — J tey jest JEgo Carskie Wieliczeństwo nadziei, że kiedy JEo Kr. W. y Stany Rzpltey przyymą wszystkie te JEo Car. W. w pilny rozsądek przedłożenia; to nietylko temu że woyska Jo Cars. W. zbliżają się ku Gdańskowi niebędą przeciwni, lecz rozważając o dobru pospolitym a osobliwie o Swoim . . . . . etc. — " —.

35.) Kopia Listu JEgo Król. Mci do Cara Jmci,
z Drezna d. 18. Martij 1718. Roku. —

Post Titulos. — Za przybyciem tu Swoim Wielmożny Xiąże Dołhoruki Poseł Pełnomocny Wasze. Cars. Wstwa, popierając List W. C. W. d. 20. mca 7bra roku przeszłego pisany, domagał się usilnie, ażebyśmy na wystawienie Kaprow przez Miasto Gdańsk Consensum Nostrum Regium dali. — Odpisując na tenże List Wmu Cars. Wstwu referować się naprzód musiemy do Listu Naszego w teyże materyi do Wgo Car. Wstwa d. 27. mca 7bra roku przeszłego pisanego, /: którego Kopią Temuż Wielmożnemu Posłowi z Kancellaryi Naszey wydać roskazaliśmy:/, na którySmy dotąd responsu od Waszego Carskgo W. nieodebrali. — Obligowani przytym jesteśmy donieść Wmu Cars. Wtwu: że przytomni przy Boku Naszym Senatorowie y Ministrowie Status uczynili Nam tę remonstracyą y prekaucyą; że podobnego konsensu sine scitu et consensu Ordinum Reipublicae dać niemożemy, ale że tęż samę materyą do przyszłego następującego Seymu ex rationibus Status pro manutenenda confidentia między Stanami Rzeczypospolitey odłożyć,

Nam

Nam expedit. ~ Ciż Senatorowie y Ministrowie opowiedzieli Temuż Wielm. Posłowi W. Cars. Wwa y inne niemałych konsekwencyy racye y konsideracye ad deferendum Wmu Cars. Wstwu. ~ Referując się zatym na obszernieyszą pomienionego Ministra relacyą, długoletniego zdrowia y jako naypomyślnieyszych sukcessow Waszemu Carskiemu Wieliczeństwu od Pana Boga życzemy. ~

P. S. Przy tym Liście reprezentowali Jchmc Ministri Status Xciu Jmci Posłowi: iż przez te Kaprow od Miasta Gdańska erygowanie, nietylkoby consequenter wielka in commercijs tegoż Miasta ruina, aletyż summum stałoby się całey Rzeczypospolitey praejudicium: gdyż gdy Jmi Colligaci Nordscy ze Szwecyą trafikują y Dwór Berliński pozwala Oney liberum z Królewcem y innemi Miastami Swemi commercium, dawszy eum in finem do Kommendantow swoich Ordynanse, których Kopije Xciu Jmci kommunikowali, nieomylnie wszyscy Kupcy, niemając securitatem navigacyi do Gdańska, obrociliby handle swe gdzieindziey; przez co Rzeczpospolita, niemając innego portu tylko Gdańsk do spienięzenia zboż y innych pożytkow, znacznąby poniosła szkodę. ~ " —. ~"

36.) Kopia Listu Jg.o Kr. Mci do Jp. Kasztel. Krakowskiego Hetmana W. Kor. z Drezna 31. Marca 1718. ~.

Jaśnie Wielmożny uprzeymie Nam miły! Wyrozumiesz Uprzeymość Wasza z przydaney Kopij Listu Cesarza Jmci Chrześcijańskiego, czego po Nas potrzebuje! Żądamy zatym po Uprzeymości Waszey, abyś mając zwykłą attendencyą przy granicach Państw Naszych y Rzpltey od Wołoch, solita possibili et practicata vigilantia, wszelkiem staraniem Swojem do tego concurrere usiłował, żeby desiderio et expectationi Cesarza Jmci jako nayskuteczniey dogodzić się mogło. ~ Co jako naypilniey Uprzeymości Waszey zaleciwszy, dobrego Onemuż od Pana Boga życzemy zdrowia. etc —.

37.) Kopia Listu Jmp. Kanclerza Wielkiego Koronnego do Jmcpana Pułkownika Miera. ~"T,

Wiadomo Wmmpanu jako na ostatniey Kommissyi Jg.o Kr. Mci w Żupach odprawioney stanął Dekret, aby Mi Summa Stu tysięcy Złotych na tychże Żupach haerens wypłacona była. ~ Więc, że exsolucya Oney do Wmmpana ad praesens należy; zaczym recurro w tym do Wmp.a życzliwości, abyś przerzeczoną Summę jak nayprędzey wyliczyć Mi raczył; a gdyby jeszcze razem zupełną, wielcebyś mnie Wmpan obligował. ~ Plenipotencyą do odebrania tey Summy y kwitowania z oney, dałem Jmcipanu Woyskiemu Oświecimskiemu Bratu Memu, który

nomine

–„ – nomine Meo conferet z WmmPanem. ~ Cokolwiek w tey mierze uznam affektu WmPana; upewniam że pamiętnym będę Jego, y wszelką wdzięcznością regratificari Onegoż nieomieszkam; a teraz zostaję etc. — „ — ~

38.) Kopia Listu JmciP. Kanclerza WW. Koronnego do JmciPana Woyskiego Oświecimskiego. —

Nie przyszło Mi dotąd odpisać WmPanu na List Jego, y podziękować WmPaństwu za przyobiecany affekt w wyszukaniu białogłowy do przyszłego dziecięcia, którego się za Łaską Bożą in Majo vel Junio spodziewam. ~ Czynię to praesentibus, oznaymuiąc żem o tym affekcie WmmPaństwa doniosł Jeymci Pani Wojewodzinie Kaliskiey Dobrodzieyce y Żonie moiey, od których w tey mierze Rezolucyi wyglądam. ~ Interea proszę Jeymci WmPa MMPani, aby przerzeczoną Białogłowę miała upatrzoną, żeby więc za pierwszym daniem znać pośpieszyć mogła. ~ A że ostatnią Kommissyą Żupną injunctum, aby Summa Nasza Sta tysięcy Złotych na przerzeczonych Żupach haerens wypłacona była; zaczym upraszam WmPana, abyś in fundamento Plenipotencyi którą posyłam, o wypłacenie przerzeczoney Summy requirere raczył JmPana Pułkownika Miera, do którego piszę aby Mi zupełną Summę razem wyliczył. ~ Czego jeżeliby niemógł uczynić, tedy choćby Mu też ratione tey prenumeraty jaki procent pozwolić, bylebym mógł choć w ostatku medietatem Summy Kapitalney wraz jako nayprędzey odebrać: gdyż przy teraźnieyszych codziennych expensach moich potrzebny jestem pieniędzy. ~ Dla czego chciey WmPan z Nim serio traktować, upewniaiąc Go o wdzięczności Moiey. ~ Podjętą w tey mierze fatygę WmPana, przyłączę do innych uznanych dowodów affektu Jego; za które jako znam się być obligowanym WmmPanu, tak w podaiących się okazyach, szczerey moiey do przysługi Jego ochoty, skutkiem pokazać starać się będę. ~ A teraz zostaję etc. — „ —.

39.) Kopia Plenipotencyi JP. Woyskiemu Oświecimskiemu.

Daję tę Plenipotencyę Moją Wielmożnemu JmPanu Antoniemu Szembekowi Woyskiemu Oświecimskiemu, aby Summę Sta tysięcy Złotych Polskich Dekretem ostatniey Kommissyi JJego Kr. Mci w Żupach odprawioney Mnie przysądzoną, et ad solvendum z prowentow Solnych injunctam, z Rąk JmciPana Pułkownika Mira odebrał y z odebraney Imieniem Moim kwitował. ~ Cokolwiek tedy przez przerzeczonego JmPana Woyskiego Oświecimskiego w tey mierze factum constitutumque erit, Ja pro grato et rato przyjąć obliguję się. ~ Na co dla lepszey wiary przy podpisie Moim Pieczęć przycisnąć kazałem. Dan w Dreźnie d. Marca R. P. 1718. —

40.)

40.) Kopia Listu Jmcpana Kanclerza W.º Koronnego — do Jmcpana Podskarbiego Wielk.º Koron.º

Dotrzymuję danego Słowa Wmpanu, y przy oddaniu uniżoności Moiey donoszę: że Jmpan Baron Giertz pisał do Jmcpana Feldmarszałka donosząc; że Król Szwedzki skłonny do pokoju; że mieysce Congressûs Gdańsk akceptuje; y że gotów postać tamże Plenipotentiarios Suos. — Na to sensum Nostrum explicavimus ad mentem Wmmpana, aby Jmpan Feldmarszałek uti Plenipotentiarius Króla Jmci y Rzeczypospolitey kontynuował korrespondencyę swoią z Tymże Baronem Görtzem; żeby non intrando in ullos gradus negotiationis etiam Preliminares, całe negotium pacificationis ad Congressum generalem et ad Plenipotentiarios Regis et Reipublicae jam constitutos remittendo, deklarował pomienionemu Baronowi de Görtz, że Nasi Plenipotentiarij po odebranych intimatoryach na mieysce naznaczone y akceptowane za postanemi paszportami gotowi są comparere cum omnibus ad talem Actum requisitis; y że Król Jmc Nasz gotow dać także Instrumenta Securitatis indigentibus; y że P. Loss może także słuchać tego co Ministrowie Szwedzcy Ministrom Carskim proponować będą; y deklarować presse tylko akcepcya mieysca Congressus Gdańska, y danie Paszportow, reliqua omnia biorąc ad referendum. — Jmc X. Biskup Kujawski w przyszłym tygodniu chce koniecznie maturare powrót Swóy do Smorzewic. — Reliqua in annexis. — Ta kopia Listu do Xiężęcia Dołhorukiego niema bydź wydawana per Copiam. — " — . — " — . — " — .

41.) Kopia Listu Jmcip.ª Kanclerza W. K. do Jmcip.ª Podkomorzego Koronnego. z Drezna d. 30. Martij 1718. Roku

Z inkludowanego Skryptu wyrozumiesz Wmpan, o co się skarży y czego potrzebuje rezydujący y traktujący negotia od Dworu Berlińskiego przy Dworze J.º Kr. Mci P. M. M. Kawaler. — Z woli tedy J.º Kr. Mci P. M. M. rekwiruię Wmpana, abyś w tym Interesie należytą przysyłał do Dworu informacyą; którey nieodwłoczney od Wmmpana wyglądając, zostaię etc. — . — . — " — . — " — .

42.) Kopia Listu Jego Królewskiey Mości do Jmp. Pocieja Hetmana Wielkiego Litewskiego. — .

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Z Responsu Naszego na Memoryał przez Urod.º Poniatowskiego Nam podany, wyrozumiesz Uprzeymość Wasza mentem Nostram. — Jako zaś nieustaiącą Uprzeymości Waszey życzliwość, et providam pro conservatione boni publici vigilantiam Regia prosequimur aestimatione, tak Onez Pańskiemi

Nasz

–.–-Naszemi respektami y favorami w podających się okazyach rekompensować nieomieszkamy. ~ Refferując się zatym na pomienionego Urodzonego Poniatowskiego, dobrego przytym Uprzeymości Waszey od P. Boga życzemy zdrowia. —

43.) Kopia Listu JEgo Król. Mći do Jmp. Wdy Witebskiego, y Jchmć Panow: Kotta Podskar. Lit., Ogińskiego Kaszt. Witebsk., Nowosielskiego Kaszt. Nowogrodzkiego, Sadowskiego Kasz. Brzeskiego Lit., Wołowicza Referen. Lit., Biegańskiego Starosty Starodubowskgo, Puzyny Starosty Upitskiego, Platera, etc. ~„–

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Z relacyi N. N. informowani jesteśmy, jako Uprzeymość Wasza constanti zelo promowujesz interess boni publici, przez utrzymywanie wewnętrznego pokoju ostatnim Traktatem y Seymem ugruntowanego, zabiegając Authoritate et Activitate Sua wszelkim przeciwnym dobru pospolitemu intrygom; któremi rerum novandarum cupidi, na zamieszanie y nieszczęście Oyczyzny, z własnego interessu lub passyi jakiey, radziby przez złośliwe interpretacye y fałszywe wiadomości, znowu Statum praesentem Oneyże wzruszyli. ~ Którą tę Applikacyą Uprzeymości Waszey nader chwalebną, et bono publico et privato pomocną y potrzebną, jako laeto et grato animo przyymujemy, y Oney Regias tribuimus Laudes; tak abyś indesinenti studio nieodmienną y na dalszy czas świadczył dla Satysfakcyi Naszey y z miłości ku Oyczyźnie prawdziwey Matce Swojey, fide et amore ku Nam y Rzeczypospolitey Uprzeymość Waszą obliguiemy, y o Pańskiey Naszey upewniając wdzięczności, Onemuż przytym dobrego od Pana Boga zdrowia życzemy. ~„–

44.) Copia Literarum Serenissimi Imperatoris Romanorum ad S.m Regem Polo.; Vienæ 25. Martij 1718. ~

Ex Literis Lipsiæ 14. Mensis Octobris Anni praeteriti ad Nos exaratis, fusius percepimus; quibus ex causis Serenitas Vestra, liberam electionem Abbatissae Sanctimonialium Coenobij Trebnicensis, absque Germanicæ vel Polonicæ nationis discrimine, et praesentaneam reparationem praetensi quondam hac in parte perpessi praejudicij, singularius recommendare voluit! ~ Tametsi vero contra memoratam Sanctimonialium liberam electionem quidquam praejudiciosum factum esse minime recordemur; ac ea quæ de praeferendis in electione indigenis ab Antecessoribus Nostris gloriosissimae memoriae emanavere mandata, in Supremo territorialis jurisdictionis et Patronatus-Jure, Nobis et Regi Bohemiae et Supremo Duci Silesiæ sine omni controversia, fundata sint: nihilomi

nihilominus tamen, ad contestandum Nostrum erga Serenitatem Vestram fraternum animum, intuitu ad Nos transmissarum pro hac vice eò condescendimus, ut electionem in Persona Benedictae Biernacka Nationis Polonicae quoad temporalia confirmare decreverimus. ~„ –. Quemadmodum autem Serenitas Vestra ex hoc ipso confirmationis Actu, fraternum Nostrum affectum non minus ac propensionem erga Inclytam Nationem Polonicam cognoscere poterit; ita vicissim confidimus, Serenitatem Vestram pariter eò cooperaturam, ut continuae /: tum ratione a quibusdam Regni incolis contra mercatores Silesiticos hacterus in ambarũ Provinciarum notabile damnum usurpatorum repressaliorum, tum ratione inusitatorum teloniorum et exactionum :/ querimoniae, mediantibus efficacioribus remedijs, ad restaurandum mutuum lapsorum commerciorum incrementum, ad ambarum Provinciarum uberiorem utilitatem, demum sistantur; ac exinde vetus inter confines Provincias confidentia eò magis secundum compactatorum tenorem stabiliatur. ~ Ad quod assequendum ex parte Nostra omnia possibilia conferre conabimur: ita non minus Serenitati Vestre omnia prospera exoptamus. ~„ –

45.) Kopia Listu JEgo Kr. Mci do Jmp. Krakowskiego H. W. K. zalecając custodiam Limitũ od Turek. z Drezna 2. Aprilis 1718. Roku

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. ~ Jaśnie Wielmożny uprzeymie Nam miły! ~ Wyrozumiesz Uprzeymość Wasza z przydaney Kopij Listu Cesarza Jmci Chrześcijańskiego, czego po Nas potrzebuje! którego justo desiderio chcąc satisfacere, obliguyemy Uprzeymość Waszą, abyś według zwykłey swojey attendencyi, przy granicach Państw Naszych Rzeczypospolitey primario starał się należytemi furwachtami assekurować scianę tameczną, jako naylepiey contra quosvis insultus hostiles, zaleciwszy tymże furwachtom exactam disciplinae militaris observantiam juxta praescriptum Novellae Legis. ~ A lubo nierozumiemy aby na tym fundamencie Possessores bonorum trudność jaką czynić mieli; przecież zadaniem znać od Uprzeymości Waszey y przystaniem specyfikacyi tychże Possessorow in particulari, gotowiśmy Powagą Naszą onych admonere, żeby quod est juris et justitiae niedysputowali y niebronili. ~ Secundario, żebyś Uprzeymość Wasza przestrzegł Kommendanta Chocimskiego wcześnie, żeby z swojey strony securitatem granic spólnych chciał zachować, y niedopuscił żadnym ludziom wojennym przechodzić przez nie sub quocunque praetextu; hoc insuper superaddito, że przeciwny postępek mogłaby Rzeczpospolita wziąć pro ruptura pacis, y że non convenit Porcie aby po wyprawionym Pośle do Nas miały się wszczynać z strony Ich jakiekolwiek

–" – :kolwiek zaczepki. – Przytym, zdrowia dobrego od Pana Boga Uprzeymosci Waszey życzemy – Datt ut supra. –

46.) Contenta Instructionis, Deputato a Nobilitate Curlandica ad S. Regiam Majestatem, datae. – " –

Ad Sacram Regiam Majestatem a Ducatu Curlandiae et Semigalliae cum instructione plenaria delegatus sum, ut sempiternam et constantem totius hujus Provinciae subjectionem, fidelitatem et devotionem erga Sacram Regm Mjstem et Inclytissimã Rempublicam Polonam quam humillime assecurem. – " – Deinde mihi etiam injunctum est, ut Sacrae Regiae Majestati instantissime notum faciam; qua ratione ab hacce jam desolata Provincia, propter Celsissimae Viduae Ducis olim Curlandiae for-matam praetensionem, magna pecuniarum Summa postulatur, eaque vi extrema executionis absque ulla mora adigi minatur? – Quemadmodum vero ad Equestrem Ordinem hujus Ducatus, pacta dotalia inter Illrimum pie defunctum Ducem Curlandiae Fridericum Vilhelmum cum Ejus adhuc vivente Celsissima Vidua inita, non spectant; sed potius Domus Ducalis Viduvia Dotalia Viduarum absque ulla Nobilium aggravatione semper exolvere debuit; quippe Nobilitas Curlandica per Privilegia et Pacta Conventa a tali onere plane exempta est: idcirco etiam sperat Sacram Regiam Majestatem circa ista Privilegia Illam Clementissime conservaturam fore. – " –. Quoniam interim Ordo Equestris Ducatus Curlandiae, hisce turbulentis temporibus, :/cum praesertim instans et jamjam assecuta aetas extra matrimonium viventis Illrimi Ducis Curlandiae Ferdinandi, immo etiam Ipsius continua e Ducatu absentia, et exinde orta ad justissimam Sacrae Regiae Majstis decisionem remissa gravamina considerantur, :/ magno in moerore constitutus est; et in tanto rerum discrimine intollerabilique exactione, ad neminem nisi ad Sacram Regiam Majestatem Inclytissimamque Rempublicam refugium sumere potest: idcirco Sacrae Rae Mti supplicem sese praebet humillime rogitans, quo S. Rega Mtas de eventuali Ducali Successione, cujus opere Celsissimae Ducissae Curlandiae ingens praetensio celerrime cessare posset in Ducatu Curlandiae, clementissime cogitare, et inter alios Celsissimum Joannem Adolphum Ducem in Saxonia Weissenfelsiae qui ejusdem fidei cum Curlandia est et cui ideo tota Provincia unanimiter inclinat, denominare, et in casum devolutionis pro Successore Eventuali gratiosissime declarare et confirmare dignaretur. Siquidem huic Ducatui, circa Teutonicum et Evangelicae Religioni addictum –

Magist

Magistratum conservare, per Pacta primeve Subjectionis et Privilegium Divi = Regis Sigismundi Augusti expresse pollicitum est. — " — Quemadmodum igitur haecce omnia de dispositione Supremi Dominij Sacrae Regiae Majestatis dependent; ita etiam omnes et singuli fideles hujus Provinciae Subditi in Summa S. R. M. Clementia gratia et Protectione sese sistunt: et ex intimis cordis penetralibus vovent, ut sub benedicto et felici S. R. Mtis regimine, ad seros usque annos tanquam fideles Subditi vivere et mori queant. — " — . —

47.) Puncta praetensionum Czareae Mstis ad Civitatem Gedanensem, per Secretarium Ejusdem Civitatis Dresdae die 2. Mensis Aprilis 1718. Anno communicata. —.

1º) Se Civitati suadere, ut tres illas Naves quae in Tractatu expresse, non expectato Consensu Regio, plene exstruat et instruat. — " — 2º) Responsum a Serenissimo Rege ratione illarum navium non satisfacturum Czaro: quia pro certo notitiam habet, Czarum ab illarum Navium exstructione non desistere, sed sine ulla mora eas extructas velle. — " — 3º) Sueciam undique commeatum et necessaria vitae subsidia imprimis e Prussia recipere, et ideo ob abundantiam rerum omnium ad honestas pacis conditiones ineundas Regem Sueciae cogi non posse: idcirco Czarus tribus illis instruendis navibus commercium Suecium in Prussia sistere, et naves Suecicas in Prussiam quid invehentes, vel merces in Sueciam e Prussia revehentes intercipere velle. — " — . 4º) Regem Serenissimum et Rempublicam, /: quae dicta fuit Madame la Republique :/ Civitatem non protecturos uti nec protegerunt; cum Civitas Suecis quin Ipsis Russis contribuere varijs modis debuit: Solum ergo et unicum Protectorem Czarum fore. — " — . 5º) Civitati non conducere ut per Ministerium Polonicum Sibi opem quaerat; cum illud Serenissimo Czaro nihil praescribere possit, nisi per hoc implorare Regem Serenissimum velit ut Consensum Suum pro instruendis et armandis navibus illis impertiatur: melius autem Civitati consultum fore, ut ad Czarum mittat quempiam qui ibi negotietur et navium illarum exstructionem deprecetur. — " — . 6º) Si Civitas naves illas non instruet, Czarus omnes quas habet in Polonia copias Russicas Gedanum in continenti mittet, et majora quam hacterus fecit tentabit; malumque posterius pejus erit priori: tunc apparebit quam protectionem a Rege Serenissimo et Republica sit habitura? — " — .

7º) De navibus illis exstructis et armatis, licet sub signis Regijs Polonicis militare debeant, Czarus tamen plenissime disponet; ut omnes per has Naves faciendae

Expedi-

—„— Expeditiones nonnisi jussu Czari fieri debeant. —„— 8°) Czarum tribus illis navibus eo magis indigere, quoniam Classis Russica non par est Sueciae in Mari Balthico. —„—. 9°) Solum Illustrissimum et Reverendissimum Episcopum Cujaviensem esse causam responsi Regij contra exstructionem navium illarum dati; et quidem Rndmus Episcopus ideo contrarius fuit postulato Czari quoniam Ipse est tanquam hostis Civitati infensissimus, dum scit, Czarum nunquam a proposito Suo destiturum; et ideo e Polonia Copias Russicas non discessuras esse: per hoc medium Civitatem ad satisfactionem praetensionibus Suis cogere, et Suis tantum commodis prospicere cupit. —„—. 10°) Dum nuper per novellas ordinarias delatum, pacem particularem inter Czarum et Regem Sueciae conclusam, omnes fuerunt in magna consternatione, eò quod existimarent Serenissimum Nostrum inde fuisse exclusum: sed cum agitur de bello cum effectu contra Sueciam continuando, Czarus nullos plane habet confoederatos: sed tum demum, cum bonae pacis conditiones offerendae veniunt. —. —

48.) Excerpt z Listu Jmćpana Kanclerza WWo Kor. do Jmc Xa Biskupa Kujawskiego. z Drezna d. 6. Aprilis 1718. Roku. —..

Przeszłą pocztą, posłałem Wmpanu Xcia Jmći Dołhorukiego dyskurs z Sekretarżem Gdańskim. — Expost Tenże Minister w Antykamerze Królewskiey mówił gorąco bardzo ze mną, o te kapry, aby Król Jmc approbował konwencyą Gdańska, grożąc powrotem Moskwy pode Gdańsk, pomieszaniem przyjaźni między Monarchami y Państwami, odjazdem Swoim ode Dworu etc. — Jam Mu także żywo in praesentia Jmpana Marszałka WW. K. odpowiedział reprezentując, że Król Jmc żadną miarą consensum Suum et ratificationem dać niemoże; że zna statum nostrum etc; że kiedyby Król Jmc niemiał tey słuszney na obowiązki Swoje reflexyi, że kiedyby ią miał podpisać etc, Jabym Jey niemógł pieczentować etc; że wolę odpowiedzieć Rzeczypospolitey za to że Woyska Moskiewskie strzeż Boże wróciłyby się nazad etc, a niżeli za pieczentowanie Instrumentu przeciwnego fundamentalnym prawom Naszym wolności etc; że fortuny zruynowane przyjdą do siebie; że Bóg sprawiedliwy dał na Królu Szwedzkim przykład jako karze niesprawiedliwości y oppressye etc; że nierozumiem aby Car Jmc którego znałem tak wielki rozum, miał się odmienić w sentymentach, y miał chcieć widzieć mutationem Status Nostri, którego conservationem zawsze życzył y z tym się oświadczał y nawet dał dowod tego przy ostatnim Traktacie Warszawskim. — po rozeysciu się Naszym, co znowu

Sekretarz

Sekretarzowi Gdańskiemu powiedział posyłam in annexis. – Byłem dziś rano u Króla Jmci y pytałem się o to. – Ad primum Król Jmc odpowiedział: że Xże Dołhoruki w tych terminach mówił że się obawia aby Car Jmc niedał Ordynansu Repninowi etc. – Ad secundum, że fałsz wielki, ale że to mu mówił co Wmc wiesz, że Ja tego niemogę uczynić abym miał podpisywać ratyfikacyą etc; że mam związane ręce; że jeżeli będzie Rzeczpospolita chciała pozwolić na wystawienie tych kaprow, Ja niebędę przeciwny; więcey nic. – Jam potym zdanie Moje opowiedział Królowi Jmci, żebym chciał bydź u Xcia Dołhorukiego, jeżeli ma Ordynans od Cara Jmci żeby ogłosił powrot Diwizyi Repnina. Jeżeliby rzekł: że ma; żebym się zaraz ex mente Principis Jmieniem Nas tu będących przy Królu Jmci protestował przeciwko temu y powiedział Mu że o tym doniosę zaraz do Xcia Jmci Prymasa y do innych y do Trybunału Radomskiego reprezentując Mu konsequencye z tego. – Król Jmc przypadł na to moje zdanie y roskazał Mi /: jeżeliby to miał ponowić co przed Sekretarzem Gdański:/ wyexplikować Mu to co Król Jmc mówił; ponieważ On natenczas z Królem Jmcią po Włosku sam mówił, a nieumie y nierozumi dobrze. – Nieźmiernie Król Jmc był sensibilis na ten proceder tego Ministra. – de successu moiey bytności u niego dam znać subsequenter. – Interea nieźmiernie raptem pisząc etc.

P. S. Mówiłem y to Xięciu Dołhorukiemu: uważając proceder Dworu Waszego co ze Gdańskiem y Kurlandyą robicie, poiąć niemogę systematu waszych Rad; nie dosyć żeście Nam Woyskami dokuczyli etc, ale Nam prawa y wolności Nasze chcecie psować. –

49.) Kopia Listu JEo Królewskiey Mości do Jmci Xiędza Biskupa Poznańskiego. w Dreźnie 9. Aprilis 1718. Roku.

Wielebny w Bogu uprzeymie Nam miły! Przybywszy tu Urodzeni Goltz podstoli Wschowski y Krzysztoff Unrug, uskarżali się przed Nami Jmieniem swojem y innych dissidentium in religione w Województwach Poznańskim y Kaliskim commorantium: jakobyś Uprzeymość Wasza contra antiqua onychże jura et pacificam possessionem, na odebranie kościołow przez intentowane processa zamach uczynił; jako to, w przełoczney Dobrach Tegoż Ur. Podstolego Wschowskiego od połtorasta Lat, w pieskach Dobrach Urodzonego Krzysztoffa Unruga od lat 90. circiter, w Kursku także majętności Ur. Alexandra Bronikowskiego y na innych mieyscach od kilkudziesiąt lat wystawionych: tudzież jakoby Konsystorz Poznański pozywał Dissidentes do siebie przeciwko Konstytucyom 1632. et 1648. y innym, y przeciwko zwyczajowi

stwierd

50. — stwierdzonemu praejudicatis, którymi Ciż Dissidentes probują że nigdy pociągani niebyli do Sądu Duchownego tylko do Ziemstwa, a potym per motionem do Trybunału! —„ — Co jeżeliby tak bydź miało, tedy z obowiązku Naszego, którym pacem inter Dissidentes in Religione conservare obligamur, interponimus Powagę Naszą Królewską, usilnie y gorąco po Uprzeymosci Waszey żądając: abyś Tychże Dissidentow przy prawach Ich dawnych y jawnych nienaruszenie zachowat, nieczyniąc Im żadnego praejudicium; w tych zaś interweniencyach któreby mogły subjacere disputationi y niebyły prawami y Konstytucyami, spokoyną ab antiquo possessyą, dawnemi zwyczajami, ostatnim Traktatem, et praejudicatis, clare et distincte rezolwowane, y któreby Uprzeymość Wasza ad scrupulosam investigationē et ad formandam actionem, Onych zaś ad oppositionem et defensionem pociągać miały et judicium potrzebowały, żebyś Uprzeymość Wasza lub do przysztego Seymu y do Zgromadzonych Stanów Rzeczypospolitey decyzyi differre one raczył; lubo też pokazaną od prawa y Konstytucyi drogą in foro seculari Onych dochodził. — W czym, że ninieyszemu żądaniu Naszemu, ex amore tranquillitatis internae, et pro innata aequanimitate Sua, Uprzeymość Wasza zadosyć uczynić zechcesz, jako niewątpiemy, tak Onemuż dobrego zdrowia od Pana Boga życzemy. —

50.) Copie de la Lettre de Sa Majesté à Msgr le Grand Tresorier de la Couronne. — à Dresde le 9. d'Avril 1718. —

Monsieur le Grand Tresorier de la Couronne! Ce n'est pas seulement après la mort de la Starostine Wislicka, mais pendant sa vie encore, Nous avons eté informé, que les villages nommés de Russie appartenoient à la Starostie de Biecz, et qu'ils en etoient avulsa; et que meme les dits villages du temps du regne de Jean III. Notre Antecesseur par l'avis unanime de toute la chambre des Nonces dans une diete generale, ont eté pesentés au defunt Roy pro vacanti, et qu'ils devoient etre reincorporés à la dite Starostie! — Ce qu'etant fait presentement après la mort de la Starostine de Wislicka, Nous souhaittons que le Tresor n'empeche pas la paisible possession de dits villages au Stolnik de la Couronne comme Starost de Biecz. — Ne doutant nullement, que vous vous conformerez par toutes les raisons à Notre Intention, Nous prions Dieu qu'il vous ait en sa sainte garde. — Donnée etc. —„ —

51. Kopia Invitatorialium do Ichmpw Senatorow Wielkopolskich kiedy wyrażone w Deliberatoryach z Wschowy wydanych przyczyny powrotu Naszego do Saxe

do Państw Naszych dziedzicznych y dłuższey w onychże rezydencyi, dotąd tu — Nas jeszcze indispensabiliter przytrzymuią; kiedy do tego Majalis Cura dla poratowania zdrowia Naszego na przyszłe fatygi podróżne y Seymowe nader potrzebna nadchodzi; tedy umyśliliśmy Posłowi Tureckiemu tu dać Audyencyą — Która aby się tym ozdobniey y pożyteczniey in publicum odprawić mogła, usilnie żądamy po Uprzeymości Waszey; abyś w tey bliskości mieszkaiąc, y Sam Osobą Swoią tu do Boku Naszego raczył się conferre, y drugim ex Senatorio Ordine był do tego powodem aby tu zjechali ad assistendum na teyże Audyencyi: którey czas łacno Uprzeymość Wasza będziesz mógł zmiarkować, z przejazdu przez tamten kray Tegoż Posła Tureckiego, regulując tak wyjazd y drogę tu do Nas abyś przybycie pomienionego Posła choć dwiema dniami uprzedził. — Ukontentujesz Uprzeymość Wasza desiderium Nostrum: pociągniesz na siebie respekta y fawory Nasze: a oraz et publico niemałą uczynisz przysługę. — Dobrego zatym Uprzeymości Waszey od Pana Boga życzemy zdrowia. w Dreznie 11. Aprilis 1718. r.

Takież Listy wychodziły do Jchmc Panow: Wojewody Poznańskgo, Wdy Jnowrocławskiego Generała Wielkopolskiego, Kasztelana Poznańskiego, Kasztelana Kaliskiego, Kaszt. Gnieźnińskiego, Kaszt. Brzeskiego-Kujawskiego, Kasztelana Międzyrzyckiego, Kaszt. Rogozińskiego, Kaszt. Srzemskiego, Kaszt. Przemętowskiego, Kaszt. Krzywińskiego, Kaszt. Biechowskiego, Kaszt. Santockiego, y Kasztelana Nakielskiego. — . — . — : — . — . —

52.) Kopia Listu JEgo Królewskiey Mości do Prezydenta Trybunału Koro z Drezna d. 11. Aprilis 1718. Roku.

Wielebny uprzeymie Nam miły! Przy Jnstancyi Naszey którą czyniemy za Urodzoną Teressą z Mniszchow Lubomirską Starościną Cieszkowską Córką Wielmożnego Mniszcha Marszałka W. K. do Trybunału Koronnego, łączymy oraz Jnterpozycyą Naszę Królewską do Uprzeymości Waszey; żądając usilnie abyś przerzeczoney Wa— ney Lubomirskiey skutecznie dopomógł, żeby w sprawie swojey którą ma z Sukcessorami niegdy Urodzonego Józefa Stadnickiego Wojewodzica Wołyńskiego pierwszego Męża swego, tym prędzey pożądany pro justitia otrzymać mogła koniec. — Co gdy singularissime zalecamy Uprzeymości Waszey dobrego oraz onemuż od P. Boga etc.

53.) Kopia Listu JEgo Królewskiey Mości do Trybunału Koronnego z Drezna d. 11. Aprilis 1718. Roku. —

Wielebni, Wielmożni, Urodzeni uprzeymie Nam mili! — Lubo z osobliwym Serca

Nasz

— „ — Naszego ukontentowaniem jesteśmy upewnieni, że na teraźnieyszym Trybunale Koronnym Sitientibus justitiam należyta administratur sprawiedliwość: przecież aby tę w Sprawach Swoich tym prędzey Urodzona Teressa z Mniszchow Lubomirska Starościna Cieszkowska assequi mogła: zdało się Nam Onę per respectum meritorum Oyca Jey Wielmożnego Marszałka W. Kor., którego wierności y życzliwości ku Majestatowi Naszemu y Rzeczypospolitey nieustające odbieramy dowody, weszprzeć Interpozycya Nasza Królewska do Uprzeymosciow y Wiernosciow Waszych; żądając usilnie abyście przerzeczoney Urodzoney Lubomirskiey pro justitia favere chcieli. — Uczynicie przezto Uprzeymości y Wierności Wasze rem Nobis gratam, Sobie zaś meritoriam w Łaskach y respektach Naszych Królewskich: które każdemu z Uprzeymosci y Wierności Waszych ofiaruiąc, dobrego Onymże od P. Boga etc.

54.) Kopia Listu JKgo Królewskiey Mosci do JP. Marszałka Trybunału Koron.^o z Drezna 11. Aprilis 1718. Roku.

Urodzony uprzeymie Nam miły! Z respektu wielkich ku Majestatowi Naszemu y Rzeczypospolitey zasług Wielmożnego Mniszcha Marszałka W.^o Kor.^o, wnosiemy za Córka Jego Urodzona Teressa Lubomirska Starościna Cieszkowska Interpozycya Naszę Królewska do Trybunału Koronnego; aby tym prędzey w sprawach Swoich, które ma cum Successoribus Urodzonego niegdy Józefa Stadnickiego Wojewodzica Wołyńskiego pierwszego Męża Swego, otrzymać mogła należyta sprawiedliwość: zalecamy oraz singularius Uprzeymości Waszey, abyś przerzeczoney Urodzoney Lubomirskiey, probata activitate a oraz wielkim, na tamtym mieyscu którego virgam directionis chwalebnie geris, kredytem Swoim dopomogł do jakonayprędszego y pożądanego circa justitiam Sprawy Jey zakończenia. — Cedet to in meritum Uprzeymości Waszey w Respektach Naszych Królewskich, które Onemuż w podających się okazyach świadczyć deklaruiemy: a oraz dobrego Upr. W. od P. Boga życz etc.

55.) Copia Literarum Serenissimi Regis ad Magistratum Elbingensem. — Dresdae d. 16. Aprilis 1718. Anno.

Nobiles et Spectabiles fideliter Nobis dilecti! Cum ad vacantem Parochiam Istius Civitatis a Nobis nuper praesentatus fuerit Venerabilis Schenck Decanus Ecclesiae Cathedralis Varmiensis, Vir pietate, virtute ac morum honestate prestantissimus, Cujus opera non sine Nostro et Reipublicae commodo usi fuimus, Eundem vehementer commendatum volumus Fidelitatibus Vestris; non dubitantes quin intuitu Regiae Nostrae in Eum voluntatis et Ipsae non praetermittent

debit

debitum honorem et respectum Eidem quacunque in re exhibere. – Quod quidem valde Nobis gratum erit, magnaque exinde accessio fiet Protectioni Nostrae erga Fidelitates Vestras, quas de coetero bene valere jubemus. etc. –" –

56.) Copia Literarum Illrmi et Exc. Dni Supremi Regni Cancellarij ad Emtm Cardinalem Albani. Dresdae 22. Aprilis 1718. –

Ex Literis Sacrae Regiae Majestatis Dni Mei Clmntmi, quas hisce alligavi, compertum habebit Eminentia Vestra; quanto cum animi dolore Serenissimus Rex perceperit Consilia, quae a Juribus Regis et Reipublicae maxime aliena, Ista Sacra Congregatio Consistorialis cepit in ijs quae ad vacantes in Polonia Abbatias attinent; atque quanto et quam anxio cum ardore a Sanctitate Sua efflagitet, ut injuria detrimentumque Sibi ac Reipublicae illata, sarciantur! – Quanquā ea sit, tantique ponderis Sacrae Regiae Majestatis sollicitudo, ut ipsi quidquam addere Mihi non liceat; tamen cum et Officium Meum et Respublica novissimis Suis Constitutionibus Conventûs Generalis Varsaviensis, quas Generosus Dnus Puchet Secretarius Regius Eminentiae Vestrae exhibebit, a Me exigant, ut operam Meam quam diligentissime impendam, quò Jura Regia praesertim Patronatus quae ad haec usque tempora laesa fuerunt sarta tectaque serventur, facere non possum quin enixe ab Eminentia Vestra petam; ut nihil non agere velit, quo ex Decretis Istius Congregationis ad Abbatias pertinentibus, innovationes et conditiones quibus Regis et Reipublicae violantur jura, damnumque quod nunquam pacifice sarciri posset Ipsis infertur nulla interposita mora deleantur. – Etenim cum Mihi praecipuum incumbat Onus ea tuendi, debeamque Senatui ac toti Reipublicae rationem reddere non modo de ijs quae hac in re acciderunt verum etiam de studio a Me collato pro restitutione ac manutentione eorundem jurium; merito negligentiae ab omnibus accusarer, si quae partes Meae sunt, adimplere praetermitterem. – Erit id Serenissimo Regi ac Reipublicae valde gratum, magnaque exinde accessio fiet tum studio et amori quibus gens Polona Eam prosequitur, tum venerationi qua in perpetuum ero Eminentiae Vestrae Humillimus et obligatissimus Servus J. Szembeck Sup. Re. Cancell. –

57.) Copia Litterarum Illrmi et Excellmi Dni Supr. R. Cancellarij ad Ducem Curlandiae. Dresdae d. 23. Aprilis 1718. Anno.

Literas Celsitudinis Vestrae die 9. praesentis Gedani exaratas, una cum annexis ad Sacram Regiam Majestatem D. M. C. spectantibus, debito cum respectu accepi.

–„– Pertinentes igitur ad Sacram Regiam Majestatem Dominum M. Clmtmum, Eidem quantocyus exhibere non intermittam: et quidquid desuper inde fuerit resolutum Celsitudini Vestrae imminenti posta deferam. – De reliquo, ex parte Mea usibus Celsitudinis Vestrae omnem possibilem diligentiam accomodare paratus, profiteor quod sim plena veneratione. – Mon Seigneur! de Votre Altesse le tres-humble et tres-obeissant Serviteur Schönbek Chancellier du Regne. –

58.) Kopia Listu Jmćpana Kanclerza W.º Koronnego do JEymćpani Wojewodziny Chełmińskiey. z Drezna d. 26. Aprilis 1718. –.

Kiedy niespodziany Ordynans JE.º Kr. Mci P. M. M. oderwał Mię od personalney W: mmpani y Dobrodziki usługi, y przedłużona przy Boku Jego Kr. Mci rezydencya niepozwala przytomney wnosić Jnstancyi za Jmpanem Starostą Bobrownickim M. Wmpanem; tedy pozwolisz Mi Wmmpani y Dobrodzika, że przy zwykłey submissyi Moiey, w tych kilku do Wmmpani y Dobrodziki Literach, assystuię zamysłom Jmci o przyjaźń wiekuistą Wnuczki Wmmpani y Dobrodziki JEymu Panny Kasztellanki Chełmińskiey M.Mpanny. – Żebyś tedy Wmmpani y Dobrodzika tak Znakomitego z urodzenia y własnych przymiotow Kawalera do Usług Swoich y Zacnego Domu Swego Łaskawym na to postanowienie Konsensem raczyła przysposobić, do Wmmpani y Dobrodziki wnoszę Jntercessyą; oraz Jey skutek pomyślny, że w podaiących się okazyach na każdy poufały Wmmpani y Dobrodziki roskaz ochotnie zasłużyć będę umiał, upewniaiąc, piszę się etc. –

59.) Kopia Listu Jmćpana Kanclerza W. Koron.º do JmX. Opata Peplińskiego. – z Drezna d. 26. Aprilis 1718. –

Jm pewnieyszy jestem zwykłego affektu Wmpana ku Sobie, tym bespieczniey cu spe pomyślnego skutku wnoszę przytomną Jnstancyę Moią do Niegoż za Jmp. Narzymskim Starostą Bobrownickim; aby w intencyach Swoich o dożywotni affekt Synowicy Wmpana Jeymćpanny Kasztelanki Chełmińskiey M.Mpanny per assensum et Authoritatem Wmmpana votorum mogł bydź compos. – Rodowitość familiy, y godne Stimy qualitates Tego Kawalera rekommendować Go sufficienter powinny w affekt Wmmpana y Zacnego Domu Jego hac in parte. – Ja zaś oświadczone Mu beneficium do Moich własnych ku Wmpanu obligacyi novo titulo referuiąc, piszę się na zawsze etc. –. ~. –. ~. –.

60.) Kopia Listu Jmcp. Kanclerza W. Kor.º do JmcX. Prezydenta Trybunału Koro.º – z Drezna d. 30. Aprilis 1718. –

Lubo nierozumiem, aby Interess Jeymćipani Besenwalowey Ablegatowey Króla Jmći — Francuskiego MMPani, extra limina domestica necessitowany był szukać satysfakcyi swojey; casu jednak aliquo, gdyby się sprawa pomienioney Jeymći do Prześwietnego Sądu WmmPanow przytoczyć miała: wielce upraszam WmPana, żebyś pro primo gradu raczył quam efficacissime wdać authoritatem suam do komplanacyi partium absque strepitu Juris: a jesliby to non succederet, dopiero do Sądu przypuścić negotium et Sententiam ferre definitivam; którey zapewnie favorabilem spodziewać Mi się in partes Jeymći Pani Ablegatowey należy: ponieważem z obu stron był akkomodowany ad combinationem tey pretensyi, a zatym oneyże słuszności dobrze świadomy jestem; co y samemu WmPanu z produkowanych Dokumentow dostatecznie patebit. — Cokolwiek tedy affektu y uczynności circa justitiam przez WmPana hac in parte in favorem Jeymći Pani Ablegatowey MMPaniey praestabitur, z ochotą do Moich własnych referować to nieomieszkam obowiązkow; rzetelnie zawsze probaturus, jakom jest etc. —„ —.

61.) Copie de la Lettre de Son Excellence Msgr le Gr. Chancellier de la Couronne, à Son Altesse Royalle en faveur du Mr. le Comte Czapski Staro. Klecki. - à Dresde 30. d'Avril 1718.-

Connoissant la bonté et la justice de votre Altesse Royalle, je suis persuadé, que les liens du sang de Monsieur le Comte Czapski Staroste Klecki avec Monsieur le Palatin de Livonie defunt, et les belles qualités de ce Chevalier accompagnées de la recommendation de Sa Majesté, ne laisseront aucun lieu à mes tres-humbles prieres de votre Altesse Royalle en sa faveur. — Cependant pour repondre autant qu'il m'est possible à l'attente de Madame la Palatine de Culme Sa grande mere, laquelle me l'a fort recommendé; je prends la liberté Monseigneur de supplier aussi en mon particulier Votre Altesse Royalle, de lui faire ressentir les effets de sa puissante Protection, et de croir, que personne ne sauroit etre avec plus de zele et de soumission que j'ay l'honneur etre Monseigneur! de Votre Altesse Royalle le tres-humble et tres-obeissant Serviteur Schönbek. —.

62.) Copie de la Lettre de Son Excellence Mgr le Grand Chancelier de la Couronne, à Mr le Comte de Luxelbourg en faveur du meme. —„ —. —.

Comme Monsieur le Comte Czapski Staroste Klecki Neveu du defunt Palatin de Livonie

–.– Livonie s'en va à Vienne pour y rendre ses tres-humbles respects à Son Altesse Royalle et lui faire sa cour; le Roy Notre Maitre qui a une bonté toute particuliere pour tout ce qui appartient à la maison du dit Palatin, l'a recommendé à Son Altesse Royalle et à Votre Excellence. – Je ne saurois cependant me dispenser de supplier en mon particulier Votre Excellence de l'honnorer de ses graces; et de croire, que je lui serais sensiblement obligé de toutes les bontés qu'Elle aura pour ce digne Cavalier qui m'a eté si vivement recommandé par Madame la Palatine de Culme sa Grande-Mere.

Cependant je suis avec un parfait attachement etc. –. –.–.

63.) Copie de la Lettre de Son Excellence Mgr le Grand Chancellier de la Cour^ne^ à S. E. Msgr le Comte Lagnasc. –

Quoique je ne doute pas que les recommendations, dont le Roy Notre Maitre a voulu honorer Mr. le Comte Czapski Staroste Klecki auprés de son Altesse Royalle et de votre Excellence, et belles qualités de ce Cavalier, seront capables de lui attirer toute la faveur de Votre Excellence, sans que mes bons offices puissent y avoir aucune part; je suis cependant si sensible au souvenir du defunct Palatin son Oncle et aux empressements de Madame la Palatine de Culme sa grande-Mere en sa faveur, que je ne saurois m'empecher de le recommender particulierement à la Protection de votre Excellence; l'assurant, que je lui aurois des obligations très-distinguées pour toutes les bontés qu'Elle lui temoignera. – Cependant je suis tres parfaictement etc. –.. –.–

64.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancellier à S. E. Mr le Baron de Manteuffel Kielpinski, à Graudent 11. du Juillet 1718.

Monsieur! Je suis fort obligé à Votre Excellence pour la communication aussi bien de nouvelles de Petersbourg que des autres pieces. – Le peu de temp entre le venue et le depart de la poste ne m'a pas permis de lire tout. – Je lui diray donc seulement en toute confiance et franchise, que je ne saurois concevoir, comment Mr. le Baron de Schaphirof connoissant l'etat de la Pologne a pu donner un tel conseil à Mr. de Loss; lequel ne sauroit absolument paroitre de la part du Roy et de la Republique; ni etre reçu aux conferences d'Aaland. Le delais des expeditions ne peut jamais causer ce mal, qu'une telle expedition peut causer dans le Royaume, si elle vient au jour, etant contraire aux loix fondamentales du pays et au dernier Traitté de Varsovie; ni les precautions

que

Vos Excellences ont prises dans l'Instruction, ni aucunes explications ne sau=roient appaiser les esprits sur cela. ~ Puisque Sa Majesté se rendra bientot à Varsovie selon Sa declaration Royalle et selon la necessité d'une telle conjoncture, ainsi Sa Majesté y prendra alors les resolutions necessaires avec toute la sureté de Ses Interets en dedans et au dehors. ~ Voilà ce que j'ay cru de mon devoir d'insinuer au plutot à Votre Excellence, etant du reste veritablement etc. ~

65.) Au Meme ce 28 du Juillet 1718. à Graudentz. —. ~

Monsieur! En repondant à la Lettre de Votre Excellence du 20. de ce Mois que je viens de recevoir, je suis obligé par toutes les raisons de confirmer ce que je lui ay ecrit dans ma premiere reponse, dont le contenu marque assez claire=ment que j'ay bien reflechi sur l'Expedition envoyée à Mr Loss et sur la lettre qui l'accompagnoit: quoique je n'avois pas assez de temps de lire les autres pieces sur d'autres affaires. ~ La Commission pour la Cour Imperiale est bien differente en tout. ~ Votre Excellence verra dans la Copie cy-jointe, le renouvellement des assurances de la part de Sa Majesté Czarienne. ~ En me remettant à ma precedente, je suis avec toute la consideration de Votre Excel. etc.

66.) Od Króla Jmci do Komissyi Kurlandz. z Drezna 2. Maja 1718.

August Wtóry etc. ~ Wielebny w Bogu, Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y wier=nie Nam mili! Jakie tu Nam reprezentował skargi w Liście Swoim Xże Jmc Kurlandzki przeciwko Aktowi Kommissyi Naszey przez Uprzeymości y Wiernści Wasze w Kurlandyi rospoczętey, et quàm acriter ac si tamże z Nim y Inte=ressami Jego actum; dla rzetelnieyszey Onychże Informacyi nieszerżąc się in hunc finem Excerpt do Tego Listu Naszego przydać roskazaliśmy. ~ Że zaś noviter etiam od różnych Osob ex ordine Senatorio mieliśmy w tey mierze kommuni=kowane Sobie vota et Sensus abyśmy do Uprzeymosciow y Wiernosciow Waszych pisali, zalecając jakobyście z tey Kommissyi graviores materias do Sądow Naszych własnych Relacyynych pro decisione odsyłając, oraz ad facilitanda futura praefata judicia Nostra, co tylko można inter partes przyjacielskiemi sposobami uspokoili: przeto usilnie praesentibus po Uprzeymosciach y Wierno=sciach Waszych żądamy, abyście debite zważywszy te uczynione Nam remonstra=cye Xięcia Jmci Kurlandzkiego, niemniey zwyż wyrażone przerzeczonego Senatu

in hoc

-„- in hoc negotio reflexye, tak wszystkie rzeczy pod czas reassumpcyi limitowanego Aktu Kommissyi Swojey dyrygować nieomieszkali aby z pomiarkowania Onychże y decyzyi, obiedwie strony ile tylko bydź może ukontentowane zostały.- A jeżeliby też jakowe trudne majoris importantiae zachodziły tam sprawy, sitientibus justitiam niebędzie się mogło lepiey dogodzić, jako gdy takowe negotia in fundo non determinata, Uprzeymości y Wierności Wasze do Sądów Naszych Relacyynych wyżey wyrażonych na Jurydykę Kurlandzką, która brevi imminet odeszlecie.- W czym wszystkim, de punctuali effektu tey insynuacyi Naszey, pro dexteritate atque prudentia Uprzeymości y Wierności Waszych, bynaymniey niewątpiąc; Onymże interim dobrego od Pana Boga życzemy Zdrowia. Datt. ut supra. —.

67.) Excerpt z Listu Xcia Jmci Kurlandzkiego do Króla Jmci., z Gdańska dnia 9. Aprilis 1718. Ao. pisanego. ~„-

Sacrae Regiae Majestati Vestrae, debito submissionis cultu, humillime Literis Meis germanice Anno 1717. Mense Septembri exaratis exposui: quousque tum temporis, quamque illegitime et injuste, in Curlandia Commissarij processerint, quae postmodum et Ipsemet praesens submissa veneratione remonstravi; ulteriusque exponenda Illmo Supremo Regni Cancellario insinuavi. Postmodum autem Commissarij ad finem Actus Sui procedendo, contra tenorem Constitutorij quod stricti est juris, res inibidem nunquam reperibiles neq Sacrae Regiae Majestatis Vestrae ac Reipublicae menti consonas, Suis putativis decisionibus per definitivam sententiam ordinare, et terminum ad 20. Maij hujus anni limitare praesumpsere. ~ A qua Sententia definitiva et Limitatione interposita est ad Sacrae Regiae Majstis Vestrae Relationum propriarum Judicia Appellatio: sicque Officium Commissariorum statim jure cessavit, causa per emanatas Citationes prosecutoriales ad Eadem Judicia devoluta, et executio Sententiarum pendente Lite haud fieri potest. ~ Nihilominus tamen Supremi Consiliarij ex praesumpta Sibi a Commissarijs concessa authoritate, tanquam Regentes Ducatuum, omnia pro beneplacito acsi nullus legitimus et simultanee investitus Dux et Successor superesset, in enorme damnum Feudi disponunt; Sancita Commissariorum adinstar Evangelij sequuntur; nec ab eis absque voluntate et mandato Sacrae Regiae Majestatis Vestrae posse recedere asserunt; Vacantias ad Solius Ducis dispositionem spectantes, Me inscio et irrequisito, distribuunt; et postquam ratione proventuum

viduvi

Viduvialium Serenissimae Ducissae Viduae Principissae Czareae praecipua = bona Ducalia ac paratissimos reditus assignarunt, residua Consanguineis Suis tradunt; imo et inscripta Mihi a defuncto Fratre meo in certa Summa Capitali praedia et huncusque possessa, praeripiunt simul cum omnibus reliquis proventibus, ita ut nihil plane pro subsistentia Mea multominus Ducali remaneat; nec sumptus necessarij pro Legationibus et futura feudi receptione solenni adsunt; omnia ad se trahunt; et Eis qui ex Consiliarijs alijsque Ducalibus Officialistis huc Gedanum ad paranda omnia pro futuris Judicijs et homagij praestatione ordinati sunt, itinerarias expensas suppeditare renuunt: atque animi bene adhuc sentientium Nobilium, qui intimidati stant, mirantur, et non audent loqui pro interesse Ducis Sui, alienantur; atque Officialistae a debita sua arcentur obedientia: jamque sub praetextu metus et minarum, ad propositionem Generalis Commissarij Bestuzew, Successorem eligere, Hujusque approbationem apud Sacram Regiam Majestatem Vestram per Deputatum sollicitare intendunt, contra expressum Constitutionis Regni de Anno 1589. tenorem eatenus in casum devolutionis disponentis. ~ Ad quam quidem Successionis postulationem Jidem Consiliarij Supremi ansam ex eo dedere, quia tam promptissime desideratos 40/m. Rublos annuatim in viduvium statim assignarunt; ac necessarias remonstrationes, propter non illatam in Pactis Dotalibus promissam dotem, intuitu cujus tanta erat inscripta Summa, non fecerunt. ~ Siquidem juxta juris et aequitatis considerationem, ex proportione dotis illatae, ad summum ea, quam demonstrat apposita computatio, praeveniret Summa annalis, hisce tamen temporibus etiam vix praestanda. . . etc. ~ " ~ . ~ " ~ . ~ "

68.) Ad Illmum Ducem Curlandiae. Dresdae 2. Maij 1718. – Pox

Augustus Secundus etc. ~ . Illustrissime Princeps grate Nobis dilecte! Post receptas Illustritatis Vestrae Literas Gedano ad Nos d. 9. Aprilis exaratas; quae Nobis ad Rndum in Christo Patrem et Mgficos ac Gnsos Commissarios Nostros in Curlandiam destinatos ex praesenti rerum circumstantia visum est dare mandata, eadem Ipsi per Copiam innotescere voluimus. ~ Quantum porro concernit Missum huc ad Nos a Nobilitate Curlandica Deputatum, Illustritas Vestra certa sit, Nos determinationem hujus negotij ad futura generalia

Comit

 = Comitia et decisionem ordinum Regni remissuros. ~ Imo ut constet Illustritati Vestrae de singulari Nostra ad vindicandam ex praesenti calamitate Curlandiam sollicitudine, eo nomine Ipsi Articulum Instructionis pro Comitiolis particularibus Ante-Comitialibus ex Cancellaria Regni emanaturae, inserendum copiatim praesentibus adjungere mandavimus. ~ De coetero Illustritatem Vestram de omnimoda benevolentia Nostra, nec non debita meritorum Ipsius erga Nos et Rempublicam praestitorum aestimatione, securam esse volentes, Eidem prosperos rerum Successus a Dno Deo animitus precamur. Datt. ut supra. —

69.) Revocatoriae Imcipana Kanclerza W. K. do Ichmcpanow Senatorow Wielkopolskich których Król Imc Listem swoim na Audyencya Posta Tureckiego wokował do Drezna. d. 5. Maij 1718. Roku.

Ponieważ Jego Król. Mci Panu M. M. z wielu słusznych przyczyn zdało się teraz po pierwszey Wmmpanu doniesioney rezolucyi przenieść ztąd rezydencyą do Państw swoich y Rzeczypospolitey Koronnych, dla dania Audyencyi y expedycyi Postowi Tureckiemu na dzień 30. teraźnieyszego Miesiąca Maja do Rydzyny; tedy z wyraźney woli Jego Król. Mci donoszę o tym Wmmpanu przy zwykłey obserwancyi moiey. ~ Ponieważ zaś Jego Król. Mc Pan M. M. chce, aby ten Akt pro honore gentis Nostrae w jako naywiększey frequencyi Procerum Regni ozdobnie et in publicum pożytecznie był odprawiony; życzy sobie ad hunc finem pro tunc mieć Wmmpana praesentem u Boku swego, z czym się alias Onemuż, do Saxoniy Go ad Latus suum inwitując, własnym Listem swoim odezwać już raczył. ~ A zatym ex statione mea wielce upraszam Wmmpana, ażebyś Wmmpan pomieniony termin jednym przynaymniey dniem poprzedziwszy, na też mieysce Audyencyi przerzeczoney destynowane pospieszyć raczył. ~ Przez co wielką przysługę uczynisz Wmmpan Jeo Kr. Mci et publico; do respektow oraz Pańskich tym bardziey utoruiesz sobie drogę: a Ja będę miał ztąd okazyą circa personalem amplexum Wmmpana testari Onemuż zwykły Móy życzliwy affekt, z którym y teraz piszę się na zawsze etc. — " —. ~.

= Taki List wychodził do Senatorow do których in Aprili pisał sam Król Jegomość. –

70.) Copie de la Lettre de S. E. le Grand Chancellier de la Couronne, au Reverende Pere Salerni. ~ le 2. du Maij 1718. —. ~ . .

Ce que vous avez ecrit à Son Ex. Msgr le Nonce, et ce que j'ay lû dans votre Lettre, pour moi m'a apporté une particuliere satisfaction, et un grand soulagement dans les peines que Nous essuyons avec Notre Tres-digne Monseigneur le Nonce. – Nous faisons tout Notre possible pour detourner tout ce qui pourroit Nous troubler. – Je

Je ne sçaurois Vous assez exprimer Mon Tres-Reverend Pere, avec quelle appli-
cation, penetration, patience, activité, et une prudence et connoissance dans toutes
les affaires, Incomparable Monseigneur le Nonce a travaillé et travaille actu-
ellement. ~ En un mot, ce que Vous faisiez autrefois avec Moy Mon Tres-Reve-
rend Pere, il le fait presentement, et il a toujours fait depuis le commencement
de Son Ministere en Pologne il y a quatre ans passés. ~ Que Dieu Vous fasse
prosperer Tous Deux en tout, je le souhaitte de tout mon Coeur, et j'y voudrois
contribuer! ~ Je suis du reste tres faché de ce que vous avez souffert; je ne
sais pas ce qu'on a ecrit à Son Exc. Msgr le Comte de Lagnasc, n'ayant rien
vu ni sçu de ses relations, et par qui on lui a fait ecrire? ~ -- Voila ce que
je sais que Sa Majesté conserve constamment les sentiments tres justes et du-
és de Votre merite Mon tres Reverend Pere et à Votre Zele agissant avec tant
de fatigues et en meme temps avec tant de succes pour Son Service. ~ Soyez en
persuadé Mon Tres-Reverend Pere: ne Vous chagrinez pas: conservez Votre San-
té precieuse, et continuez votre amitié et affection pour moi qui suis avec toute etc

71.) Copie de la Lettre du meme à Son Excellence Msgr le Feld-
mareschalle Fleming. ~ à Dresde ce 9. du May 1718. —.

Votre Excellence voudra bien me permettre de confirmer par ce mot, ce que j'eus
l'honneur de lui dire hier, que Sa Generosité est allée au delà de mon attente.
C'etoient ses bons offices auprés de Sa Majesté, que j'ay pris la liberté de de-
mander à Votre Excellence. ~ Si le temps n'est pas propre presentement pour
presenter à Sa Majesté mon Memoire, j'aime mieux de remettre cette affaire
à un autre temps et prendre patience, ne pouvant pas faire autrement par beau-
coup des considerations, et meme par rapport au service de Votre Excellence: afin
que je puisse etre avec autant d'utilité que je suis de respect et de verité. etc.

72.) Lettre du Meme, à Son Excellence Monsgr le Comte de
Lützelbourg. ~ à Dresde le 13. du May 1718. —. ~.

Je ne sais pas comment Votre Excellence a pu m'ecrire ce que je viens de lire
dans sa lettre du 7. du present! ~ Quand elle voudra bien prendre la peine de re-
lire Mes Lettres, elle avouera que j'ai repondu ponctuellement et avec cordialité
aux Siennes; dont Votre Excellence même m'a temoigné Son contentement. ~
Si je n'ay pas repondu par quelque Ordinaire aux seuls Compliments joints aux
journ.

 — journaux, Votre Excellence pouvoit bien juger ce silence pour un effet de
l'accablement des affaires, sans que cela lui eut de paroitre extraordinaire; pou-
vant bien s'imaginer outre cela, que je ne pouvois lui dire autre chose si non
accuser le receu; et que Sa Majesté avoit lu le Journal, ce que Mr. Dembowski
lui marquoit avec d'autres nouvelles dans sa correspondence. ~ Du reste, quand
il s'agissoit du service de Son Altesse Royalle, ou de celui de Votre Exl.ce, qu'il a
fallu parler à Sa Majeste, savoir ses volontes les communiquer à Votre Excl.ce;
Elle m'aura trouvé exact et empressé. ~ Si j'avois jamais pû m'imaginer, que
cela auroit dû apporter la moindre peine à Votre Excl.ce et causer la pensée du
renversement de l'Instruction, je n'aurois pas manqué lui dire par chaque ordi-
naire ce dont Votre Excellence devroit etre deja convainquée, et ce que je diray
toujours, /: meme sans attendre le retour de Mr. Hoffman :/, que je voudrois
etre plus en effet qu'en des paroles avec toute la consideration et sincerité etc.

73.) Memoriale Sermo Principi Friderico Augusto Regio Poloniae
et Lithvaniae, nec non Electorali Saxoniae Principi Filio No-
stro Dilctmo, ad Suam Caesaream et Catholicam Majestatem.
Datum Dresdae in Saxonia die 20. Maij 1718. Anno. ~

Siquidem Serenissimus Princeps Fridericus Augustus Filius Noster Dilectissimus ad
praesens in Aula Viennensi commoratur, perspectumque Nobis est ac votivis Suc-
cessibus probatum studium Ejus in peragendis negotijs Sibi commissis; operae
pretium duximus, suppeditare Eidem Serenissimo Principi Filio Nostro dilecti-
ssimo opportunas occasiones non solum in dies augendi Paterno Cordi Nostro
satisfactionem, verum etiam arctiori vinculo amoris obstringendae Sibi Incly-
tae Gentis Polonae. ~ Quare negotium infra scriptum in praedicta Aula Vi-
ennensi diligenter promovendum, Eidem Serenissimo Principi commendavimus,
in eum qui sequitur m-odum: =„ — Inprimis igitur, ubi Litteras Nostras
tradet Suae Caesareae Mjsti Sernsmus Princeps Filius Noster Dilectissimus, com-
petenter Ipsi explicabit quae in iisdem Literis continentur; nimirum, quod cum
Tractatus Pacis, ob felicem successum armorum Sae Caesareae Mjstis contra por-
tham Othomanicam, brevi concludendus esse videatur, merito Nobis de amicitia
Suae Caesareae Mjstis pollicemur magnaque in spe sumus, fore ut negotiorum
Regni Nostri totiusque Reipublicae Polonae debita in eodem Tractatu ratio
habeat

habeatur; quinimo, ut in omnibus Articulis antiquorum et recentiorum= Pactorum a Portha Othomannica Nobis et Reipublicae plene fiat. ~ . —

Quo autem Sua Caesarea et Catholica Majestas, de justis aequissimisque pretensionibus Nostris et Reipublicae contra Portham Othomanicam, facilius edoceri possit, praefatus Serenissimus Princeps Filius Noster Dilectissimus instabit apud Sacram Caesaream Majestatem; ut aliquem ex Ministris Aulae Suae assignare dignetur, Cui deinde vel per Se vel per aliquem ex Ministris Nstris Sibi probatum exponet. ~ „ — . 1°) Quod licet Nos et Respublica bello presenti cum Turcis non implicati, praetendere ab eis non valeamus Moldaviae restitutionem, posset tamen Sua Caesarea Majestas hac in parte Nobis et Reipublicae Sese favorabilem praestare; cum accidat saepius, partes belligerantes in manus tertij dare id de quo eaedem componere nequeunt: praesertim cum Nobis et Reipublicae competat Jus ad Eandem Provinciam: in pactis namque Carlovicіensibus, Articulus, de veterum omnium Pactorum cum Polonia confirmatione, per expressum appositus est: jam vero Tractatu cum Amuratho olim concluso, inter alia praecautum, ne Palatinus Moldaviae nisi ad praesentationē Regis instituatur. — Hinc liquide constat, Reges et Rempublicam Poloniae ad suprafatam Provinciam Jus medietatis Dominij habuisse. ~ „ — . 2°) Pactis Osmanicis, quae typo etiam impressa habentur, /: in Libro relationis Mgfici olim Jacobi Sobieski Serenissimi olim Joannis Tertij Regis Poloniae Antecessoris Nostri Parentis, tunc ad eundem Tractatum Plenipotentiarij :/, distincte conventum fuit, ut uterque exercitus è Moldavia exiret, ac Eadem libera ut ante maneret: quod ipsum ijsdem plane verbis repetitur in Tractatu Carlovicіensi vetera quevis pacta reassumente. ~ In fundamento igitur Pactorum praemissorum, atque inhaerendo Protestationi coram Fulgida Portha, per Memoriale Illustris et Magnifici Stanislai Chomentowski Palatini Masoviae Magni Legati Nostri et Reipublicae Vezirio Ali-Pasza porrectum, solenniter eo nomine facta; non solum instandum est, ut totaliter Fortalitium Chocimense demoliatur, sed etiam ~ „ — . 3°) Ut reliquorum quoque Fortalitiorum inter Danubium et Tyram erectorum, vel reparatorum, praesidijsque firmatorum, similis instantanea devastatio subsequatur: quod serio promovendum insinuari debet Aulae Viennensi, unde non postrema Transylvaniae ac Superiori Hungariae provideri potest securitas.

Deniq

—„—: Denique, ~„ — 4°.) Ut iisdem Pactis satisfaciendo Tartari Budziacenses, jussu Porthae ad alia loca transmigrent ac transferantur. ~„ —. ~„ —

.: Coeterum ut Serenissimo Principi Filio Nostro Dilectissimo de his etiam sufficienter constet, que ultro citroque Constantinopoli inter Caesareum Residentem et Nostrum ac Reipublicae Legatum tractabantur; sciat oportet, Magnificum Fleischman, qui ibidem rebus Nostris et Reipublicae summopere studuit, saepius inculcasse, ut in casum belli cum Turcis Nos et Respublica Suae Caesareae Majsti paria praestare vellemus officia. ~ Ad que Legatus Nr respondebat: =

1°.) Relaturum se Aulae Nostre et Reipublicae Polone sincerum studium Magnifici Ministri Caesarei, bonasque intentiones Aulae Viennensis. ~„ —.

2°.) Non dubitandum, quin Nos et Respublica satisfacturi essemus obligationibus quae Nobis cum Aula Viennensi ex pactis intercedunt. ~

= Hoc quoque sciendum venit, Ministrum Nostrum et Reipublicae talem quoque passum Constantinopoli fecisse: quod nempe, consentiente Portha super confirmatione Pactorum Carlovicziensium, et id ipsum separato Tractatu declarare volente, Ille tamen Turcis reposuerit; se Tabulas Carlovicienses nolle innovare, cum opus illud una cum alijs Colligatis constitutum sit; adeoque sufficere ut Sultanus in Literis duntaxat in Poloniam expediendis Pactorum Carloviciensium indubitatam exprimeret manutentionem. ~ Quod ita factum est, nec ulla in recentiori Tractatu praemissorum mentio reperitur. ~„ —. Haec autem omnia non alio fine sunt facta, nisi ut ea ratione Nos et Respublica Pactorum Carloviciensium Turcis indigitaremus indissolubilem unionem. ~„ —. Novissimus autem Tractatus cum Portha in duobus consistit Articulis: 1°.) Quodsi Portha praetendisset ex ditionibus Suis Regi Sueciae transitum per Poloniam concedi; Nos et Respublica praevio Tractatu eundem transitum non essemus recusaturi, modo sex mensibus ante de eo edoceremur. ~ Articulus hic tamen evanuit, posteaquam Rex Sueciae inde Sui ad propria regressus aliam viam invenisset. 2°.) Quod per Nos et Rempublicam manere deberet primus Articulus Tractatûs Porthe cum Serenissimo Czaro ad Pruthum conclusi; quo cautum fuerat, ne Moschi in Poloniam ingrederentur neve in negotia Reipbcae sese interponerent. ~. Hic tamen Articulus utpote utilis Regno Nostro, gratum Nobis vehementer esset, si confirmaretur et roboraretur per Pactiones a Sa Caesarea Majestate cum Turcis

Turcis ineundas. ~ " —. Quare Serenissimus Princeps Filius Noster = Dilectissimus, si quem aditum rei assequendae viderit, dabit operam; ut in eo quoque de Nobis et Republica bene mereatur. ~ " —. Quodsi Sacra Caesarea Majestas pergat bellum gerere cum Turcis, Nosque et Rempublicam in illius societatem vocare velit; Serenissimus Princeps Filius Noster dilectissimus, omnem quidem animi Nostri hac in parte ostendere potest promptitudinem: sed impedimenta simul exponet quae Nobis et Reipublicae objecta sunt: videlicet, bellum imprimis cum Corona Suetica quo adhuc implicati sumus, praeterea innumera incommoda eodem bello Poloniae parta, nec non recentes molestias illatas a Copijs Moschoviticis quae nondum e Regno Nostro totaliter egressae sunt. ~ Ut autem eisdem incommodis atque inconvenientijs sufficienter possit consuli, expedit ut Aula Viennensis Serenissimo Principi Filio Nostro Dilectissimo mentem Suam aperiat proponatque media ad hunc finem collimantia; quae ut maturius perpendi possint, necesse est ut Nobis et Republicae tempestive innotescant. ~ " —. Pro finali tandem: si et in quantum Sua Caesarea Majestas querimonias aliquas Aulae Nostrae et Reipublicae antea delatas, et jam alias competenter simul et incunctanter a Nobis resolutas iterare voluerit; Serenissimus Princeps praefatus in tali casu generaliter ad omnia hoc sensu respondebit: quod videlicet singulis expostulationibus Suae Caesareae Majestatis per Ejus Ministros Nobis expositis, plene a Nobis et Repbca fuerit satisfactum. ~ " —. Pro evidentiori vero praemissorum testimonio, Copias mandatorum Nostrorum Gedanum et ad Magnificos Duces Exercituum Regni nec non Palatinos atque Arcium limitaneorum Gubernatores ex Cancellaria Regni emanatorum, quae Informationi praesenti adjunguntur, praesto habebit. ~ " —. ~.

= Puncta praesentis Memorialis, quibus plena intentio Nostra continetur, Serenmi Principis Filij Nostri Dilectissimi consumatae prudentiae comendantur. —

74.) Literae Credentiales ad Imperatorem Romanorum. ~.

Post Titulos. ~ Cum negotiatio pacis inter Majestatem Vestram Caesaream et Catholicam, ac Portham Othomanicam, /: utinam fauste:/ sumat jam sua exordia, postque felicissimos Exercituum Majestatis Vestrae successus, prosperum Deo dante Tractatus praefati eventum, sperare liceat; non aliter nisi quam impensissime negotia Regni Nostri Gentisque Polonae Majestati Vestrae comendare Nobis convenit; ut videlicet Majestas Vestra Suis ad hunc Actum destinatis Plenipotentiarijs, = pecul

— — peculiari mandato committere dignetur, quatenus Illorum opera id omne in quo hactenus ex parte Porthae Othomanicae contra pacta antiquiora et recentiora cum Regno Poloniae conclusa exorbitatum est, efficaciter ad ordinem reducatur. ~ In quo negotio luculentius vota et postulata Nostra Majestati Vestrae deferre, Serenissimus Princeps Fridericus Augustus Regius Poloniae et Lithvaniae nec non Electoralis Saxoniae Princeps Filius Noster Dilectissimus habet in commissis. ~ Quapropter a Majestate Vestra peramice contendimus: velit Majestas Vestra Caesarea et Catholica, ea omnia, quae Nostro nomine apud Majestatem Vestram hac in parte proponet benevolo excipere animo. — Nulli praeterea dubitamus, de Majestatis Vestrae toto Orbe celeberrima justitia et probata erga Nos amicitia, tum quoque erga Nationem Polonam gratiosa propensione; quinimo certi existimus Majestatem Vestram, posteaquam omnes circumstantias, pro aequitate ac securitate non solum Nostrorum sed etiam propriorum Majestatis Ejusdem Dominiorum, matura consideratione perpenderit; prefato desiderio Nostro per Eundem Serenissimum Principem Filium Nostrum Dilectissimum oretenus Majestati Vestrae insinuando, expetita satisfactione responsuram. — Quo nomine, Nostrum dictique Serenissimi Principis Filij Nostri Dilectmi nec non totius Reipublicae Polonae erga Majestatem Vestram Resque Ipsius singulare studium, ac simul ad promovenda reciproca gentis utriusque commoda, eo majorem promptitudinem particulari obligatione spondentes; obnixe petimus, ut Majestas Vestra quam optime sit persuasa, Nos omni occasione propenso et paratissimo animo eadem Officia certissimis argumentis demonstraturos. ~ De coetero Majestati Vestrae longam incolumitatem et prosperrima quaeque a Supremo Numine apprecamur. ~ Dabantur Dresdae d. 20. Maij Anno 1718. Regni Nostri XXI° Anno. Majestatis Vestrae Bonus Frater Cognatus et Vicinus A u g u s t u s R e x. mp. ~ . —.~

75.) Ad Serenissimum Principem Regium Augustum. d. ut supra.

Augustus Secundus DEi gratia Rex Poloniae etc. ~ Serenissimo Principi Friderico Augusto Regio Poloniae et Lithvaniae, nec non Electorali Saxoniae Principi Filio Nostro Dilectissimo. — Serenissime Princeps Fili Noster Dilectissime! Ex Contentis Literarum Nostrarum ad Suam Caesaream et Catholicam Mjstem directarum, simulque adjuncta pro memoriali Serenitati Vestrae informatione, Serenitas Vestra percipiet, qualiter pro commodo Ejus et Reipublicae operâ Ipsius

in pre

in praesenti rerum circumstantia uti constituerimus. ~ Quoniam vero res non patitur moram, singulariter commendamus Serenitati Vestræ; quatenus negotium hoc Ejus curae commissum, juxta Informationem annexam explere dextrè satagat; indeque amplam occasionem capiat, tam praestandae Nobis ex affectu Filiali expectatae satisfactionis, quam erga Se particulariter obligandae hoc modo Reipublicae Polonae. – Praestolantes igitur de progressu hujus negotij a Serenitate Vestra expressam notitiam, Eidem a Domino Deo prosperrimos rerum eventus una cum inconcussa valetudine Paterne precamur. ~ Dabantur ut supra.

Serenitatis Vestræ mp. Benevolus Pater Augustus Rex. ~„ –

76.) Copie de la Lettre du Roy de la Grande-Bretagne, à Sa Majesté le Roy de Pologne. ~„ –. ~„

Nous George par la grace de Dieu Roy de la Grande Bretagne, Defenseur de la Religion etc. ~ Salut au Roy de Pologne. – Il a plût à Votre Majesté de repondre le 10/30. d'Aout 1715. à Nos Lettres données aux Conseillers Provinciaux et autres de la Noblesse du District de Pilten, pour et en faveur du maintien et de la conservation de leurs droits et Privileges in Ecclesiasticis et Politicis; et de Nous assurer, que Votre Majesté fairoit toute l'attention possible à Nos recommendations; et qu'Elle fairoit proceder en ce qui regarde les Suppliants en conformité des Constitutions du Royaume, des Loix et des Conventions fondées sur icelles! ~„ –. Comme cette declaration Nous oblige à une reconnoissance tres particuliere; Nous esperons, qu'il ne deplaira pas à Votre Majesté, que Nous lui communiquions cy-joint non seulement ce que susmentionnés les Conseillers Provinciaux et autres de la Noblesse Nous ont encore presenté là-dessus; mais que Nous La prions, en posant la susmentionnée declaration et assurance de Votre Majesté pour fondement, qu'Elle veuille proteger les dits Suppliants de Sa Grace Royalle; et les faire jouir, autant qu'il sera conforme aux Loix, aux Constitutions du Royaume, et aux Conventions faites en leur faveur, de l'effet de Sa promesse Royalle. ~ Nous regarderons ceci, comme une augmentation d'autres obligations que Nous avons deja à Votre Majesté; outre que cette Protection augmentera beaucoup Sa Gloire, et Lui attirera la benediction de Dieu. ~„ –. Ecrit à St. James le 21 Maij / 1 Juin 1718. –. ~„ –. ~

77.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancellier à S. E. Msgr le Feldmareschal de Fleming. à Rydzyna 31. du May 1718.

N'etant pas sur, que V. E. vienne icy en meme temps que Sa Majeste, je lui envoye l'Ecrit tel que Mr. le Prince Dolhoruki m'a remis. ~ Je crois qu'il sera necessaire, que Nous Senateurs et Ministres presents-icy fassions quelque pas, par une remonstrance par ecrit à remettre entre les mains du dit Prince Dolhoruki: mais avant que de le faire, je souhaitterois avoir les lumieres de la Sagesse et de la connoissance de Votre Excellence. ~ J'attends et demande avec tout l'empressement les Avis salutaires de Votre Excellence, etant avec etc. ~ " —. ~.

78. Memoire à Sa Majesté Polonoise donné par Mr. le Prince Dolhoruki Ambassadeur de Sa Majesté Czarienne. ~ " -

Sa Majesté Czarienne s'etonne fort de ce que Votre Majesté Polonoise, meme les Senateurs et Ministres de la Republique, au regard de l'approbation de Votre Majesté sur la Convention faite de Sa Majesté Czarienne avec la Ville de Dantzig, et principalement sur l'equipement des Capres on a fait une reponse froide et repudiante; declarant, que comme cette Convention Votre Majesté ne sçauroit pas approuver sans une Diete Generale, même produisant qu'il en pourra provenir une grande ruine et dommage à la Republique! ~. Les nouvelles qui sont parvenues aux oreilles de Sa Majesté Czarienne, ne sont pas sans fondement, que Votre Majesté non seulement renonce approuver la dite Convention, mais comme Elle ainsi que les Ordres de la Republique en a fait une defense à la Ville de Dantzig, afin qu'elle n'equipasse pas les dits batiments selon la mentionée Convention. ~ Ce qui donne lieu à croire à Sa Majesté Czarienne; qu'il y a dans cette affaire quelques secrets desseins, par où on cherche pour contenter sans irriter les Suedois: car si on n'avoit pas tels desseins, lors il falloit à eux-mêmes d'obliger la Ville de Dantzig à tout le moins à cette equipement des Fregates, afin que par ce moyen se puisse faire quelque dommage et desavantage aux Communs Ennemis; car les interets mêmes le demandent pour l'affoiblir, ne lui permettant rien recevoir des materiaux necessaires et des vivres, ce qu'il tire la plus part pour la subsistance de ses Armées de la Ville de Dantzig. ~ Ce qui est tout-à-fait contraire à toutes les esperances de Sa Majesté Czarienne, qu'on defende à la Ville de Dantzig d'equiper les dites Fregattes, et =

faire

faire agir contre le commun Ennemi; ce que la dite ville s'oblige de faire d'elle meme par la dite Convention. ~ Par ce moyen, ils contredisent à la Ligue: car ils ne veuillent pas faire rien d'eux memes, même ils defendent à ceux qui ont eté obligés par Sa Majesté Czarienne d'agir contre ses Ennemis, ni même leur veuillent faire quelque moindre dommage et desavantage, mettant tout ce fardeau de guerre sur Sa Majesté Czarienne, qui est obligée de la supporter avec de tres-grandes depenses, n'ayant aucune assistance d'eux, selon que l'allience le demande: mais avec tout cela lorsqu'on traitera de la paix, ils pretendent avoir leur grand avantage! ~ „ — Sa Majesté Czarienne même en a quelques avis et precautions, qu'on y cherche par le Roy d'Angleterre uniquement avec lui une paix particuliere avec la Suede exclusivement de Sa Majesté Czarienne: ce qui lui donne un tres grand soupçon.

1.) Pourquoi on defende aux Dantziquois l'equipement des Capres? car ils devroient plutot les obliger: mais si en cas ils ne pouvoient pas faire une formale approbation jusqu'à la Diete Generale sur tout le Traité; au moins ils doivent faire d'equiper les Capres, et de les permettre agir contre les Ennemis sur le fondement de la Ligue, sous le Nom de Votre Majesté et de la Republique; mais ne les en defendre pas. ~ „ 2.) Pour laquelle raison on fait une secrete negotiation avec la Suede pour une paix particuliere conjoinctement avec le Roy d'Angleterre? n'ayant pas communiqué rien à Sa Majesté Czarienne, selon que la Ligue le demande; et sur quels fondements on a fait cette negotiation?; vû que de la part de Sa Majesté Czarienne, tout ce qu'on a proposé jusqu'à present de la part des Suedois, on a communiqué clairement à Votre Majesté et aux Ordres de la Republique; et mêmes jusqu'à ce qui soient inclus dans le Traité, Votre Majesté et la Republique, Elle n'a jamais eu un dessein d'entrer dans aucune negociation avec la Suede; et même Elle a ordonnée à ses Ministres de declarer dans les Congrès aux Plenipotentiaires du Roy de Suede, que Sa Majesté Czarienne, sans que Votre Majesté y entre, n'entrera jamais dans aucune negociation de paix avec ses ennemis, de quel avantage qui puisse etre pour Elle la proposition faite de la part de la Suede! ~.

79.) Excerpt z Listu Jmpana Starosty Kopanickiego do Jmpana

Kaunz

Kanclerza W:K: z Petersburga d. 27. Maij 1718. Roku. Reskrypt na móy Memoryał, którego kopiją adjungo, de die in diem procrastinatur; nie bez suspicyi zapatrowania się na progressa Negocyacyy Finlandzkich, albo wystraszenia czego na Gdańsku: ponieważ Dywizya Xięcia Repnina, o którey mi się przyznali byli że pode Gdańsk idzie, jeszcze na dawnym mieyscu subsistit; famam zaś puszczają że idą pod Gdansk. ~ Na tę rezolucyą o Xięciu Repninie pod Gdańsk ordynowanym, odpowiedziałem na Konferencyi, że tam już zastanie Nasze woyska na Żuławach. ~ o Traktacie partykularnym w Finlandyi to tylko mamy, że tam w Aland stanęli Plenipotenci Szwedzcy. ~ Posłannik Turecki Aga był u Jchmościpanow Ministrow; od Jmpana Kanclerza dobrze przyjęty; ale od Jmpana Podkanclerzego siedzącego przywitany, nieukontentowany odjechał mało co mówiąc. ~ Rhamotę swoją w czerwoną kitaykę obwinioną oddał, w którey praetenditur wiadomość, quo fine na Ukrainę Woyska Moskiewskie ściągałysię? praetenditur do tego approbatio pokoju nad Prutem uczynionego w którym y o Polszcze niezapomniano. ~ Xiążęta dway Dołhoruccy już przedtym sequestrowani, tandem po ciężkich Jnkwizycyach doczekali się Dekretu który jeszcze in secreto. ~ Niedobrze jednak tuszą Generałowi y Bratu Carowey Jmci pierwszey. — o Carowiczu Sibirskim w podobney także będącym inkwizycyi, jeszcze non constat co z Nim będzie.

80.) Relacya Konferencyi Jmpana Ponińskiego Starosty Kopanickgo mianey z Ministrami Cara Jmci w Petersburgu d. 13. Maij. ~

Niemogąc się doczekać Responsu na Memoryał przed ośmią Niedziel do Cara Jmci podany, za wzięciem wiadomości ode Gdańska y Kurlandyi pewnieyszych, miałem Konferencyą 13. praesentis Maij. ~ Prosiłem, in quo fundamento Car Jmc posyła Xięcia Repnina pode Gdańsk z Dywizyą? czy in fundamento Sojuszu? czy in fundamento pretensyi alicujus Dominij w Państwach Jego Królewskiey Mości y Rzeczypospolitey? —„ —. Odpowiedziano Mi: że dlatego, ponieważ Gdańszczanie niedotrzymują Carowi Jmci Konwencyi z sobą uczynioney w wystawieniu Kaprow przeciwko Szwedom. —„ — Prosiłem, quo jure do tego Gdańszczanie przymuszani? czy niejestże to wyraźnie przeciwko Sojusza punktowi 24.tu? ieżeli Car Jmc miał jaką urazę od Gdańszczanow, czy niemiał u kogo rekwirować sprawiedliwości nad Niemi? czy godziłosię w kolligacyi będącym, zaczynać capere hostilia przez Manifest przeciwko Gdańskowi uczyniony? —„ — Odpowiedziano Mi na to: że sami wmc Gdańszczanom poradzić niemożecie, a jako komu:

insz

inszemu z Nich sprawiedliwość uczynić możecie! ~„ —· Przyznałem, — że często Gdańsk Królom y Rzeczypospolitey recalcitrabat, jednakże Go dla tego opuścić niemożemy. ~ Jeszcze Rzplta ma tyle sposobow na Gdańsk, kogo inszego przeciwko niemu niezażywając! a jeżeli Jemuż poradzić niemogąc, będzie Rzeczpospolita rekwirowała Cara Jmci o positki, w ten czas dopiero będzie się godziło Carowi Jmci posyłać Dywizye Swoje pod Gdańsk: teraz zaś przez ordynowanie Dywizyi Carskiey y przymuszanie do wystawienia Kaprow, nietylko się Sojuszowi zadosyć nieczyni ale się wszelkie commercia Gdańskie zabraniają tak od Morza jako y od Polski: przez co cała Polska zaległe mając promontoryum, bez pieniędzy sine nervo belli, co przeciwko Szwedom począć może? zatym y towary Moskiewskie w Polszcze spieniężyć się niebędą mogły. ~ J Rzeczypospolitey tedy jest w tym Interess aby Kaprow niebyło y Samego Cara Jmci. ~ Do tego, nie bez suspicyi to będzie u Rzeczypospolitey, że się Gdańskowi commercia przeszkadzają, aby się Też Commercia do Królewca przeniosły: kiedy inszym Nadmorskim portowym Miastom wolno będzie mieć comercia z Jnszemi y ze Szwedami, Samemu tylko Gdańskowi niewolno będzie. A tak gdy promontoryum całe Rzpltey upadnie, czy niepoczuje znaczny niedostatek u siebie Rzplta? ~ Gdyby Carowi Jmci zaległ kto Port Archanioła, odkąd znaczne skarby do Moskwy wprowadzają się, czyby Car Jmć nieobrócił wszystkich sił na oswobodzenie tak wielkiey importancyi w Państwa Swoje? ~„ —· Odpowiedziano zwyczayną racyą: że w tym interess Cara Jmci, aby żadney ze Szwecyą niebyło korrespondencyi. ~ Dla tego Car Jmć przez Swego Rezydenta u Dworu Berlińskiego deklarował, że każe zabierać Kupcow Królewieckich nietylko miewających korrespondencye ze Szwedami ale y żywność Jm dowożących. ~„ — —„ —· Odpowiedziałem: że przez wystawienie Kaprow niezagrodzi się korrespondencya, ale owszem bespiecznieyszy sposob do Korrespondencyi mieć może Gdańsk, jeżeli ją mieć zechcą. ~ A jeżeli inevitabilis necessitas tych Kaprow, ktorych bez konsensu Rzeczypospolitey żadnym sposobem Gdańsk wystawiać niemoże, ani do ich wystawiania Rzplta przez Sojusz niejest obligowana; tedy upraszałem aby Car Jmć należytym sobie postąpił sposobem, rekwirując po Przyjacielsku u Rzeczypospolitey konsensu na to, niewymuszając przez woyska; bo to samo do Konsensu Rzpltey =

przesz

„ — przeszkodzić może. ~ Humor Polski, jako w wolnym Narodzie, więcey uczyni z przyjaźni dobrey, niżeli przymuszony! ~ Dołożyłem, żem jest dobrze pewien, o szczerey Cara JMci ku Królowi JMci y Rzeczypospolitey przyjaźni; za coż tedy Car JMc tak sobie z Tymi postępuje których kocha? ~ „ —. Tu się prawie wylewał JMPan Kanclerz reprezentując chęć Cara JMci dobrą ku Rzeczypospolitey! ~ „ —. Przydałem, że nietylko z inklinacyi naturalney ale y z interessu teraźnieyszych circumstancyy tak domowych jako postronnych, potrzebna Carowi JMci przyjaźń z Rzeczpospolitą. ~. Okoliczności domowe, przy ustawicznych konspiracyach pretendują z postronnemi przyjaźni. ~ „ —. Odpowiedziano na to: że już są uskromione. ~ „ —. ~. Reposui, że zawsze od nich metus y ostrożność bydź powinny. ~ Circumstancya zaś bliskiego z jedney strony Porty z Cesarzem JMcią pokoju, zapatrywać się na to każe; czy Portha siły gotowe mająca, nieobróci na Państwa albo Króla JMci albo Cara JMci? ~ „ — ~ „ — Odpowiedziano na to: że się Car JMc nieobawia od Strony Tureckiey, ani się spodziewa; bardziey się spodziewać potrzeba Potencyi Tureckiey do Polski. — Przypomniono do tego, że Rzeczpospolita niechciała się łączyć z Carem JMcią przeciwko Porcie. ~ „ —. Odpowiedziałem na to: że Rzplta skosztowawszy natenczas skutku Kolligacyi z Carem JMcią, z którey ten pożytek miała że cudzey woyny incommoda na swoim grzbiecie znosiła, niechciała już podobnych nowey Kolligacyi przeciwko Porcie skutkow zażywać. ~ Szedłem znowu do Circumstancyi Państw Cara JMci od strony północney: y upewniłem, żeby się Car JMc darmo niezawodził w nadziei pokoju partykularnego o który się stara ze Szwecyą; bo Ta czas tylko chce lucrari, ani o pokoy dba mogąc go zawsze mieć kiedy się oni sami starają Kolligaci. ~ A jeżeliby się Szwecya nakłoniła do Traktatow, tych nigdy czynić niebędzie razem ze wszystkiemi Kolligatami w kupie mocnieyszemi, boby mniey wskurała. ~ Jest tedy kwestya, z któremi Kolligatami wprzód zacznie Szwecya traktować? czy a Septemtrione z Carem JMcią, który naywięcey zawojowanego Kraju possidet, czyli a meridie z inszemi Kolligatami mniey respective Finlandyi y Inflant zawojowanych Prowincyy mającemi? Jeżeli z Carem JMcią wprzód? Ten widząc Szwecyą distractam od inszych Kolligatow, trzymać się będzie mocno in praetensionibus et possessione Maris Finici et Baltici

dla ut

dla ułożonych już w głowie kommercyy: a zatym niewieleby miała Szwecya awantażu. ~ Jeżeli zaś wprzód z Kolligatami od południa, którzy mniey possident kraju zawojowanego, y przeciwko którym od południa łatwieysze posiłki bydź mogą, chociażby ze stratą prowincyy zawojowanych przyszło straktować, mnieyszą by miała szkodę Szwecya. ~ Otworzyłyby się do tego Commercia południowe, któremiby refocillarentur siły Szwedzkie: a tak wszystkie siły obróciłaby Szwecya y przeciwko Królowi y przeciwko Carowi Jmci. ~ Trzeba się tedy trzymać w przyjaźni y kointelligencyi dobrey zobopólney; niewychodzić z Kolligacyi podając okazye takie któreby Kolligacyą rozerwać mogły: coby prędko subsequi mogło przez tę impacyencyą do któreyby Rzeczpospolitę proceder Cara Jmci z Gdańskiem przywiódł. Exprobravi odmianę daney już na Moskwie deklaracyi, według którey Xiąże Repnin na samey miał subsistere granicy, teraz zaś pod Gdańsk ordynowany idzie. ~ Przydałem, że Woyska Cara Jmci tak się Rzeczypospolitey naprzykrzyły, że chociażby jeden Sołdat został to go cierpieć niemożemy. ~ „ —. Na wszelkie in materia Gdańska remonstracye, to tylko repositum: że Car Jmc tego nieodmieni co deklarował: y przyznał się że Xiąże Repnin na Żuławy idzie y tam będzie póki Kaprow Gdańszczanie niewystawią: jeżeliby Rzeczpospolita była niecierpliwa, niechay czyni co chce: interess Carski jest impedire wszelkie ze Szwecyą korrespondencye. ~ „ —. In materia Kurlandyi, doniosłem wszystko co tam Moskwa robi; osobliwie przymuszanie Status y Szlachty Kurlandzkiey do podania Xięcia in approbationem od Króla Jmci na mieysce viventis: reprezentowałem dalsze z tego konsekwencye y świeże przykłady, jak cięzka rzecz jest kogo rugować z godności! Jeżeli Xiąże Kurlandzki nigdzie Protekcyi nieznaydzie, znaydzie takiego który transfuzyą prawa Xięcego na Siebie przyymie: a zatym nastąpi implikowanie w woynę tak Cara Jmci jako Rzpltey. ~ „ —. Przyznano w tym nieomylną sequelę: ale się do przymuszania Statuum Curlandicorum aby nominowano Nowego Xiążęcia nieprzyznali. ~ „ —. – Dla tego obiecałem posłać List Kommissarza Moskiewskiego in eum finem pisany; jakoż posłałem. ~ „ —. Kontynuowałem dalej, upraszając aby Car Jmc, niekontentując się podanym od Rzeczypospolitey sposobem, to jest Kommissyą na uspokojenie pretensyy Xiężny JeyMci Kurlandzkiey, podał inszy sposob, z któregoby obiedwie strony kontente były: y kiedy się pytano

coby

74. — „ coby za sposob był? mówiłem, żeby czas y mieysce naznaczyć, gdzieby wystawieni jedni z strony Cara Jmći drudzy z strony Króla Jmći y Rzeczypospolitey zjechawszy się, obaczyli, porachowali, pomiarkowali pretensye spólne, bo bez tego interess ten zakończyć się niemoże. ~ „ — · Nic Mi na to nieodpowiedziano; ale rezolucyą w tym w Reskrypcie na Memoryał wyrazić obiecano. ~ „ — · Upraszałem zatym o jak nayprędszy Reskrypt: który że gotują odpowiedziano. ~ „ Posyłałem znowu w kilka dni przypominając y upominając się Reskryptu na Memoryał: ~ „ — jednakowo zawsze odpowiadają dziwując się żem tak utęskniony bez Niego. ~ „ — Mając tedyb w osobliwey suspicyi prolongacyą Reskryptu na Memoryał móy, który Reskrypt jeszcze na Moskwie przed Niedziel siedm miał Mi być oddany, przy okoliczności nadziei pokoju tak partykularnego ze Szwecyą jako Porthy z Cesarzem; na wyrozumienie intencyy Jchmciów byłem Sam 21. Maij u Nich, o reskrypcie z początku nic niewspominając, tylko upraszając, jaka rezolucya Cara Jmći na Moje remonstracye? ~ „ — · Stateczną mi dano y nieodmienną rezolucyą: że ponieważ Król Jmć y Rzeczpospolita już od Cara Jmći rekwirowani o approbacyą wystawienia przez Gdańszczanow Kaprow, niechcą na to zezwolić, tedy Sam Car Jmć do tego naglić będzie. ~ „ — Odpowiedziałem: gdyby Król Jmć y Rzeczpospolita w Sojuszu z Carem Jmćią uczynionym mieli ten na sobie oblig, jeszczeby jakakolwiek mogła być racya naglić do exekucyi Sojuszow Rzeczpospolitę: ale ponieważ w Sojuszu tego niemasz, tedy tego przez nową umowę z Królem Jmćią y Rzplitą trzeba rekwirować: bo to przymuszanie bardziey zaszkodzi. ~ Zaczym, gdy nieodmiennie Car Jmć przytym stawa, upraszałe o Reskrypt na Memoryał: który jeżeliby w dalszą póyść miał prolongacyą, tedyb niewidząc żadney do dobrego skutku nadziei, przyszłoby Mi o paszport bez exekucyi odebrania upraszać. ~ „ — · Nic Mi na to nieodpowiedziano, tylko obiecano prędko Reskrypt odpisać y oddać. ~ „ — · Byłem nazajutrz u Xiążęcia Meżyka, lubo do tey materyi mniey należącego; jeszcze ten Jnteress promowując wprzód przez persuazye Jchmć Panow Ministrow u Cara Jmći, niżelibym Sam u Niegoż w teyże materyi miał prywatną Audyencyą. ~ Do inszych racyy przydałem tę reflexyą: że Ci którzyby Jnteressa Szwedzkie do dawnieyszey radzi przywiedli fortuny, będą radzi okazyom które Car Jmć podaje do rozerwania Kolligacyi. — etc. ~ „ —

81.)

81.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancellier de la Couronne, à Son Excellence Monseigneur le Feldmareschal Fleming. à Rydzyna 1. du Juin 1718.

Je me donne l'honneur d'envoyer à votre Excellence ce que j'ai eu depuis lui avoir ecrit hier par une staffette. Comme je suis obligé de garder la chambre à cause d'une fievre tierce, qui me tourmente depuis huit jours, je ne sçaurois dire à votre Excellence la resolution de Sa Majesté sur le jour de l'Audience: je ne doute pas que votre Excellence en sera informée par S. E. Mr. le Baron de Manteüffel. En me recommendant cepandant à la continuation de la grace et du souvenir de V. E., je suis avec tout le respect.

EXPEDYCYA NA SEYM.

82.) Instrukcya Ur. N. N. Dworzaninowi y Posłowi JEo Kr. Mci P. N. M. na Seymik Przedseymowy Województwa N. na dzień 27. Mca Sierpnia w ro. teraźnieyszym naznaczony, dana z Kancellaryi Koronney d. 2. Czewc. A. P. 1718.

Niechce JEgo Kr. Mć P. N. M. infandos renovare dolores, przez exaggeracyą przeszłych nieszczęśliwości Rzeczypospolitey, oderwanych, dawnieyszych przed panowaniem JEo Kr. Mci P. N. M. czasow, tak wielkich Prowincyy, y Krajow a corpore Oney, zruynowanych y wyniszczonych Stanow y obywatelow wszelkiey kondycyy Koronnych y Wo. Xstwa Litto. ze wszystkich prawie dostatkow, skarbow, y ostatnich niemal sposobow do konserwacyi ludzi służących, y innych niezrachowanych szkod, których concatenatam seriem niepunktualna y nieregularna płaca Woysku własnemu principaliter causabat, przez borgowe Cwierci y osychające na samych tylko papierach uchwaty; tak dalece, że corrupto Reipublicae statu et everso prisci moris et Legum vigore, już nietylko pro maximo arcano et lucro censebatur ale w zwyczay było poszło starych y zaległych Zastug niepłacić, nowych zaś albo nieuchwalać albo uchwalone zatrzymywać, lub in usus privatos et particulares obracać z generalną y widomą całego Królestwa desolacyą y zgubą. Więc kiedy Opatrzność Boska speciali cura całość tego Królestwa konserwująca, post impletam justae ultionis mensuram, ex decumanis et desperatis casibus ac fluctibus naufragantem Rempublicam per salutarem anchoram regularney y punktualney płacy Woysku Koronnemu y Wo. Xstwa Litewskiego na Traktacie y Seymie ostatnim Warszawskim, salwowała;

—„ — salwowała; y One, restituta plenaria tranquillitate in promontorio bonae spei dalszego szczęścia y bespieczeństwa Wiary Swiętey, praw, y wolności Starożytnych, damnata licentia omni tyrannide et servitute graviori, postawiła; należy Stanom Rzeczypospolitey, aby uznawszy nad sobą Clementiam Divinam, Majestatowi Jego Boskiemu za konserwacyą Oyczyzny, y za pokóy wnętrzny, mediante paterna sollicitudine et applicatione Jego Królewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego szczęśliwie przywrócony, podziękowawszy; tudzież dulcedinem onego w miłych y pomyślnych pożytkach zasmakowawszy, Sancita pomienionego Traktatu y Seymu Warszawskiego sacrosancte et immutabiliter in executione utrzymać starały się, niedopuszczając więcey postronnym y Domowym Turbatorom internam tranquillitatem et securitatem publicam wzruszać, albo strzeż Boże znowu concussam et laceratam Rzeczypospolitey ratem a portu felicitatis na morże nowych rozruchow y zamieszania wiekszego wrzucać. —„ —. A ponieważ doskonała ex omni parte Beatitudo Rzeczypospolitey niemoże inaczey prospere obtineri tylko per amotionem obstaculorum et applicationem ac promotionem mediorum; Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłt^wy, —„ — primario, usilnie pragnie jako nayprędzey widzieć uprzątnioną woynę z Koroną Szwedzką przez Traktat Generalny inter Potentias Nordicas foederatas; do którego Traktatu ex mente Rzeczypospolitey Plenipotentiarios destinare nieomieszkał, eo intuitu żeby nietylko prawdziwą Intencyą y skłonność swoją do pokoju zawarcia pokazał, ale też aby ciż Plenipotentiarij jak prędko będą vocati na mieysce y termin Kongressowi Generalnemu naznaczone indilate pospieszyli. —, — Secundario, Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy, ad praescindendos omnes praetextus et ansas male intentionatis do związkow et ad alia turbandae Reipublicae molimina avertenda, życzy, aby pretensye wszystkie woyskowe dawnieyszych komputow o zasługi stare, nietylko Trybunałem Radomskim Anni 1699., Seymem Lubelskim, walną Radą Warszawską y ostatnim Seymem assekurowane, ale też na Trybunałach Radomskim poślednieyszym y Kommissyi Łuckiey likwidowane, oraz przez repartycye assygnowane, a dotąd in toto vel in parte niewypłacone tak Sukcessorom woyska na ow czas sine aggravatione kraju na granicach żyjącego przez realną gotowiznę, aliquo dato, aliquo remisso, mediantibus Conventionibus cum praetendentibus jakoteż tego woyska które in visceribus Regni cum aggravatione populi expost subsistebat, deducta liquidatione damnorum per mutuam recompensationem pro justitia et pro salvando honore fidei Reipublicae, na Seymie przyszłym od Województw, Ziem, y

Powiat

Powiatow, przez Postow Ziemskich, sufficientem facultatem et comprobationem = szkod y krzywd od Woyska poczynionych, maiących, secundum justam repartitionem akkomodowane y uspokojone semel pro semper bydź mogły. ~„ —. ~.

Nieobmyślony na ostatnim Seymie certus fundus tak na reparacyą Artylleryi oboyga Narodow w Zeughausach, Arsenaratach, Ludwisarniach, Prochowniach, y innych requizytach funditus zruynowanych, aby wcześnie zabieżeć się mogło millionowey szkodzie; jakoteż na potrzeby utrzymania fortec pogranicznych, mianowicie Kamieńca Podolskiego y drugich Ukraińskich; requirit promptam et infallibilem od Stanow Rzeczypospolitey provisionem et assignationem. ~„ —. ~„ —

Zachodzące ze Dworem Berlińskim interweniencye, mianowicie ratione Tituli recognoscendi, tudzież z respektu receptionis homagij eventualis; aby na Seymie przyszłym finaliter mogły bydź akkomodowane, Stanom Rzeczypospolitey JEgo Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy zalecać raczy. ~„ —. Eliberationem Territorij Elbingensis JEo Kr. Mć Pan N. M. przypominać non intermittit; aby to miasto tot saeculorum opus przez to nieupadło, że bona Sua Patronymica widzieć w cudzych rękach musi y że nullum proventum ex illis percipit, y corok traci ultra dwudziestu czterech tysięcy talerow intraty, zastępując onus całey Rzeczypsłtey Korony Polskiey y Wielk. Xstwa Litewsk. ~„ —. Xięstwa Kurlandzkiego y Semigalskiego aegerrima conditio, nietylko externis ale et internis incommodis tak długo laborans, providam promptamque na Seymie przyszłym znaleść powinna medelam, jakoby Jura Majestatis et Reipublicae ullum non patiantur detrimentu. ~„ —. Niemoże JEo Kr. Mć Pan Nasz Miłościwy continuas Oyca Sgo Cesarza Jmci y Rzpłtey Weneckiey praeterire sollicitationes o reassumpcyą y prosekucyą Woyny Chrześcijańskiey przeciwko nieprzyjacielowi Krzyża Sgo vigore ultimi Sacri foederis, principaliter eo intuitu, żeby JEgo Kr. Mć P. N. M. post relativas do Stanow Rzeczypospolitey na Seymie zgromadzonych tego interessu remissiones, ktorych dotąd zażywał, mogł mieć exploratam mentem Rzeczypospolitey, w jakich terminach ma bydź pomienionym Dworom kategoryczna dana rezolucya, do ktorey nietylko sam czas Magister optimi consilij ale też relacye Wielmożnych Mazowieckiego y Podolskiego Wojewodow, clariora lumina suggerere mogą. ~„ —.

Należy na tym wiele Rzeczypospolitey, aby dla zachowania nienaruszonego przyjaźni Sąsiedzkiey y dotrzymania Sojuszu zawartego z Carem Jmcią, tudzież dla doskonalszego upomnienia się przy generalnym Traktacie inter Potentias Nordicas, pret

— = pretensyy swoich, była zupełnie na Seymie przyszłym informowana, tak przez relacye Posełstw, rozhoworow, Konferencyy, y responsow, o kondycyach i obligacyach ex parte Cara Jmci in favorem Rzeczypospolitey obiecanych, asekurowanych, y do dotąd niewypłaconych; jakoteż aby Ci ad reddendam rationem negocyacyy swoich obligowani byli, którzy inconsulta Majestate et Republica, bez publicznych Expedycyy z Kancellaryi oboyga Narodow, praeter mentem antiquarum et novellarum Legum funkcye Poselskie odprawowali. — " —. Tak dawna Kontroversya circa Jura-Patronatus cum Curia Romana dotąd nieuspokojona, meretur reflexionem et applicationem Reipublicae; aby ex integro mogła bydź akkomodowana. — " —. Potop, niegdy przez s. p. Króla Jmci Jana Kazimierza Urodzonym Grattom zastawiony, który potym przez Konstytucyą za panowania Króla Jmci Michała Podskarbiemu W.[go] Koron.[go] z podatkow publicznych wykupić Rzeczpospolita injunxit; aby tak piękna antiquitas pro decore Rzeczypospolitey nieginęła; żeby mógł bydź wykupiony providere interest Rzpltey. — — " —. Montawska Szpica propter assecurandam navigationem do Gdańska całey Polszcze, potrzebuje promptam reparationem y na to magnum sumptum; gdyż summus metus, żeby się meatus Wisły gdzieindziey nieobrócił, y ten złoty Talassus cale niezginął: a zatym ten powszechny Rzpltey interess z Oycowskiey swojey przezorności JEgo Królewska Mość Stanom Rzeczypospolitey podaje ad reflexionem ut quam citius sumptu publico subveniatur. — In simili periculo zostaje navigatio nad Cyplem z Sanu, gdzie także tempestive occurrere należy, żeby się meatus tey rzeki niezaszurował cum ingenti boni publici damno. — " —. Commissya Mennicza JEgo Królewska Mość Pan Nasz miłościwy sądzi bydź bardzo potrzebna, invitatis Vicinis et convocatis Jllis Civitatibus Prussiae które jus cudendae Monetae mają, y z Jch Gwardeynami, żeby na Tey Kommissyi mogli convenire super certum pedem, ligam, pondus, et intrinsecum valorem novae cudendae Monetae argenteae, żeby się tandem mogli porównać in valore Monetie cum Vicinis Nostris, tam propter facilitanda commercia jako et propter Cambia które in immensum excrescunt propter inaequalitatem monetae et propter pretia rerum które zatym diminuentur. — Siłaby przez to accresceret publico: boby y stipendia Militaria y hyberna była umnieyszona ad proportionem bonae Monetae, gdyby zasługi woysko bona

moneta

moneta odbierało. ~ Szelągow znowu jakaby miała bydź valuatio, Stany Rzeczypospolitey na Seymie convenient. ~ Znaleźliby y privati suum commodum gdyby intratę z Dóbr Swoich bona moneta nie szelągami perciperent. ~ „ —
A że bez srebra mennica bydź otwarta niemoże, defert Jego Królewska Mość, że oprócz Olkusza, jeszcze się znayduią w Polszcze inne Srebrne góry bardzo bogate, które ad perfectionem przywieść ludzie Cudzoziemscy artis hujus gnari podeymuią się; conditione adjecta, aby Im od Rzeczypospolitey obwarowana była wszelka securitas y dane Privilegia, żeby Gwarkowie more aliarum Nationum tamże osiedli y tego skarbu tamże dobywali: w czym aby Urodzeni Posłowie instructi byli, praecavet Jego Królewska Mość. ~ „ —. Miasta Koronne y Wielkiego Xięstwa Litewskiego in visceribus Regni będące, jakoteż pograniczne wszystkie, gdy propter continuas belli calamitates, per impositiones et extorsiones arbitrarias ultra mentem Legum Czopowego y Szelężnego, y inne niezliczone gravamina przyszły ad ultimam et abominabilem desolationem, tak dalece że nietylko Kupcy ale też artifices, Opifices, Sukiennicy, jedni poginęli drudzy powychodzili za granicę; tedy aby Ciż ludzie albo inni na Ich mieysce znowu nazad zwabieni y zachęceni bydź mogli, niemoże się znaleść aliud expedientius remedium, tylko żeby per reassumptionem antiquarum Legum, securitas et indemnitas od wszelkich ciężarow nad prawo tychże Miast firmiter assekurowana bydź mogła. ~ Tudzież, żeby per Constitutionem caveatur, aby żadna wełna za granice niewychodziła, choćby też certo constituto pretio; żeby ani droższa ani tańsza niebyła secundum distinctionem gatunku dwojakiey y jedney strzyży; y żeby z Polskiey wełny w Polszcze fabrykowane były Sukna y inne manufaktury, przez cobysię Rzemieślnicy schodzili y Miasta napełniali. ~ „ —. Skarb Jego Kr. Mci y Rzpltey per protectiones indebitas et varias na prywatnych Mytach, które się nullis concessis legibus zagęściły, depactiones, et violentias, aliasque licentias, jako y przez szarpaniny y rozboje Kupcow, wielkie w Prowentach ponosi detrimentum; bo ani Kupcy tantis oneribus sufficere niemogą, ani ⁅: handlu swego securitatem niemaiąc :⁆ towarow prowadzą; o co et Vicini Principes querulantur; aby zatym hi abusus tollantur, żeby commercia reflorescant y cale nieupadły, providere należy Reipublicae. ~ „ —. ~
Redintegrationem et reinductionem ad pristinum florem dóbr Stołowych, w Koronie y w Wielkim Xstwie Litewskim per avulsa y inne gravamina et praejudicia praeter Leges, penitus zniszczonych, Jego Kr. Mć curae et sollicitudini Rzpltey rekomenduje. ~ „ —

 —:. —.. —. Ekonomija Szawelska przez Stany Wº Xstwa Litewskiego, jako się per binas Constitutiones obligowały, aby wykupiona et ad mensam Regiam restituta była urget JEgo Król. Mć Pan N. M. —.. —. Że zaś ta powinna bydź wszystkich Narodow maxyma, y że na tym consistit Conservatio universi, żeby tego co się rodzi w Państwie którym za granicą nieszukać, aby pieniądze extra Regnum niewychodziły; więc że Bog Naywyższy obdarzył Polskę tak wielkim kleynotem solnym, że samey wody znayduje się w Wieliczce y Bochniey taka qualitas et bonitas intrinseca jakiey cała Europa nierna, y że może bydź tak dostatek Soli że nietylko w Wm Xięstwie Litewskiem providere może ale też y za Morze udzielićby się jey mogło: więc żąda JEgo Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy po Stanach W. X. Littº, aby more Regnicolarum soli inney niebrali, tylko jedni z Sambora drudzy z Wieliczki y Bochni, którą Skarb JEgo Królewskiey Mości pro commoditate loci et Conventionis z Wielkim Xstwem Litewskim prowidować będzie. — A zato żeby soli cudzoziemskiey niebrano, Status Nobilitaris participabit sol suchedniową tak jako w Koronie; ile gdy teraz tego sekretu ludzka industria dociekła, że ta sól ma durabilitatem y już jey nieubywa nigdy, bo nietopnieje, y przechodzi tą probą wszystkie inne warzone sole, tak in virtute intrinseca jako y w białości. —.. —. Coetera Activitati et dexteritati Urodzonego Posła committuntur. — Locus Sigilli Regni. — Na własne JEgo Król. Mci P. N. Mił. roskazanie Subscripsit Secretarius Mateusz Jliak Miecznik Bracławski JEgo Krol. Mci Pieczęci Wielkiey Koronney Sekretarz mp. —

83.) Kopia Listu JEgo Kr. Mci do Urodzonego Posła Na Seymik z Jstrukcyą JEgo Kr. Mci. — sub eadem data w Rydzynie. —

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. — Urodzony wiernie Nam miły! —. — Dajemy campum Wierności Twojey merendi respekta Nasze Pańskie; gdy mając zalecone usilne Wierności Twojey in rem boni publici Studium, y nieporuszoną ku Majestatowi Naszemu życzliwość, zażywamy Osoby Jego in charactere posła Naszego do Województwa N. na przyszły Seymik Przedseymowy na dzień XXII. Miesiąca Sierpnia w roku teraźnieyszym MDCCXVIII. przypadający; żądając po Wierności Twojey, abyś na czas pomienionego Seymiku zjechał, punkta Jnstrukcyi Naszey z Kancellaryi podane doniosł, y do chwalebnego onychże skutku, a pochodzącego ztąd publicznego da Bóg na pomienionym Walnym Seymie w tymże Roku teraźnieyszym die tertia Octobris przypadającym ukontentowania, concurrere nieomieszkał. — Co Sobie po Wierności Twojey obiecując dobrego Onemuż od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan etc ut supra —. Augustus Rex mp. —. — 84.)

84.) Credens Temuż Ur. Posłowi na Seymik do Województwa N. per modum Uniwersału in extenso pisany.

Augustus II. etc. ~ Wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak Wielebnemu, Wielmożnym, Urodzonym, Senatorom, Dygnitarżom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim, Szlachcie, y Obywatelom Województwa N. uprzeymie y wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Królewskiey, do wiadomości podajemy. ~ Jż jakośmy Seym Walny sześcniedzielny Stanom Rzeczypospolitey w Grodnie na dzień trzeci Miesiąca Października w Roku teraźnieyszym 1718. złożyli, y Seymiki przed-Seymowe na dzień 22. Sierpnia Uniwersałami Naszemi naznaczyli; tak posyłamy do Uprzeymości y Wierności Waszych na tenże Termin Seymiku Urodzonego N. N. /: mając zalecone onegoż boni publici studium et in rebus agendis activitatem :/ cum charactere Posła Naszego. ~ Żądamy zatym po Uprzeymościach y Wiernościach Waszych, abyście Temuż Urodzonemu Posłowi Naszemu w tym wszystkim, cokolwiek ex re boni publici conformiter do Instrukcyi z Kancellaryi Naszey Koronney sobie daney doniesie, plenam fidem dali. ~ Na co dla lepszey wiary y wagi Ręką się własną podpisawszy pieczęć Koronną przycisnąć roskazaliśmy. ~ Dan w Rydzynie dnia 11. Czerwca etc. ~

85.) Uniwersał Jego Król. Mći do Województw y Ziem, na Seymiki Przed-Seymowe sub eadem data die 2. Junij 1718. Roku.

August Wtóry etc. ~ Wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie W. WW. Ur. Senatorom, Dygnitarżom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim, y wszystkiemu Rycerstwu Województwa N. uprzeymie y wiernie Nam miłym, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy. ~ W. Wielmożni, Urodzeni uprzeymie y wiernie Nam mili! Zapatruiąc się ex specula Zwierzchności y przezorności Naszey Królewskiey principaliter na to, że primitivi Conditores Królestwa Polskiego, chcąc res dissociabiles Principatum et Libertatem indissolubili nexu złączyć y skombinować, pierwsze początki y fundamenta Rzeczypospolitey nader rozumnie y chwalebnie na stałym y niewzruszonym gruncie zasadzili, aeternaque lege na zawsze postanowili; aby Summum jus Imperij do sprawowania pospolitego rządu, do stanowienia y exekwowania oyczystych praw, do obmyślenia obrony postronney, do utrzymania starożytnych wolności, y tak do rezolwowania jako y decydowania wszelkich negotiorum Status, przy władzy, mocy, y Powadze Seymowey zostawało; y aby to tylko szczególnie pro Sacrosancto

et invi-

—„—: et inviolabili miane y trzymane było, cokolwiek pro incolumitate universorum, Universalis omnium Ordinum Consensus, na Seymach y Zjazdach Walnych rite et legitime złożonych, zgodnie y jednostaynie uchwali y postanowi: tudzież konformuiąc się nietylko ad mentem novellæ Legis ale też do zgadzających się Panow Rad y Urzędnikow Koronnych y Wielkiego Xstwa Littọ sentymentow; Seym Walny sześcniedzielny w Grodnie z Alternaty według Prawa przypadaiący na dzień trzeci Miesiąca Oktobra w Roku MDCCXVIII. składamy. — oraz Seymik Ante-comicyalny Uprzeymościom y Wiernościom waszym na mieyscu zwyczaynym w N. N. pro die XXII. Mensis Augusti Anni Ejusdem, Generał zaś pro die N. mensis Septembris tegoż Roku w N. N. dezygnuiemy y determinuiemy. ~„—. Na których, że Uprzeymości y Wierności Wasze, pro innato solitoque ku Oyczyźnie własney zelo, publica commoda privatis anteferendo, nietylko ad tuendam externam defensionem et internam tranquillitatem, media necessaria przez Posłow swoich na Seymie promovenda juxta insinuationem punctorum w Instrukcyi expressorum obmyślicie, jako bynaymniey niewątpiemy, tak abyście jeszcze przed Seymem następuiącym krasnostawskie Cwierci, secundum sancita ostatniego Seymu, woysku Rzeczypospolitey de integro, lub z uchwał przeszłych lub przez nową uchwałę na Seymiku teraźnieyszym Przed-Seymowym, zapłacili, urgentissime obliguiemy. — Którzyto Uniwersał Nasz, aby do wszystkich wiadomości czym prędzey przyyść mógł, Onże po grodach, parafiach y mieyscach zwyczaynych publikować zlecamy: a dla większey wiary, wagi, y pewności, Onże Ręką własną podpisany, Pieczęcią Wielką Koronną stwierdzić roskazaliśmy. ~ Dan w Rydzynie dnia 2. Miesiąca Czerwca Roku MDCCXVIII. Panowania Naszego XXII. Roku. ~„ —.

NB. w Uniwersałach na Seymiki do Litwy, które per omnia takież były, opuszczono Punkt o Cwierciach Krasnostawskich. ~.

86.) Listy do Senatorow od Króla Jmci sub d. ut supra. ~.

August Wtóry z Bożey Łaski Król etc. — Wielmożny uprzeymie Nam miły! Na czego winszować sobie Rzeczpospolita, że sub auspicijs Panowania Naszego y pod zasczytem zdolney rady Uprzeymości Waszey, nietylko ad solidam tranquillitatem ale też ad plenam libertatem przyszła; którey dotąd speciosa tylko imagine cieszyła się, inter obnoxia convellentium et discordantium certamina! —. Ale że łacniey acquiri a niżeli parta tueri zwykły publica emolumenta, dla interessowanych przeszkód nietylko obłudnych ale zarażonych

ambicy

ambicyą y chciwością reprezentacyy; invocamus opem doświadczonego wa= lorw y kredytu Uprzeymości Waszey w utrzymaniu dobra pospolitego; paterno obligując studio, abyś na Seymikach następujących Ante-Comicyalnych sku= teczną perswazyą swoją liberos Concivium sensus do tego dysponować usi= łował, jakoby semel placita na Traktacie y Seymie ostatnim Warszawskim in suo vigore et executione aeterna zostały; y żeby desideria ad integrita= tem et conservationem universi w Instrukcyach Naszych wyrażone, robore legum salutarium, za zgodą wszystkich stanow na Seymie przyszłym firma= ri mogły. — Przytym dobrego od Pana Boga życzemy zdrowia. — Dan etc. ~.

87.) Ad Equestrem Ordinem od JKr. Mci sub eadem data. —

August Wtóry etc. — Urodzony wiernie Nam miły! Kiedy Opatrzność Boska nad rozumienie y przeciwne usiłowanie ludzkie, decumanos prawie niezgód y roźterkow domowych fluctus in repentinam obróciła w Państwach Rze= czypospolitey miłego uspokojenia malaciam; do przezorney y pilney straży = Stanu Rycerskiego jako strenuissimi zawsze custodis et vindicis Libertatis, chwalebne uniwersalnego szczęścia w Traktacie y Seymie razem Warszawskim zawarte opus, tanquam proprium partum nietylko utrzymać; lecz aby zara= żone ambicyą lub chciwością studia, opacznemi interpretacyami onego kry= tykować y wzruszać nieśmiały; serio invigilare należy Zelo! ~. Którego że nieraz insignia in publicum doświadczyliśmy w Osobie Wierności Twojey do= cumenta; lubo jesteśmy persuasi, że y bez Naszey Insinuacyi, innata virtute pokóy powszechny z windykowaną zupełnie wolnością y przywróconą praw ca= łością, immutabiliter manutenere, y tak na Seymikach antecomicyalnych ja= koteż y na Seymie observantiam et executionem Sancitorum promovere, con= stanti studio niezaniechasz; jednak na pokazanie usilnego Naszego około dobra pospolitego starania, expressum desiderij Regij przydajemy stimulum: oraz dobrego Wnci Twey od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan w Rydzynie etc. ..

88.) Excerpt z Listu Impana Kanclerza W. K. do JX.a Biskupa Kujawskiego, z Rydzyny d. 3. Junij 1718. r. pisanego. ~.

Expedycya Pruska żadnym sposobem przy tak wielkim nacisku rożnych trudno= ści wygotowana bydź tu niemogła; ale chociażby była y gotowa, według zwy= czaju ta się posyła na Ręce ImX.a Prezydenta. ~ Do Ziemi Wieluńskiey Kredens Poselski y Instrukcya zatrzymałem dla Impana Karsnickiego Parentelata Ziemi Teyże

–„ – Seyże, aby mógł Poselską funkcyą gaudere. ~ Życzy sobie bydź Posłem ode Dworu na Seymik Srzedzki JmPan Jaraczewski Kawaler godny actualiter w Służbie JEgo Królewskiey Mości zostaiący, Siestrzeniec JmPana Kasztelana Gnieźnińskiego; y przy różnych Instancyach radby był ztąd wziął Poselską expedycyą: alem Ja totum negotium y z Tymże Samym rekommendowanym Konkurrentem odesłał do WmmPana. ~ " — . ~ " — . ~ .

89.) Ad Civitates Majores Prussiæ. — .

Nobiles et Spectabiles fideliter Nobis dilecti! Posteaquam Providentia Dei supra spem et adversa felicitati publicae quorundam studia, internae discordiae decumanos fluctus, in repentinam gratissimae pacificationis publicæ convertit malaciam; nil desiderabilius in commune bonum exoptari posse arbitrati sumus, quam ut gloriosum opus ad universale totius Regni emolumentum Tractatu ex Comitijs Generalibus Ordinum Regni Varsaviensibus comprehensum, in suo vigore ac debita executione manuteneatur; atque a malevolorum ambitiosorumque censuris et sinistris interpretationibus, serio vigilique omnium Statuum Reipublicae zelo, tutum sit et immune praestetur. – Indicto ad hunc finem Statibus Prussiae Conventu Generali N. N. pro die N. Mensis N. anno currenti, Fidelitates Vestras benigne requirimus; quatenus more et instituto Terrarum Prussiae, functi prius particularibus solitis Palatinatuum Conventibus, Nuntios Suos Viros prudentes quibus videlicet salus Patriae, bonum publicum, executio Tractatus et sancitorum Comitialium cordi sit et animo, ad dictum Generalem Conventum Terrarum Prussiae cum plenaria facultate mittant; strenue per Eos consulendi causa, ut in omnibus Instructionis Nostrae clausulis et articulis, ad effectum manutenendae restabilitae pacis internae tum integrae vindicatae Libertatis, nec non restituti Legum Patriarum vigoris, ex statione quoque Fidelitatum Vestrarum quam efficacissime contribuatur. ~ De coetero Fidelitates Vestras benevalere cupimus. ~ Dabantur etc. —

90.) Ad Minores Civitates Prussiæ. — . ~ .

Spectabiles et Famati fideliter Nobis dilecti! Licet quidem sub auspicijs felicis Regiminis Nostri, non solum ad solidam tranquillitatem verum etiam ad totam Libertatem, cujus duntaxat speciosa imagine hacterus Respublica delectabatur, Status et Ordines Regni hujus, Numine propitio jam devenerint; cum tamen inter obnoxia passionibus Convellentium et Discordantium certamina, facilius acquiri

quàm

quam parta tueri soleant emolumenta; ideo, quò Tractatus atque novissimorum Comitiorum Regni Varsaviensium saluberrima sancita fundamentaliorem sortiantur executionem, assignatis Ordinibus Regni Grodnæ in termino Lege praestituto Generalibus Comitijs, Ante-Comitialem Statibus Prussiae Generalem Conventum pro die N. Mensis N. anno currenti celebrandum indiximus. Ubi Fidelitates quoque Vestras intervenire, ad effectumque promovendorum Instructionis Nostræ articulorum pro bono communi totius Reipublicae per Suos Deputatos serio concurrere volentes; Easdem interim benevalere cupimus. Dabantur etc. –

91.) Supplementum Regiae Instructionis ad Conventus Ante-Comitiales Terrarum Prussiae. – " –

Cum autem ad effectum executionis Sancitorum Tractatus et Comitiorum Regni Generalium proxime praeteritorum, in ordine proportionis contributionum publicarum pro stipendijs militaribus adinveniendae, Statibus et Ordinibus Terrarum Prussiae certam Taryffam ex praeteritis assumere visum est; unde loco speratæ pro justitia onerum publicorum moderationis, bona mensæ Regiae nimium praeaggravata esse liquido constat; Sacra Regia Mjstas Dnus Nr Clmtmus praefatis Statibus et Ordinibus Terrarum Prussiae singularius recommendare dignatur, ut in eodem Congressu Ante-Comitiali bona Oeconomica quantocyus ab impositis ultra aequitatem ejusmodi oneribus publicis relevare velint, atque in futurum immunitatibus per Leges et Constitutiones eisdem effective concessis, gaudere permittant.

Similiter etiam Civitati Sacrae Regiae Majstis Maryeburgensi, in exolvendis contributionibus publicis magna prae alijs Prussiae Civitatibus inæqualitate aliquot retro ab annis oneratae, quatenus per justum debitumque moderamen, a dictis Statibus et Ordinibus Terrarum Prussiae subveniatur, S. R. Mjtas Eisdem insinuat.

92.) Copie de la Lettre de Son Excellence Msgr le Grand Chancelli: de la Couronne à S. E. Msgr le Comte de Flemming Feld-mareschal de Saxe. – à Rydzyna le 3. du Juin 1718. – " –

J'ai reçu le présent avec toute la reconnoissance pour Votre Excellence, dont la grace est le plus grand prix du dit present. – Comme tout le monde s'attend, que Nous fassions quelque pas pour l'evacuation des trouppes Moschovites, ainsi j'ay pensée que Sa Majesté pourroit faire par l'avis du Senat une Deputation auprès du Prince Dolhoruki avec cet ecrit dont j'envoye le projet à Votre Excellence traduit du Polonois en attendant Ses sentiments là-dessus. –

La Ref

—„ — = La Reflexion de votre Excellence touchant l'Ambassade Turque est tres juste, et Nous y prendrons garde, et Nous envoyerons demain la Copie de la Lettre, que cet Envoyé rendra au Roy, dans laquelle toute sa Commission est contenue. — Je ne suis pas encore quitté de la fievre; le travail et les embarras presents en sont la cause. ~ Je suis cepandant avec tout le respect. ~ „ — . ~.

93.) Relacya Audyencyi Ablegata Tureckiego Thelesci-Agi do JEgo Królewskiey Mości od Porthy przysłanego mianey w Rydzynie dnia 4. Junij 1718. Roku. ~.

JEgo Królewska Mość na dzień dzisieyszy Sobotni immediate przed samym południem determinował Audyencyą Musztaffie Telesci Adze, od Prześwietney Porthy Othomańskiey do JEgo Królewskiey Mości y Rzeczypospolitey przysłanemu: który do Zamku Rydzyńskiego przez Kawaleryą Polską, takim sposobem był wprowadzony.

JmPan Sokolnicki Regimentarz Woysk Koronnych w Sobotę, rano o godzinie circiter siódmey z Kawaleryą Polską licznie zebraną y końmi pod pomienionego Musztafę y Ludzi Jego z Stayni Królewskiey ordynowanymi, przyjechał do Stancyi JmPana Marszałka Wielk.o Koronnego, żeby ztamtąd ze wszystkim mógł bydź gotowy do wprowadzenia Onegoż. — Ztamtąd zaś około godziny jedynastey przed południem, pojechał z tąż Kawaleryą wszystką y końmi po Mustafę, stojącego w Dąbczu, y sprowadził go z tąż assystencyą do Zamku Rydzińskiego, kędy przed mostem gwardya piesza wszystka stała liniami w paradzie: na moście po obudwu stronach drabanci JEgo Królewskiey Mości. ~ w Zamku zaś ab ingressu wszędzie aż do Pokojów Chevaliers de Guarde JEgo Kr. Mci stali po obudwu także stronach. —

w pokoju zastał pomieniony Mustafa JEgo Kr.ską Mość siedzącego na Tronie y Senat cum Ministerio na mieyscach swoich. — Król JMć był w purpurowey Sukni w którey guze dyamentowe pojedynkowe bardzo piękney znaczney wielkości y ceny; sztuki także wielkie dyamentowe w Kapeluszu były. ~ „ — Wszedłszy tedy do pokoju przerzeczony Mustaffa stanął między Ławami na których siedzieli JchMć Panowie Senatorowie, y uczynił stojąc należytą JEgo Królewskiey Mości wenéracyą będąc bez szabli. ~ Poszedł potym ku Tronowi y oddał List od Porthy zwykłą Majestatowi JEgo Kró. Mci adoracyą, potym wrócił się na mieysce swoje między Ławy JchMćPanów Ministrów. ~ Natenczas odźwierny mający na boku blisko Wezgłowie gotowe, położył toż wezgłowie na Ziemi w sam punkt gdy miał usieść Mustafa: który usiadłszy, za daniem sobie głosu od JmPana Marszałka W.o Koronnego mówił przez JmPana Studzińskiego Tłumacza y Rotmistrza: =

że Ces

że Cesarz Turecki Pan Jego oświadcza się z przyjaźnią ku Jego Królewskiey Mości — y Rzeczypospolitey kontent będąc z wzajemney przyjaźni JE° Kr. Mci y Rzpltey przez Poselstwo JmPana Woiewody Mazowieckiego deklarowaney; że pomieniony Cesarz ma y teraz za dowód przyjaźni, że Król Jmc y Rzeczpospolita w teraźnieyszych kłótniach woiennych Porthy, żadnemu z nieprzyjaciół Jey niepomagali. — — Odpowiedział Mu od Tronu JmPan Kanclerz W. Koronny; że JEgo Królewska Mość wdzięcznie przyymuje List Cesarza Jmci Tureckiego y oświadczenie przyjaznego sąsiedztwa, a oraz pyta się o zdrowie Cesarza Jmci Tureckiego? —.. — Na co Mustafa odpowiedział: że chwała Bogu w zdrowiu dobrym odjachał Cesarza Swego ciesząc się że Król Jmc zdrow. — Mowił potym, że czegokolwiek Prześwietna Portha od JEgo Król. Mci y Rzeczypospolitey teraz potrzebuje, wyrażono jest w oddanym Liście do JEgo Król. Mci y Rzpltey pisanym. —.. — Na to Mu odpowiedział JmPan Kanclerz W. Koronny: że Król Jmc po przeczytaniu Listu Cesarza Jmci zniosłszy się z przytomnym Senatem y Ministrami Status zechce dać Respons. — —.. — Intulit potym Mustafa: że na to co się w tym Liście znayduje y po przeczytaniu jego gotów jest o co się spytają ustnie opowiedzieć. Jakoż zaraz subjunxit Tenże Mustafa, iż gdy Anglia y Hollandya są Medyatorami do Traktatu, tedy Cesarz Pan Jego życzy y spodziewa się tego po przyjaźni Króla Jmci, że do teyże Medyacyi do pokoju y do pogodzenia Jch wnidzie; że y inne punkta w Liście wyrażone a sobie wiadome gotów ustnie opowiedzieć. —.. — Na to Mu odpowiedział JmPan Kanclerz Wielki Koronny: że Król Jmc zrozumie z Listu wszystkie punkta w nim zawarte y na nie da respons: y jeżeliby uznał potrzebę ustney rozmowy, tedy da o tym znać Urodzonemu Mustafie. — A teraz Onegoż należycie zwykłym Traktamentem akkomodować roskazał. — „ — Potym JmcPan Marszałek Wielki Koronny rzekł: iż Urodzony Mustaffa może już odeyść. — „ — Co usłyszawszy, z Adoracyą Wielką Majestatowi uczynioną ruszył się z Węzgłowia, y przez też Warty jako pierwey prowadzony z tąż samą assystencyą która Go tu była sprowadziła odjachał do Stancyi JmcPana Marszałka W° Kor°, gdzie był traktowany competenter przy liczney kompaniy kilku stołów. — Po obiedzie odjachał w Karecie do swojey kwatery. — „ —. —. —. —.

94.) Deklaracya Jchmciów Panów Senatorów y Ministrów Status posłana per Delegatos z Konferencyi w Rydzynie 10. Junij 1718. —

Przytomna przy Boku JEgo Król. Mci Pana N. M. Rada, uważając nie bez osobliwego zadumienia y żalu przedłużoną Woyska Cara Jmci w Państwach JE° Królewskiey Mci y Rzeczy

–„ – = y Rzeczypospolitey, z tak wielkim Krajow Naszych uciemiężeniem subsistencyą, przeciwko wszystkim prawom, obietnicom, y danym przez Jmcp.a Starostę Kopanickiego do wyyścia tychże woysk Ordynansom; y wziąwszy informacyą, że partya tegoż woyska Cara Jmci pod Kommendą Xiążęcia Jmci Repnina cofnęła: się znowu w zad y w Oszmiański Powiat wkroczyła głosząc powrot swoy na przyprowadzenie do skutku Konwencyi między Carem Jmcią, a Miastem Gdańskiem względem wystawienia Kaprow zawartey; Taż Rada przeczytawszy komunikowany Sobie List JEgo Krol. Mci Pana N. M. do JEgo Carskiego Wieliczestwa w tey materyi pisany, tudzież reflexye Jchmc Panow Senatorow y Ministrow przy Boku JEgo Królewskiey Mości zostających, Waszey Xiążęcey Mości przełożone, oraz wszystkie usilne Waszey Xiążęcey Mości tak JEgo Królewskiey Mości Panu Naszemu Miłł.u jakoteż Jchmc Panom Senatorom y Ministrom uczynione y przedtym y teraz ponowione o wystawienie tychże Kaprow instancye; Taż Rada wszystkie okoliczności w tym Interessie dobrze zważywszy, podziękowawszy naprzod JEgo Królewskiey Mości Panu N. M. za wszelkie Jego Pańskie staranie około uwolnienia Rzeczypospolitey od tey tak ciężkiey y nieznośney woyska Cara Jmci subsystencyi; wszystkie oraz Jchmc Panow Senatorow y Ministrow Status expostulacyą y remonstracye Waszey Xcey Mci uczynione za bardzo słuszne y należyte osądziwszy; upraszała jednostaynym y zgodnym zdaniem JEgo Krol. Mci Pana N. M., aby deputować od Boku Swego raczył do Waszey Xiążęcey Mości z usilną rekwizycyą, o tę tak dawną u JEgo Carskiego Wieliczeństwa = przez Listy, dawnieysze Ablegacye, y teraźnieyszą przez JmPana Starostę Kopanickiego actualiter na Dworze JE.o Carsk.o Wstwa znayduiącego się, sollicytowaną, przez JE.o Carskie Wstwo przyobiecaną Woyska JEgo ze wszystkich Państw JEgo Krol. Mci y Rzeczypospolitey ewakuacyą. ⁓„ – Jakoż JEgo Królewska Mość Pan N. M. przypadając do zdania y prośby Teyże przytomney Rady, deputować Nas raczył do Waszey Xcey Mości z ponowieniem wszystkich dawnieyszych expostulacyy, abyś Wasza Xiążęca Mość jako Pełnomocny Poseł /: jeżeli masz pozwoloną Sobie na to moc :/ dał Ordynans Temu Xięciu Jmci Repninowi do wyyścia z woyskami Kommendy Swojey z granic Państw wszystkich JEgo Krol. Mci Pana Naszego Miłł.o y Rzeczypospolitey. – Niechcemy tu rekapitulować racyy, prawem Narodow, dawnieyszymi y świeższemi paktami y Sojuszami stwierdzonych,

dekla

deklaracyami, ordynansami JEgo Carskiego Wstwa y interessem spólnym ugruntowanych; bo te widome y wiadome są Waszey Xiążęcey Mości. — ~ " —.

Jako zaś niebył nigdy y niejest przeciwny JEgo Królewska Mość Pan N. M. wszystkiemu temu, cokolwiek bydź może na szkodę Króla Szwedzkiego a ku pomocy do pożądanego generalnego Nordskiego Pokoju; czego tak wiele dowodow dał JEgo Królewska Mość y Rzeczpospolita, własnym Swoim Woyskiem, artylleryami y wszelkiemi sposobami do rugowania z tey strony Morza Szwedow bez żadnego awantażu Swego pomagając, Woyska Cara JMci przez Państwa Swoje y Rzeczypospolitey na impreze do Skaniey przepuszczając, żywiąc, y tak długo na przeprowadzenie Matrozow z tak wielką ruiną Kraju cierpiąc; tak y daley JEgo Kr. Mć P. N. M. wszystko czynić, ale według Praw Polskich to jest za zdaniem y generalną Zgodą zgromadzonych na Seymie Stanow Rzeczypospolitey, aby Rzplta nietylko trzy Kapry ale y więcey przeciwko nieprzyjacielowi spólnemu wystawiła, JEgo Królewska Mość y przytomna Rada gotowi do tego dopomodz. ~ " -

Poniewaz zaś Car JMć uznaje y słusznie bardzo, że JEgo Kr. Mć P. N. M. ratyfikacyi, Konwencyi z Gdańskiem y Konsensu Swego solenniter et legitime dać na wystawienie tych Kaprow bez zdania y zgody na Seymie Stanow Rzeczypospolitey niemoże; tedy JEgo Kr. Mć P. N. M. y przytomna Rada tego się spodziewa po wielkim rozsądku y przyjaźni JEgo Carskgo Wstwa że y to uzna, iż pozwolić etiam tacite na wystawienie tychże Kaprow sine praevio Consensu et assensu Ordinum Regni ani JEgo Kr. Mć P. N. M. ani przytomny Senat similiter salvis Reipublicae Legibus niemoże; y Miasto Gdańsk obwarowawszy to sobie w teyże Konwencyi bez ratyfikacyi et sine Consensu formali JEo Kr. Mci uczynić tego nie będzie mogło. — " —. J to obligowani jesteśmy donieść Waszey Xcey Mości, że do pomyślnego przysztego Seymu, dla dobra spólnych Interessow zaczęcia y zakończenia, ta nieodwłoczna ewakuacya jest nader potrzebna; boć Rzeczpospolita widząc się od Woyska Cara JMci Monarchy Skolligowanego pressam, niezechce o czym innym radzić niebędąc wolna od tey tak ciężkiey y nieznośney Woyska Ca JEgo Carskiego Wstwa subsystencyi. ~ " —. Oświadcza się przytym Rada przytomna przed Waszą Xiążęcą Mością: że tę teraźnieyszą przez Nas expostulacyą czyni nietylko z powinney do manutencyi dostojeństwa JEgo Król. Mći P. N. M. żarliwości, nietylko z miłości ku Oyczyźnie Swojey, nietylko z kompassyi nad cierpiącemi niewinnie Bracią Swemi po Województwach

Ziemi

 — = Ziemiach y Powiatach, nietylko z obowiązaney Senatorskiey czułości, ale z prawdziwey ku spólnym Interessom przychylności żeby Rada widziała nieporuszoną między Monarchami y Państwami Skolligowanemi przyjaźń y kointelligencyą, z którey wszystko dobre y ten pożądany koniec przymuszenia Króla Szwedzkiego do pokoju generalnego nastąpi pewnie. — Czyni tę expostulacyą we wszelkiey skolligowaney poufałości niemając nic in recessu, chcąc we wszystkim dotrzymać zawartych y dawnieyszych y świeższego Sojuszow, dla odwrócenia wszelkich niepomyślnych konsekwencyy do którychby desperacya dać mogła okazyą; które jako dotąd Jego Król. Mość y przytomna Rada wszelkim usiłowaniem starali się odwrócić, tak y daley wszelkiemi sposobami odwracać usiłować będą, w nadziei nieomylnego skutku tey Naszey expostulacyi. —

Ta zaś nadzieja, jeżeliby strzeż Boże miała Nas zawieść, y woysko Jego Carskiego Mostwa niemiało ustąpić za granice Nasze nieodwłocznie, /: czego nierozumiemy :/; tedy przytomna Rada Manifestuje się wcześnie, że ani Jego Królewska Mość ani przytomna Rada szczerze pragnący dotrzymania przyjaźni y Paktow, niebędą winni przed Bogiem y całym Swiatem jeżeliby co przeciwnego spólnym skolligowanym Interessom nastąpić miało. — " — . Tę tedy Naszę Expostulacyą z woli Jego Królewskiey Mości Pana N. M. donosiemy Waszey Xcey Mości za zdaniem przytomney Rady, abyś Wasza Xiążęca Mość /: jeżeli masz na to moc :/ dał Ordynans Xięciu Jmci Repninowi do jako nayprędszego z granic państw Jego Królewskiey Mci y Rzeczypospolitey z woyskami do Kommendy Jego należącemi wyyścia; coby była rzecz naypożądańsza. —

Jeżeli zaś Wasza Xięca Mość niemasz tey mocy; abyś tę Naszę Expostulacyą podpisami Rąk Naszych stwierdzoną, doniosł jako nayprędzey Jego Carskiemu Mostwu y o ten Ordynans nieodwłocznie instare raczył, według wielkiey experiencyi swojey y doświadczoney ku spólnym Interessom przychylności. — " — . — " — . — " — .

95.) Relacya powtórney Audyencyi Posłannika Tatarskiego przy oddawaniu Mu Expedycyi do Hana d. 11. Junij 1718. —

Naznaczona na dniu dzisieyszym Audyencya Posłowi Tureckiemu do pożegnania Jego Królewskiey Mości, takimże jako y pierwsza odprawiła się, Ceremo-

niał

niatem, w większey jednak frequencyi, bo dwóch Senatorow na nię przybyło, = to jest JchMc Panowie Sieradzki y Rozpierski Kasztellanowie. ~ „ — Po Audyencyi odprowadzony pomieniony Poseł do Stancyi JmPana Marszałka Nadwornego Koronnego na Obiad gdzie był laute traktowany a od JEgo Królewskiey Mci udarowany. ~ „ — Król JMc potym przyjąwszy mile pożegnanie od przytomnego Senatu y obecnych Urzędnikow tychże Województw którzy się byli in magna frequentia zjechali, disposuit se zaraz po Obiedzie do odjazdu nazad do Saxonij: wprzód jednak nim wsiadł do karety exercytować kazał przed Sobą Regiment Polski Królowey JeyMci, który tu był sprowadzony na trzymanie warty: y znalazłszy że bardzo dobrże exercitia swoje pomieniony Regiment czynił, był bardzo kontent Król JMc, kazał ognia dawać pijąc za zdrowie z przytomnemi Senatorami y Ministrami którzy Go odprowadzili do karety, y naostatek worek Czerwonych Złotych rżucił dla żołnierży; a potym od JmcPana Regimentarża Sokolnickiego z dywizyą Polskiey kalwakaty w pół drogi do Leszna odprowadzony; zkąd Król JMc wrócić się kazał pomienionemu JmcPanu Regimentarżowi będąc wdzięczen ochoty Jego. ~ „ — Dnia wczorayszego ex mente Jego Królewskiey Mości była Konferencya przytomnego Senatu respektem ewakuacyi Moskwy; z którey konferencyi uproszeni JchMc Panowie Wojewoda Poznański, Sieradzki, y Rogoziński Kasztellanowie z Expostulacyą do Xiążęcia JMci Dołhorukiego Posła Cara JMci w tych terminach jako tu adjungitur; żądając aby dla otrżymania pożądanego skutku niemieszkanie doniosł Ją Carowi JMci: in quem finem tęż samę Expostulacyą Rękami swemi podpisaną tanquam Deputati ex Senatu oddali pomienionemu Xiążęciu. ~ „ —. ~ „ —. ~ „

96.) Copia Literarum Serenissimi Regis ad Imperatorem Turcarum. Rydzynæ die 11. Mensis Junij 1718. Anno. —

Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Sultan Achmet - Kan Imperatori maximo Constantinopolitano; atque in Asia, Africa et Europa, Persarum, Arabum, Syriae et Cypri Aegyptique Domino; Amico et Vicino Nostro charissimo! Augustus Secundus etc. — Salutem et bonæ vicinitatis atque amicitiæ mutuæ perpetuum incrementum. — Serenissime Potentissimeque Princeps Domine Amice et Vicine Noster charissime! Literas Serenitatis Vestræ cum testimonio bonae Vicinitatis per Generosum Musztafa Bey Tełheszcy- Aga Nobis traditas amice recepimus. — Summopere laetamur exoptata spe terminandi desiderato fine belli

 „ – belli praesentis, in quo Fulgida Portha reperitur, posteaquam felici omine inchoatus est Tractatus; qui simul ut votivum habeat successum amicabiliter pro communi bono et interesse apprecamur. ~ „ – Porro, quoad puncta Literarum Earundem Serenitatis Vestrae attinet, ijs una cum praesenti ad latus Nostrum Senatu atque Ministris Status mature pensatis, pro more Regni Nostri similia negotia tractandi et resolvendi, eadem Ordinibus Reipublicae in Comitijs Generalibus, quae jam jam publicata extraditis de facto ex Cancellaria Nostra Expeditionibus brevi celebrabuntur, congregatis communicabimus. ~ Illam itaque resolutionem, quam praevia expressa voluntate ac unanimi Consensu omnium trium Ordinum Reipublicae in Comitijs Generalibus congregatorum, supra propositiones Serenitatis Vestre ad Nos datas, acceperimus, Eandem Serenitati Vestræ quam citissime deferre non intermittemus. ~ „ – Quemadmodum vero Serenitati Vestræ compertum est, Nos post conclusum Tractatum Carloviciensem ab initio Regiminis Nostri ex parte Nostra et Reipublicae plenam et inconcussam amicitiam atque pacem cum Fulgida Portha Otthomanica toto tempore in hunc usque coluisse; sic vice versa speramus, ac instanter id ipsum requirimus, ut pari quoque ratione ex parte Serenitatis Vestræ, tam antiquiora pacta per Tractatum Carloviciensem renovata et confirmata, quam etiam omnes articuli praedicti Tractatus Carloviciensis, constanter et inviolabiliter in suo vigore conserventur et observentur. Quidquid autem articulis memoratorum Tractatuum ex parte Fulgidæ Porthæ contrarium evenit, quatenus id omne indilate tollatur et amoveatur. – Et sicut Nos intuitu manutenendæ amicabilis vicinitatis, Ducibus Exercituum Nostrorum et Reipublicæ mandata dedimus ad assecurandos adhibita custodia Dominiorum Nostrorum limites, ne videlicet aliqui homines impacati fines Nostros transgrediantur aut aliqua discordiarum oriatur undecunque occasio, ita peramice contendimus, ut vicissim demandari jubeat Serenitas Vestra, quatenus per Suas Regiones ad Nostra et Reipublicæ dominia similibus transire non permittatur; immo Limites ex illa parte quam sufficientissime tuti sint: Securitas etiam Mercatoribus ultro citroque commeantibus ex parte Nostra praestabitur. ~ „ – Quoniam vero Generosus Musztafa Bey Telheszery - Aga, non tam cito prout sperabat ad Serenitatem Vestram revertitur,

id ipsum

id ipsum causavit absentia pro tunc a Regno Nostro; quoniam propter nego=
tia Dominiorum Nostrorum haereditariorum in Saxonia subsistebamus. - Coete-
rum Ille Sibi commissa competenter detulit, et cum Satisfactione Nostra hanc
Suam functionem peregit. ~ In reliquo Serenitati Vestrae longaevam precamur inco=
lumitatem. ~ Dabantur etc. - Subscripsit Jmpan Regent Koronny Ad mandatum
Sacrae Regiae Majestatis Domini Nostri Clementissimi proprium. ~" —.

97.) Kopia Memoryatu do Nayiaśnieyszego Carskiego Wielicze=
stwa, przez Franciszka Ponińskiego Starosty Kopanickgo
od Nayiaśnieyszego Króla Jmci Polskiego y całey Rzeczypo=
spolitey postanego, podanego. ~" —. ~" —

Dwa minęty xiężyce jako na podany przezemnie do Waszego Carskiego Wieliczestwa,
na rekwizycyą Samychże Jchmc Panow Jego Ministrow, Memoryat y Listowne re=
kwizycye, responsu doczekać się nie mogąc, o sam tylko do wolnego wyjazdu y po=
wrotu nazad upraszałem Paszport! ~ Tym usilniey o toż starałem się, niepomyślny
y we wszystkim przeciwny putroczney w Państwach Waszego Carsk^o Wstwa applikacyi
moiey odbieraiąc skutek; abym do dawnieyszych Jego Królewskiey Mości Pana M.
M. powróciwszy się roskazow nadgrodził to Królowi Jmci P. M. M. y Rzeczypospltey
w czymem tu był nieszczęśliwy. — Jużem na tak wielu Konferencyach, zachowawszy
wszystkie do tego stopnie, przez różne remonstracye dosyć wyraził przyczyny y okoli=
czności dla którychby, tak woyska wszystkie Waszego Carskiego Wstwa na fundamen=
cie Sojuszow, deklaracyy, ustnie y na piśmie danych Ukazow, już dawno za grani=
cami Państw Króla Jmci y Rzeczypospolitey znaydować się miały, jako wszelkie o=
kazye dla konserwacyi Sąsiedzkiey kolligackiey przyjaźni oddalać się powinny, któ=
reby rożności, podeyrzenie jakie y dyfferencye rodzić mogły. ~" — Niechcę daley
na pamięć przywodzić, jako Rzeczpospolita po Woynie Tureckiey szczęśliwie w pokoju
postanowiona z nikim woyny niemiawszy, nie dla jakiego własnego interessu ale
tylko pretio szczególney przyjaźni z Waszym Carskim Wieliczeństwem w kolli=
gacyą wszedłszy, w Woynę postronną, już przez Wasze Carsk^e Wstwo zaczętą, wda=
ła się: którey woyny wszystkie incommoda, same tylko Państwa Jego Kr. Mci
y Rzeczypospolitey na swoim podeymując grzbiecie, Państwo Wgo Carsk^o Wstwa
od ruiny przez nieprzyjaciela zastaniały; siebie trawili aby Kray Waszego
Carsk^o W. w jak naylepszą ozdobę kwitnął; Sobie kawałek chleba, przy tak
cięzkich głodach, powietrzach, y nieurodzajach, od gęby odeymowały, aby woyska
Wasz

–.–= Waszego Carsk. Wstwa żywiły y siły dały; Siebie z porządkow, koni, armat, inwentarzow, ozdób, wyzuwały, żeby Ludzie Wgo Cars. W. y Kray ochotą swoią napełniły; na dowód żywey, stateczney y nigdy niewygasłey ku Was. Carskiemu Wstwu przyjaźni, w popiol y perzynę się przez nieprzyjaciela się obracały, spodziewając się zawsze wzajemney ku sobie Waszego Carsk. Wstwa inklinacyi, y umówionych Kolligacyi artykułow we wszystkich punktach manutencyi: teraz zaś nad spodziewanie swoje omylone inaczey doświadczają! –

Kiedy tedy po wydanym już w Paryżu Ukazie, do wyyścia wszystkich W. Carsk. Wstwa woysk z granic Państw Jego Król. Mci P. M. M. y Rzeczypospolitey; po uczynioney nad moc y władzę Sojuszu partykularney z Miastem Gdańskiem konwencyi; ani zupełney z granic Państw swoich Król Jmc P. M. M. y Rzplta doczekać się ztąd niemoże ewakuacyi; ani Ja prywatney do tego końca w Wgo Carsk. Wstwa Audyencyi, y zwyczaynego honoru Jegoż pożegnać uprosić niemogłem; ani po półrocznym staraniu żadnego do tego czasu przy expedycyi wolnego wyjazdu nieodbieram; owszem, po stateczney y nieodmienney o trzymaniu trzeciey dywizyi woyska Waszego Carsk. Wstwa w granicach Państw Króla Jmci M. P. M. y Rzeczypospolitey rezolucyi, jedno tylko mnie tu przez ustawiczną zwłokę przytrzymanie nad intencyą Króla Jmci y Rzeczypospolitey widzę y doświadczam: Upraszam nayuniżeniey Waszego Carsk. Wstwa, abym przynaymniey wolnie y bespiecznie z Państw Waszego Carskiego Wstwa wyjechać, y do Usług Króla Jmci y Rzpltey powrócić jako nayprędzey mógł. ~ Przez to uczynisz Wasz. Carskie Wstwo zadosyć, niemówię przyjaźni Kolligackiey, ale prawu narodów, prawu gościnnemu y Sąsiedzkiemu. ~ Pozwolisz Mi Wasze Carskie Wstwo pospieszać tak do zasługiwania się w roskazach już mi dawniey od Króla Jmci P. M. M. powierzonych, jako do zadosyć uczynienia winney ku Panu Memu wierności, pilności, życzliwości y applikacyi. ~ Oczekiwam jako nayprędzey z państw W. C. W. wolnego wyjazdu; ściełąc się do Nóg Waszego Carskiego Wstwa z tym żem jest etc. –

98.) Specificatio Fortalitiorum, quae in Valachia et Moldavia ante et post Pacta Carlovicienisia sunt extructa. –. ~.

Ad Fluvium Tyras vulgo Dniestr usque ad Ostium Pontus Euxini, hae sunt Civitates et Fortalitia in Valachia post Pacta Carlovicienisia exstructa: ~

1o Civitas et Fortalitium Chocim antea a Vallachis modo autem a Turcis possidetur. –

2o Civitas et Fortalitium Bender antea a Vallachis modo vero a Turcis renovatum possidetur.

3º) Fortalitium Polanka modernis temporibus aedificatum. ~ " — " —

Ante Pacta Carloviciensia et ab antiquo aedificatae Fortificationes. —

1º) Oppidum et Fortalitium Soroka in possessione Vallachorum neglectum. ~ " —
2º) Oppidum Orhejow ad fluvium Reut prope fluvium Tyras habet Monasterium loco fortalitij. ~ 3º) Akierman alias Bilagrod Fortalitium omissum, Civitas vero hucusque persistens ad ostium Pontus Euxini in possessione Turcarum. —

Trans Danubium in Moldavia ante Pacta Carlovicia exstructa loca.

1º) Oppidum Bukoreszte cum Fortalitio neglecto, Residentia Palatini Moldaviae. —
2º) Oppidum Fokszany in limitibus Vallachiae. ~ 3º) Oppidum Odobeszty. —
4º) Oppidum Tyrgowicz cum Fortalitio neglecto. — 5º) Oppidum Cyrty. ~ " —
Haec Oppida sunt in possessione Palatini Moldaviae. —

Ad Fluvium Danubij Civitates et Fortalitia ante Pacta Carloviciensia exstructa in Vallachia existentia. ~ " — . ~

1º) Oppidum Kilia, ibidem Fortalitium sed neglectum circa ostium Danubij in possessione Turcarum. — 2º) Oppidum Smail Eidem possessioni subjectum. — .
3º) Oppidum Brahilow, ~ et 4º) Oppidum Gatac ambo in possessione Vallachorum.

Ad Fluvium Prut existentia loca in Vallachia. ~ " — . ~

1º) Monasterium Huszy loco Fortalitij cum pago. — 2º) Oppidum Jassy cum fortalitio neglecto, ubi Residentia Palatini Vallachiae, ex altera parte Prut ad fluviũ Batytay situm. ~ . 3º) Oppidum Tyrgul - Frumos prope Jassy. — 4º) Oppidum Sociava cum Fortalitio neglecto ad Fluvium Moldava situm. ~ 5º) Oppidum Neme cum fortalitio neglecto prope Sociava. ~ " — ~ " —.

99.) Kopia Listu Jmćpana Kanclerza W. Koronⁿ do Xcia Jmći Dołhorukiego z Grudziądza dnia 16. Julij 1718. Roku. —

Czekając z niecierpliwością wiadomości od waszey Xcey Mości Sobie przyobiecaney, względem skutku doniesioney onemuż expostulacyi w Rydzynie, in puncto wyyścia Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmći z państw Jego Królewskiey Mości y Rzeczypospolitey; odsyłam Wey Xcey Mći Skrypt który Mi do przesłania onemuż ode Dworu rekomendowano: oraz y to donieść muszę Waszey Xcey Mci, jako mnie niewypowiedziane angunt ustawiczne relacye o krążącym Marszu Woysk Nayiaśnieyszego Cara Jmći w Wielkim Xięstwie Litewskim, a osobliwie odbierając w tey materyi odgłosy gementis populi z Listów Jchmć Panów Hetmanów obudwu Wº Xstwa Littº

mmpano

 „ — : WMPanow, które Mię ostatnią pocztą d. 3. praesentis z Wilna doszły, consequenter że przy nieurodzaju, /: bo w Litwie zboża wszystkie już w kłosach będące mrozy pozarażały :/, głod pewnie w Litwie musi nastąpić, y o te oppressye jako się Szlachta publicznie uskarża; tak niepodobna żeby się y na przyszłych Seymikach obeszło bez akklamacyy, y w Instrukcyach żeby to było zamilczano. — A zatym, wielce upraszam Waszey Xcey Mości, żebyś niechciał desistere w poparciu tey Naszey expostulacyi do pomyślnego y pożądanego jey skutku; owszem abyś y w tym chciał Wasza Xca Mość jako wielki Minister, z obowiązaney ku Nayiaśnieyszemu Monarsze Swemu wierności y życzliwości, y z bliższey a rzetelnieyszey tu o wszystkich rzeczach wiadomości, uczynić reprezentacyą, że jeśliby tam do Dworu Nayiaśnieyszego Cara Imci in contrarium Naszych publicznych a prawdziwych expostulacyy zachodziły jakowe insinuacye, aby im ucha y wiary cale niedawano; owszem abyś Nayiaśnieyszy Car Imc raczył w tey mierze ukontentować expectationem publicam Narodu Naszego, dla utrzymania spólney a potrzebney między skolligowanemi Państwy kointelligencyi. — Co z obowiązkow nietylko Urzędu Mego, ale y prawdziwey do manutencyi spólnych Interessow ochoty, doniostszy Waszey Xcey Mći ex praesenti circumstantia, piszę się na zawsze debita respectu etc. — „ —

100.) Kopia Listu Imcpana Kanclerza WW. Kor. do Imp. Woiewody Chełmińskiego. z Grudziądza d. 16. July 1718. Roku. —

Po odjeździe ztąd WMMPana y miłey Jego, za którą uniżenie dziękuję, konwersacyi, odebrałem taki List od Miasta Torunia d. 2. presentis pisany, jako in annexa copia continetur. — Tak rozumiem, że Sam WMMPan jako pierwszy Swiecki Senator Prześwietney Prowincyi tuteyszey przyznasz; iż się w tym wielka wiolencya stała przeciwko wszystkim prawom y ostatniemu Traktatowi Warszawskiemu: ile że na dobrach exekucya bydź powinna urzędowna, nie z takim gwałtem y dyzhonorem Magistratu! — Nic wprawdzie słusznieyszego jako ut suum cuique tribuatur: ale są na to gradus Lege constituti, których violenter transgredi impune się niegodzi. — Wielce tedy upraszam WMMPana, żebyś Authoritate Sua którą masz super Patratoribus tych excessow, raczył pomyślić de medijs satisfactionis et reparationis w czym exorbitatum; aby tandem w tak wielkiey krzywdzie Swojey niemusiało Miasto przerzeczone cum assistentia Protekcyi JEgo Królewskiey Mości Pana Mego Miłtº y Nas Pieczętarzow, ad quorum vigilantiam wszystkich Miast indemnitatis manutencya należy, niebyło necessitowane szukać sobie viam doyścia

należyt

należytey Sprawiedliwości z Tych Officyerow, którzy się tam scandaloso ausu: na takowe attentata odważyli. — Co ex praesenti circumstantia wyraziwszy czekam ad praemissa Responsu WMp^a^ zostając imutabili affectu et cultu etc.

101.) Kopia Listu JmciPana Starosty kopanickiego do JmciPana Kanclerza WW. Kor. z Petersburga dnia 30. Julij 1718. —

W sam właśnie czas kiedy Mi expedycyą oddawano, odebrałem dwa razem od WmmPana Dobrodzieja Listy de data 14. et 18. praesentis cum adjuncta Instructione Jchmciom Panom Posłom na Seymiki y Kopije Listow: starałem się jednak tak mówić z różnemi, żeby wiedzieć mogli pierwsi ustawiczne do Jego Kr. Mci samychże Jchmciow Panow Hetmanow querimonias. — Dosyć Wmm Pan Dobrodziey pobudziłeś do wierności y miłości ku Swey Oyczyźnie, y dałeś ad intendendum w Liście Swoim, co czynić potrzeba widząc mentem Rzeczypospolitey. — Czy nienależałoby potym Liście Jchmciow posłać amicabiliter do Xcia Jmci Repnina;? że adacti tyle Szlachty oppressorum quaerimonijs, muszą zadosyć czynić funkcyi y przysiędze swojey świeżey, a zatym requirendo, żeby wychodzili: ale y z pretendowaney niby per alienam animadversionem pretensyi, — z okazyi Rezydencyi Xcia Jmci Michała u Boku Jego Królewskiey Mości P. M. M. łatwo się subjungi mens może, że to jest zawczasu quaesitus color praetensionis żeby potym za złe niemiano, kiedy na przyszłym Seymie in contrarium póydą. — Jam zaś jest tego pewien, że Xże Jmc Michał bardziey Securitati Osobie Swojey pod bokiem Pańskim providet. — Bo pamiętam, żem zrozumiawszy tuteysze malas intentiones ku niektórym Naszym Oyczyznę Swoją kochającym, z okazyi dawnieyszych y ostatniey Konfederacyi przestrzegałem specifice przez Brata Mego. — Co tu ze Mną wyrabiają, wyrazić wszystkiego niepodobna: dosyć że w czymkolwiek mię tylko umortyfikować mogą, to czynią wszystko. — Dali Mi już paszport y expedycyą niemiłą, a sposobu wyjazdu bronią. — Muszę podobno podać Memoryał przez Senat do Cara Jmci dnia jutrzeyszego, którego Copiam posyłam: pierwszego zaś Memoryału y Reskryptu nań kopiją chyba z Rygi albo Mitawy, jeżeli tam bespiecznie y szczęśliwie zajadę, przyszlę. — Na żadne racye Memoryału w Reskrypcie nieodpowiadają: tylko na tę racyą, że o tey Konwencyi Jego Królewska Mość y Rzeczpospolita niewiedzieli. — Na mnie się też żalą y skarżą, a bardziey testimonium perhibent wiernych ku Dobru

pospolit

—„ — = pospolitemu usług Moich. — Obiecuią przy tym Reskrypcie Xięcia Repnina ordynować pod Gdańsk. — o Kurlandyi niwczym niedotrzymali co na Konferencyach obiecano. ~ Z tegoż Reskryptu wnosić się może intencya Cara Jmci pretendowania u Rzeczypospolitey rekompensyi za stracony Azow, jakoby dla Rzpltey musiał Azow stracić Onęż konserwując, żeby mógł był woynę kontynuować ze Szwecyą. — List do Króla Jmci dano: Kopij jego dać niechcą: dla tego niewiedząc co się w tym zawiera Liście, a wiedzieć powinienem czy w nim niemasz czego coby było przeciwko godności y honorowi Króla Jmci P. M. M. y Rzeczypospolitey, dołożyłem żem niejest Kuryer; dla tego Listu tego bez Kopij odebrać niechciałem, y determinowałem się albo go zostawić tam gdzie Mi go przyniesiono albo go w kopercie przez Pocztę odesłać tam zkąd wyszedł: ponieważ jako honor Móy jest honor Pryncypała Mego tak y dyzhonor. ~ Cożkolwiekby tu ze Mną było, impavidus portabo Nomen Domini coram Gentibus. — Car Jmć ma tu powracać z Rewlu, który do Abo był się determinował, nie bez suspicyi odmienienia intencyi —. ~„ —. ~. —

102.) Instrukcya Wielmożnym Jchmciom Panom Jakubowi Stępkowskiemu Staroście Medyńskiemu, Stanisławowi Czaplicowi Stolnikowi Owruckiemu, Józefowi Leduchowskiemu Chorążemu Łomżyńskiemu Postom do JEgo Kr. Mci Pana N. M. z Seymiku Ante-Comitialnego dnia 22. Augusti 1718. Roku. —

J cóż bydź może gloriosius w szczęśliwym panowaniu JEgo Król. Mci Pana N. M. nad to, kiedy w dawney posturze, pristina felicitate y ozdobach Rzplta kwitnie? u postronnych Narodow mając Sławę, że nihil prisci et veteris moris innovatum! Dla czego, że Jego Królewska Mość P. N. M. wszystkie Swoje curas et sollicitudines obraca, aby Państwo Sobie od Boga powierzone wystawił domum plus quam marmoream; za co Wielmożni Jchmć panowie Postowie Nasi JEgo Kr. Mci Panu N. M. z wyznaniem wiernego Poddaństwa pełne nieustaiącey wdzięczności do Majestatu Pańskiego złożą dzięki. — ~„. —

Ale przy tym, do nieustającego JEgo Królewskiey Mości Pana Naszego Mttº in conservationem boni publici starania, należy całey Rzeczypospolitey przyłożyć się szczerą applikacyą; aby przez utrzymanie naruszonych praw y wolności pod szczęśliwym panowaniem saturet pax magna per omnes et tranquilla quies populos. ~„ —. Woysk Cara Jmći in visceribus Państwa Jego Królewskiey Mości indomestykowanych, na następującym

Seymie vestigia terrent. Supplikować tedy będą Wielmożni Jchmć Panowie Postowie Nasi osobliwey w tym Oycowskiey Jego Królewskiey Mości Pana Naszego Miłościwego Opatrzności, aby zabiegając następującemu z tey okazyi strzeż Boże Obrad Rzeczypospolitey niebespieczeństwu, do ewakuacyi punktualney Woysk Cara Jmci, pro dignitate Majestatis Suae dla ubespieczenia następującego Seymu z granic Państwa Swego tym Traktem którym przyszli, Oycowskiego starania przyłożyć raczył: poniewaz Wielmożni Jchmć Panowie Postowie na Seym obrani obligowani Juramentem, aby ad exordia Seymu nieprzystępowali dokąd ewakuacya realna Woysk Cara Jmci wcześnie przed Seymem nie będzie wypełniona ze wszystkich Państw Jego Królewskiey Mości P. N. M. –

Przyłożą przytym dzielnego starania Swego Wielmożni Jchmć Panowie Postowie, do Łaski Nayiaśnieyszego Króla Jmci supplikując o nayprędszą Jmć Pana Michała Czermieckiego z Petersburga eliberacyą, niewinnie w drodze jadącego w niewolę wziętego: – O co gorąco instabunt. – „ – Coetera Activitati et dexteritati Jchmciów Panów Postów committuntur. – „ –. – „ –

103.) Copia Literarum Jllmi et Exclmi Dni Supremi Regni Cancellarij ad Magistratū Thorunens. - Graudenti 6. Augus. 1718.

Exposuit Mihi relicta cum suis pupillis Vidua Okuniowa supplici Libello gravem querelam; ac si Eidem pauperrimae ante Annos aliquot a navicularijs Thorunensibus immerito centum florenis mulctatae, navis etiam Jpsius propria Galer vulgo nuncupata, jussu praenobilium et Spectabilium Dominationū Vestrarum sternendo in Vistula ponti absque persolutione accommodata fuerit. Praeterea quod aliquis Jncolarum Civitatis praefatae Frankemberg appellatus, mobilia Ejus quaedam ex deposito Suo restituere Jpsi nolit! – „ – Cum vero causae Viduarum et Pupillorum ex jure communi ubivis privilegiatae sint, summarioque processu de Lege vindicari consueverunt; aequitati consentaneum duxi, Praenobiles et Spectabiles Dominationes Vestras hac in parte convenire quod praesentibus diligenter facio; ut huicce inopi Mulieri ac Ejus pupillis extrema egestate laborantibus efficaciter et indilate subvenire pro justitia satagant. – „ Quorum, certus profiteor, quod sim etc. –. –„ –

104.) Copia Instantialium S. R. Mjstis ad Snetissmū pro augendo Cultu Sanctae Kunegundae. – Dresdae 11. Augusti 1718. –

Post Oscul

—„ — = Post Oscula pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnique ac Dominiorum Meorum humillimam commendationem! ~ Cum Regnum Meum Poloniae peculiari Patrocinio et protectione Sanctae Kunegundae fruatur, quam speciali cultu et singulari devotione tum Ego tum gens mea Polona prosequimur; supplicandum esse duxi Sanctitati Vestrae; ut ad Meum et Subditorum Meorum spirituale solatium, Festum Ejusdem Sanctae in Dominicam post Visitationē Beatissime Mariae Virginis perpetuo transferre, atque Lectiones propriae secundi Nocturni cum Octava dictae Sanctae Kunegundae concedere et approbare dignetur: uti fusius Lator praesentium, Nomine Admodum Rvndi in Christo Patris Episcopi Cracoviensis atque Monialium Conventus Starosondecensis a praefata Sancta fundati, Beatitudini Vestrae exponet. — Interim Sanctitati Vestrae diuturnum ac felix Christiani Orbis regimen apprecans maneo. Dabantur etc. ~.

105.) Copia Literarum Serenissimi Regis ad Ducem Venetiarum. Dresdae in Saxonia d. 22. Augusti 1718.

Post Titulos. — Cum Generosus Marinus de Marini, recenti mandato Serenitatis Vestrae vocatus, a Latere Nostro in Patriam redire proposuerit; partium Nostrarum esse censuimus, hac etiam occasione de integra Nostra erga inclytam Rempublicam Venetiarum amicitia, particularique Regiae Nostrae propensionis erga Serenitatem Vestram immutabili affectu, singularius utrasque reddere certiores! ~. Quod, ad retinendos perennes mutuarum amicitiarum nexus, alacri animo facientes praetermittere noluimus, quin simul praefato Generoso Marino de Marini fidele veritatis testimonium a Nobis praeberetur; Ipsum videlicet per hanc functionem cunctos absolvisse numeros, ad plenam Satisfactionem Nostram et expeditam commissorum promotionem spectantes; qua in occasione Ipsemet Testis fuit tum Nostrae ac Reipublicae propensionis tum gravissimarum difficultatum quae voluntati Nostrae obstiterunt. —„~. Coeterum vehementer optamus, Studia in publicum patriae Suae emolumentum ab Eodem Generoso Marino de Marini dextre navata, quae Nobis grata fuere, pari formaliter a Serenitate Vestra et Inclyta Republica probata atque commendata resciri. — Precamur interim Deum Optimum Maximum ut Serenitati Vestrae prospera cuncta concedat. ~ Dabantur etc. ~. —.

106.) Instructio, ad quam Generosus Dnus Christophorus Joannes von der Brucken dictus Fock, ceu Noster

in mod

in moderno Limitato Ordinario Conventu Publi:–
co ad Comitia Regni et Judicia Relationum Sacrae
Regiae Majestatis propriarum Electus atque Deno-
minatus Deputatus Se conformare tenetur. –.~

1º) Quantocyus Dnus Deputatus Noster Grodnam devenerit, omni studio allaborabit Audientiam apud Sacram Regiam Majestatem et Rempublicam Inclytam Sibi acquirere, Jisque fidem Nostram submissisimam atque obedientiam contestari nulli parcet negotio. ~„ – Et cum Provincia haec singulari hocce munita sit Privilegio, ut tenore Pactorum primoevæ subjectionis penes Magistratum Germanicum conservari debeat; ideirco et Dominus Deputatus Noster a Sacra Regia Majestate et Republica Inclyta Successionem et ut mediante hac circa Pacta primaevae Subjectionis, omnes Immunitates Nostras, atque Privilegia tam in Ecclesiastico quam Politico Statu, absque avulsione a Republica manuteneamur atque conservemur, nec minus ab oneribus exoticis atque praetensionibus Altitudinis Suae Ducissae Viduae Curlandiae hicce Residentis eliberemur, submissisime atque humillime efflagitabit. ~„ –. –. –

2º) Cum quoque Provincia haec a primo tempore Ducum Curlandiae, neque ad elocationem Principissarum neque ad Dotalia sive Viduvia praestanda quidquam contribuere vel eo nomine unicuique aliquid exsolvere obligata fuerit; ideo Deputato Nostro committitur, haecce omni meliori modo apud Sacram Regiam Majestatem et Rempublicam Inclytam Poloniae determinare atque obtinere, submissisimeque petere, ut ab hujusmodi oneribus jam et in sempiterna soecula soluti et liberati esse atque manere queamus: siquidem Domus Ducalis omni tempore pacta Sua dotalia absque adhibitione Provinciae Sola constituere consueta fuerit, assecurationes quoque dotalitij ex Domanalibus Domus Ducalis supplere hactenus in usu habuerit. ~„ –.

3º) Ut tam Duces Curlandiae quam etiam Provincia Ejusque Incolæ cujus dignitatis atque conditionis sint, circa liberum Religionis Exercitium, Cultum Divinum atque Coeremonias solitas tenore Confessionis Augustanae in Ecclesijs Suis, circaque plenariam administrationem Ecclesiarum, sicuti antea habuerunt, in futura quoque successione Feudali, libere atque quietè conserventur, inque ea nulla mutatio tentetur; id non solum submissisimus

Ordo

 — „ — = Ordo Equestris petit, verum etiam Dominus Deputatus Noster effectuare omnem operam dabit. ∼ „ —: 4º) Jam si opus hocce Successionis Dño Deputato Nostro commissum, a Sacra Regia Majestate atque Republica Inclyta Poloniae per Constitutionem approbaretur atque grati haberetur; omni qua poterit diligentia Deputatus Noster allaborabit, ut conservatio omnium Nostrarum Legum Fundamentalium et Contractuum per Constitutionem approbetur atque confirmetur; futurus Successor quoque ad Earum observationem adstringatur; et Provincia circa omnia Sua Privilegia, immunitates, libertates, jura, atque consuetudines laudabiles conservetur atque manuteneatur. ∼ „ —. ∼ „

5º) Praesertim vero et ante omnia Dominus Deputatus Noster omnibus viribus eò allaborabit, ne ulla avulsio horum Ducatuum a corpore Reipublicae Poloniae intendatur atque concedatur. ∼ Quapropter Sacram Regiam Majestatem atque Rempublicam Inclytam submississime atque indefesse supplex adibit. – Pro quo Nos Ipsosmet nec minus posteriores Nostros, ad fidem, devotionem, atque obedientiam indefessam erga Sacram Regiam Majestatem atque Rempublicam Inclytam usque ad orbis interitum obstringimus atque obligamus. ∼ „ —.

De coetero Dominus Deputatus Noster cum Gnso Dño Gothardo Friderico de Bulow /: extra Successionis opus :/ in omnibus, quae Provinciae salubria, salutaria atque proficua fuerint, conjunctim negotiabitur; Cujus dexteritati hocce committimus, ut quippe qui pro salute Patriae promovenda omnem lapidem movebit. ∼ Cui negotio Nos Ipsi felicem expeditionem atque exoptatam prosperitatem una cum grato reditu apprecamur. ∼ Datum Mitaviae in publico ibidem habito Conventu Regio Ordinario die 3. Septembris 1718. Anno. —.

Henricus Christianus von der Brincken Landhoffmeisterus et Consiliarius Supremus. L. S. ∼ „ Jacobus Fridericus ab Etiden p. t. Deputatorum Mareschalcus Deputatus Bauscensis atque Neugutensis ut et ex Plenipotentia. L. S. – Joannes Henricus Keyserling Cancellarius atque Consiliarius Supremus L. S. – Eberhardus Philippus von der Brüggen Landmarschalcus et Consiliarius Supremus L. S. — Christophorus Fridericus Sacken Deputatus Grobinensis item vi Plenipotentiae Joannis Ernesti Nolde Durbensis Gramsdensis atque Hassenpohtensis Deputati L. S. —. Henricus Vilhelmus a Sacken Deputatus Frauenburgensis L. S. — Andreas Gothardus Manteüfel dictus Szoege Deputatus Seßaviensis L. S. —. Georgius von der Reck Deputatus Neuenburgensis L. S. —

Ernest

Ernestus Adolphus ab Heuking Deputatus Tuccumensis L. S. — Fridericus — ab Aschenberg Deputatus Zabelensis tenore Plenipotentiae a Domino Georgio Christophoro a Medem Deputati Grentzhofiensis hocce subscribo L. S. — Philippus Ernes von der Brüggen Deputatus Candaviensis L. S. — Fridericus Henricus a Bistram Deputatus Auzensis. ~" —. ~" —. ~"

Supplementum Instructionis in Conventu Regio Ordinario de data Mittaviae die 3. Septembris A.o 1718, Dn̄o Deputato Nostro ad Comitia Regni Generalia a Grodno publice datae, Generoso nimirum Domino Christophoro Joanni de Brüggen dicto Fock Sacrae Regiae M.stis Capitaneo, in puncto procurandi operis Successionis Ducatuum Curlandiae ac Semigalliae. ~" —. ~" —. ~" —.

Postquam pro tractandi isto opere maxime salubri Successionis Eventualis Ducatuum Curlandiae ac Semigalliae annexarumque Provinciarum in Comitijs Generalibus Regni, altedicto Deputato Nostro Instructio non solum a Generosis Dn̄is Consiliarijs Supremis, sed et ab universo Gr.so Ordine Equestri subscripta ac subsignata in Conventu Ordinario jam antea finito de data Mittaviae die 3. Septembris praesentis Anni data; ac Ille ad iter suscipiendum pro gerenda sua negotiatione paratus fuerit; interea temporis autem non solum primo Dn̄us Petrus Rumin Bestuszoff Suae Careae Majestatis Commissarius belli Generalis, sed quoque deinde Suae Regiae Majestatis Borussiae Consiliarius Judicij Apellationis Supremi Dominus Christianus Vilhelmus Law tanquam Regius Plenipotentiarius, ac quidem uterque, legitimatione prius facta, porrectis Memorialibus, /: quas in originali Dn̄o Deputato Nostro in manus tradidimus :/, Nomine Principalium Suorum Altissimorum publice protulerunt ac effati fuerunt: quatenus utraeque alte dictae M.stes Regiam Altitudinem Ser.mum Marchionem Schweda Brandeburgensem Fridericum Vilhelmum pro Successore horum Ducatuum praesentare voluerint, annexo desiderio, quô altedicti Marchionis Regiam Altitudinem, apud Regem Nostrum Clementissimum ac Rempublicam Inclytam Poloniae commendemus.

Cum itaque, non solum Nos Supremi Consiliarij sed etiam nomine Gratae Nobilitatis hic praesentes Deputati bene perpensi fuimus, quatenus Juri Sacrae Regiae Majestatis Dn̄i N.ri Cl.mi ac Inclytae Reipublicae Polonicae aliquomodo derogare ex humillima devotione et obsequio, maxime simus incapaces; ac inde nil aliud quam alte dictae Sacrae Reg. M.sti Inclytaeque Reipublicae supradictarum M.stum

desid

–„–=desideria ac postulata proferre possimus; et quod approbatione Successionis ejusmodi Eventualis, Ducatus hi ac Provinciae ab Exoticis praetensionibus per quam magnis indebitisque, ac inde periculo minante, malisque inde emergentibus, in proprium horum Ducatuum interesse praedicto modo jure liberentur. - Id = quod quam humillime optandum et a Sacra Regia Majestate Inclytaque Republica exorandum erit! ~ Praeprimis autem proferre necessarium videbitur, Ducatus hos ac Provincias eo magis quam humillime ad supplicandum necessitatos esse, cum Ducatus hi per bellum continuum ac diuturnum, pestem, imo innumeros alios fato Divino permissos cruciatus pene exanimes miserumque in modum ruinas perpessi sunt; Nosque secundum DEum, penes nullum alium ac apud Sacram Regiam Majestatem Inclytamque Rempublicam Poloniae auxilium quaerere posse. ~ Itaque Dominus Deputatus Noster, conservata priori in ultimo jam dicto Conventu data ac in omnibus punctis a Nobis repetita ac ratihabita Instructione, ita ut utraque negotiationis ac Legationis Suae norma sit ac regula, postulatum utrarumque Majestatum, ac dum locum attingat, S[ae] Regiae Majestati ac Inclytae Reipublicae Polonicae decenti humilitate proferat; idque ex prioribus ac in Memorialibus ambobus adductis causis; nec non quod inter Ducissae Curlandiae Viduae Altitudinem Czaream ac alte dicti Marchionis Regiam Altitudinem pactum Nuptiale jam conclusum sit, submissa devotione demonstret; ac hinc totum Successionis opus pro Sacrae Regiae Majestatis ac Inclytae Reipublicae Poloniae tali dispositione, humillima veneratione relinquat: quod sicuti id tantum Nobis curae cordique est, quò Ducatus hi ac Provinciae usque dum mundus existit, cum Regno Poloniae Magnoque Ducatu Lithvaniae annexi maneant; Illi quoque, humillima a Nobis proposita successione Eventuali, a ruina totali, simul Domus Ducalis, bonaque Ducalia a praetensionibus istis quàm magnis Viduae Ducissae Czareae Altitudinis coeterarumque Altitudinum liberentur, et a corpore Reipublicae nunquam et nullo modo avellantur; sed circa hoc, omnia Jura Nostra, Libertates, ac Immunitates firmissime conserventur. ~ Pro qua Clementia ac cura altissima, Nos tanquam subditi Sacrae Regiae Majestatis ac Inclytae Reipublicae Poloniae fideles, una cum Bonis vitaque Nostra totaliter addicimus; et sicuti juxta exemplum Praedecessorum Nostrorum, in exacta observantia erga Sacram Regiam Majestatem et Inclytam Rempublicam Poloniae devotionis a Nobis debitae fidelitatis ac humilitatis, Salutem

ac glor=

ac gloriam semper statuimus, ita Dominus Deputatus Noster, erga Sacram Majestatem Inclytamque Rempublicam Poloniae Nostro Posterorumque Nostrorum Nomine idem ulterius submissisime assecurabit. ~ Coeterum iter felix, expeditionem favorabilem, reditumque prosperum Domino Deputato Nostro animitus exoptamus. ~ Datum Mittaviae die 18. Octobris 1718. Anno. ~ " —.- L. S. Henricus Christianus de Brincken Landhofmeisterus ac Consiliarius Supremus. — L. S. Joannes Henricus Keyserling Cancellarius ac Consiliarius Supremus. — L. S. Eberhardus Philippus de Brüggen Landmareschalcus ac Consiliarius Supremus. ~ L. S. Henricus Joannes de Meerfeld Deputatorum Mareschalcus et Deputatus Zablensis. ~ L. S. Eberhardus Christophorus de Mede Deputatus Neuenburgensis. ~ Henricus Vilhelmus Holtey Deputatus Doblenensis. ~ L. S. Magnus Ernestus de Weldberg Deputatus Goldingensis. ~ L. S. Georgius Joannes Keyserling Deputatus Durbensis ac Hasenpotensis. ~ L. S. Joannes Christianus de Sacken Deputatus Frauenburgensis. ~ L. S. Christianus Magnus Schröder Deputatus Bauscensis. ~ " —. ~ " —.

107.) Kopia Listu Jmcipana Kanclerza Wielkiego Koronne[go] do Prześwietney Ziemi Bielskiey z Warszawy d[nia] dnia 15. Miesiąca Septembris 1718. Roku. —.

Jeszcze pod niebytność tu Jego Król. Mći Pana M. M. braterską, Wmmpanow odebratem rekwizycyą o subsidium powtórnego po zerwanym Seymiku: o który[ch] zaraz jak tylko zawitał do Nas Jego Król. Mość Pan M. M. imieniem Prześwietney Wmmpanow Ziemi upraszać nieomieszkatem. ~ Ale że Jmp. Podskarbi Nadworny Koronny otrzymał był in antecessum u Jego Król. Mći P. M. M. deklaracyą, aby Uniwersał na powtórny tamtey Ziemi Seymik na Ręce Jego był expedyowany; więc za przybyciem tu Pańskim zaraz pomieniona deklaracya wzięła swóy skutek. ~ Jako tedy bynaymniey niewątpię, że Jmpan Podskarbi ukontentuje publicam expectationem Wmmpanow nieodwłocznym teyże expedycyi przestaniem, tak dalszą Moję ad usus Prześwietney Ziemi Wmmpanow ofiaruiąc ochotę, jestem na zawsze etc. ~ " —. ~ " —. Nb.

108.) Copie de la Lettre de Son Excellence le Grand Chancelier à Monsieur Puchet Secretaire Resident à Rome. ~.

La Protection, que Sa Majesté vient accorder à Mr. Casimir Dąbski gentilhomme Polonois auprès de Son Eminence Monseigneur le Cardinal Albani, et les merites singuliers de Mr. le Castellan de Brest-Cujavie son Pere qui a resolu

–„–: resolu de l'envoyer à Rome pour le faire appliquer aux Etudes dans le Seminaire Romain, m'obligent à le recommender aussi tres-particulierement à votre Assistance et Sage direction; vous assurant que je vous tiendray bon compte de l'attention que vous aurez en faveur de ce jeune Segr. ~ Cependant soyez persuadé de l'Estime avec laquelle je suis etc. ~ „ –. ~.

109.) Kopia Listu JEgo Kr. Mci do Cara Jmci Moskiewskgo z Warszawy d. 19. 7bris 1718. sub sigillo Cubiculari. ~.

Nayiaśnieyszy y Dzierżawnieyszy Caru Bracie Nasz Kochany! Oddał Nam tu Pisanie Waszego Carskiego Wieliczeństwa de d. 30. Maij Poseł JEgo Pełnomocny Xiążę Dołhoruki, oraz ustnie niektóre doniosł relacye. ~ Za których odebraniem, zdałeś się Wasze Carskie Wstwo mieć racyą nieukontentowania do Nas! Na co wszystko nietylko My sami przez się, ale też y przez Wielmożnego Kanclerza W. Koronnego Respons uczyniliśmy; y tey jesteśmy nadziei, że Was. Carskie Wstwo za wyrozumieniem Onego konwinkowanym zostaniesz o fałszu oczywistym pomienionych relacyy które przeciw Nam Waszmu Carskmu Wstwu uczyniono, y że na potym wątpić W. C. wstwo niebędziesz o stateczney y nieporuszoney ku Sobie przyjaźni Naszey. ~ Spuszczając się tedy na doskonałą przez Tegoż Wielmożnego Posła reprezentacyą, uznawamy za rzecz potrzebną y niemniey przymuszeni jesteśmy donieść Waszemu Carskiemu Wstwu, jako przybywszy tu do Królestwa Naszego jednostayne ze wszystkich Prowincyy, Województw, Ziem, y Powiatow odebraliśmy Poselstwa y zgodne wiadomości, iż niemogąc dłużey cierpieć Subsystencyi Woysk Waszego Carskgo Wstwa, w Jnstrukcyach Postom Swoim na Seym danych pierwszy punkt założyły, aby do niczego nieprzystępowali pokąd Woyska Waszego Carskgo Wstwa z granic Rzeczypospolitey niewynidą. ~ Która jeżeliby w tym sprawiedliwym żądaniu swojem nieodebrała prędkiey satysfakcyi od Wasgo Carskgo Wstwa nieomylnie obawiamy się, że dla assekurowania swego bespieczeństwa, według prawa przyrodzonego y zwyczaju w tym Królestwie nieraz praktykowanego, jako w ostatnim y zdesperowanym razie niemogąc inaczey salwować się, o złożenie Seymu Konnego Nas sollicytować y rekwirować zgodnie zechce, żeby razem bespieczną radę y obronę mieć mogła. ~ Więc z jedney strony pragnąc nienaruszenie sąsiedzką y kolligacką przyjaźń z Waszym Carskim Wstwem zachować, z drugiey zaś obligacyi Naszey y konserwacyi całości Rzeczypospolitey zadosyć uczynić, Ressentyment powszechny Teyże Rzpltey przeciwko woyskom Wasgo Carskgo Wstwa przekładamy, y usilnie żądamy żebyś Wasze Carskie Wstwo dla spólnego dobra y interessu, pomienione Woyska przez Ukazy niezwłó-

nieodwłoczne rewokować do Państw własnych raczył; jakoby Rzeczpospolita: ciesząc się zupełnym pokojem wnętrznym, tym prędzey y łacniey bez nowego zamieszania, Traktatu generalnego y skończenia woyny z Koroną Szwedzką doczekać się mogła. ~ Przydasz wasze Carskie wstwo do tak wielu chwalebnych dzieł swoich pamiętną na zawsze sławę, gdy przed całym swiatem pokażesz, że zarówno umiesz jako nieprzyjaciół wojować tak Przyjaciołom Wiary y szczereyß przyjaźni dotrzymywać: której nieporuszoną jednostaynosć z Naszey strony ofiaruiąc, zdrowia dobrego Waszemu Carsk. wstwu od Pana Boga życzemy. ~ Dan w Warszawie dnia XIX. Miesiąca Septembra Roku Pańskiego MDCCXVIII. Panowania Naszego XXII. Roku. ~ W. C. W. mp Rex, Wierny Brat August. ~

110.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancellier à Msgr le Cardinal Albani. ~ de Grodno le 8. d'Octobre 1718. ~ " —

Des aussitot que j'ay appris par la Lettre de Monsieur Puchet, que votre Eminence souhaittoit que le Roy Mon Maitre fut parrin de l'enfant que Madame D. Terese Albani sa Belle-Soeur donnera bientot au monde; je n'ai pas manqué d'en parler à sa Majesté, qui a temoigné une veritable satisfaction de l'occasion que je lui ai fourni de donner à votre Eminence cette marque de son amitié Royalle envers son illustre Famille: comme Elle pourra mieux connoitre par la Lettre cy-jointe de sa Majesté. ~ C'est avec un sensible plaisir, que je me suis employé à rendre ce petit service à votre Eminence! ~ Mais comme je me vois encore surchargé par les obligations que je lui dois pour toutes les graces dont Elle me comble en la personne de Msgr l'Eveque de Chelme mon frere, je dois en meme temps implorer d'autres conjonctures, qui me donnent lieu de la convaincre de mon entiere reconnoissance. ~ J'ose cependant de recommender à l'ulterieure Protection de votre Eminence les interets de ce Prelat injustement persecuté par ses propres Religieux, qui abusent trop veritablement de sa bonté et de l'appui qui trouvent à Rome; la supliant aussi à faire ressentir les effets de sa faveur à Mr. l'Avocat Accoramboni, dont les avancements qu'il espere par la Protection de votre Eminence seront fort agreables au Roy et m'obligeront toujours de plus en plus à etre avec un veritable respect. ~ " — . ~ " — . ~.

111.) Copie de la Lettre de Son Exc. Monseigneur le Grand Chancellier de la Couronne à Mr. Puchet. ~ . —.

Par la Lettre cy-jointe que je vous envoye à cachet volant pour son Eminence

Msgr

—„—: Msgr le Cardinal Albani, vous verrez avec quelle promptitude j'ai taché de servir à Son Eminence; ensuite de ce que vous m'avez mandé de sa part par votre Lettre du 27. d'Aout. ~ Vous verrez aussi l'empressement, avec lequel je lui recommende les affaires de Msgr l'Eveque de Chelme mon Frere, et les avancements de Mr. l'Avocat Accoramboni: et je vous prie l'un et l'autre d'employer tous vos soins en faveur de ce Prelat, dont je voudrois voir une fois l'esprit en repos après tant d'agitation et d'inquietude que ces Religieux rebelles et brouillons lui ont donné. ~ Cependant je suis etc.

112.) Copie de la Lettre de Son Excellence Monseigneur le Grand Chancellier de la Couronne à Mr Lagnasco. —

C'est avec beaucoup de plaisir, que j'ai appris par l'obligeante Lettre de votre Excellence du 14. du passé l'heureux accouchement de l'Imperatrice. ~ „ — Il est vrai, que si au lieu d'une Archiduchesse Elle avois mis au monde un Archiduc, la joye en auroit eté plus grande: mais cependant sa fecondite dans un age florissant donne lieu de tout esperer dans la suite, et l'Empereur a raison de temoigner sa constance sur un fondement si solide. ~ „ — Cependant je suis tres-respectueusement etc. ~ „ —. ~ „ —. ~.

113.) Copie de la Lettre de Son Excellence Monseigneur le Grand Chancelier de la Couron. à Mr. David Schüller. .

Par la Lettre que vous m'avez ecrit le 28. du passé, ~~je vue ce~~ j'ay vû ce que vous me mandez à l'egard de l'affaire de Mr. Schultz; et ensuite de votre recommendation je ne manqueray pas de lui rendre bonne justice lorsque la cause sera portée devant Moi. ~ Cependant je suis etc. ~ „ —.

114.) Copie de la Lettre du Meme à Mr. Marini Resident de Venise.

Je suis tres-sensible aux expressions obligeantes de votre Lettre du 21. du passé, par laquelle j'ai reçu de nouvelles marques du bon coeur que vous m'avez toujours temoigné. ~ Je vous remercie Monsieur du recit que vous m'avez fait des ordres, que votre Republique vous donnat le Mois d'Aout passé et de la maniere sage et prudente avec laquelle vous les avez executé. ~ Je vous felicite des marques distinguées, que le Roy Mon Maitre vous a donné de son estime et de son agreement envers votre digne personne et caractere; mais je suis faché que mon absence ne m'a pas permis de vous embrasser de nouveau avant notre separation. ~ Je vous souhaitte cependant un:

heurez

heureux voyage et l'accomplissement de vos desirs; vous assurant qu'ensuite des offres que vous m'avez fait je ne manqueray pas d'avoir recours a vous, lorsque j'aurois besoin de quelque chose de votre Pays. ~ " —.

Je vous envoye cy-jointe la Reponse de Sa Majesté à la Lettre de participation de la paix que votre Serenissime Republique Lui ecrivoit, quoique les voyages precedents ne m'aient pas permis de l'expedier plutot. ~ Je n'ai pas manqué de faire vos Compliments à Msgr l'Eveque de Posnanie, qui vous fait aussi les siennes: mais Mr. le Nonce n'est pas encore arrivé: et Msgr l'Eveque de Chelme Mon Frere se trouvant occupé dans son Dioecese ne viendra pas à la Diete, qui graces à Dieu est heureusement commencée; comme vous aurez appris par Mr. l'Abbé Acoramboni. Cependant je suis tres sincer.

115.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis ad Ducem Venetiarum. ~ Grodnâ d. 8. Octobris 1718. Anno. ~.

Quamquam ad aures Nostras jam pridem pervenerit faustum felicissimumque Nuntium de pace non sine magno Sacrosanctae fidei Nostre emolumento Passarovicij conclusa; id tamen Nobis gratissimum fuit intelligere ex humanissimis Literis Serenitatis Vestrae: quae jure merito Sibi suadet eam esse Nostram erga Istam Inclytam Rempublicam amicitiam, ut omnia que ad gloriam et utilitatem Ejusdem cedere possunt summopere Nobis cordi sint. Gratulamur interea tum Serenitati Vestrae, tum Nobis, totique Christiano Orbi, de tam praeclaro et auspicato successu; ac laeta omnia a DEo Optimo Maximo annixe apprecamur. ~ " —. ~ " —. ~.

116.) Copia Literarum Sacrae Regiae Majestatis ad Imperatorem Romanorum. ~ Grodnae d. 22. Octobris 1718. A°.

Post Titulos utrinsque Majestatis. ~ Non sine magna animi Nostri laetitia percepimus ex gratissimis Mjstis Vrae Literis die 15. elapsi Mensis ad Nos datis, Serenissimam Imperatricem Ejus Charissimam Conjugem feliciter nuper enixam fuisse Sermam Archiducem Infantem Hispaniae Mariam-Annam-Eleonoram-Wilhelminam-Josepham! ~. Quod quidem laetissimum Nuntium uti Nobis non obscurum singularis Majestatis Vestrae erga Nos affectus praebet argumentum; ita ex corde gratulamur hunc Ei optatum successum obvenisse, ut non modo Augustissima Domus aucta fuerit, verum etiam Augustae Ejus Dilectissimae Conjugis novo hocce praeclaro testimonio foecunditas evidentius confir

— " — = confirmetur. ~ Enixe interea precamur Deum Optimum Maximum, ut Majestati Vestrae magis magisque propitius quacunque in re adesse, Eidemque diuturnam incolumitatem felicissimosque quam plurimos similes successus pro Summa Sua Clementia impertiri dignetur. ~ Dabantur etc. ~ " —.

117.) Kopia Listu JEgo Królewskiey Mosci do Cara Jegomości z Grodna podczas Seymu Walnego d. 26. 8bris 1718. Roku.

My Nayiaśnieyszy y Dzierżawnieyszy Wielki Hossudar August który z Bożey Łaski Król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Wołyński, Podolski, Podlaski, Jnflantski, y innych; Dziedziczny Xiąże Saski, Juliacki, Kliwski, Horski, Angryyski, y Westphalski; Swiętego Państwa Rzymskiego Naywyższy Arcy Marszałek y Xiąże Elektor, Landgraff Thuringyi, Margraff Misnij, także niższey y wyższey Lusacyi, Burgraf Magdeburski, Graff Xiąże Henneburski, Graff Marchyi y Barbi, Pan na Rawenszteynie. ~ Nayiaśnieyszemu y Dzierżawnieyszemu Hossudarowi Wielkiemu Carowi y Wielkiemu Xiążęciu Piotrowi Alexiewiczowi, wszystkiey wielkiey y małey y Białey Rusi Samodzierżcy Moskiewskiemu, Kijowskiemu, Włodzimierskiemu, Nowogrodzkiemu, Carowi Kazańskiemu, Carowi Astrachańskiemu, Carowi Sibirskiemu, Hossudarowi Pskowskiemu, y Wielkiemu Xięciu Smoleńskiemu, Twerskiemu, Juhorskiemu, Permskiemu, Wiadzkiemu, Bołharskiemu, y innych Państw Wielkiemu Xiążęciu, Nowograda niżnych Prowincyy y Ziem, Czerniechowskiemu, Razańskiemu, Rostowskiemu, Jarosławskiemu, Białozierskiemu, Udorskiemu, Obdorskiemu, Kondyńskiemu, y wszystkiey Siewierskiey Strony; rozkazującemu Hossudarowi, Ziemi Jwerskiey, Kartalańskich y Gruzińskich Carow y Ziemi Kabardyńskiey, Czerkaskich y Horskich Xiążąt, y innych wielu Państw y Ziem Wschodnich, Zachodnich, y Połnocnych, Sukcessorowi Dziedzicowi Następcy y Hossudarowi Samowładnącemu y Panującemu. ~ . — Waszemu Carskiemu Wieliczeństwu Bratu Naszemu Kochanemu Naszego Królewskiego Wieliczeństwa Braterskie Kochające pozdrowienie. — Przychodzi na tym Seymie Walnym Stanow Rzeczypospolitey do skutku życzliwa przestroga Nasza, która Waszemu Cark. Wstwu listownie y przez Pełnomocnego Posła Jego donieśliśmy, z okazyi uczynionego na ten czas rekursu do Nas Prowincyy, Województw, Ziem, y Powiatow Koronnych y W. Xstwa Litt. względem świeżego

a uciąż

a uciążliwego wprowadzenia woysk Waszego Carsk: Wstwa do państw Naszych. —
Albowiem Stany Rzeczypospolitey tu zgromadzone przed wszystkiemi do publicznych Obrad należącemi materyami, tę naypierwey y naypilniey wzięli przed się, aby nim do rezolucyi jakichkolwiek Punktów tychże Obrad publicznych y Instrukcyy swoich Ziemiańskich na Tym Seymie przystąpią, wprzód widzieli skuteczną całego Kraju Państw Naszych od Woysk Waszego Carskiego Wstwa ewakuacyą; z ubespieczeniem że też Woyska Jego raz ztąd wyszedłszy nigdy na potym do Państw Naszych y Rzeczypospolitey niepowrócą, według zaszłey deklaracyi publiczney Posła Wo Carsk: W. Pełnomocnego przy zawarciu Traktatu Naszego y Stanami Rzeczypospolitey w Warszawie, y według Ukazow W. Cars. Wstwa z Paryża posłanych, niemniey według obowiązkow prawa Powszechnego wszystkich Narodow y partykularnych Sojuszow y Traktatow, które między Nami a Rzeczpospolitą a Waszem Carskim Wstwem zawarte są. ~ Za zdaniem tedy zgodnym wszystkich Stanow Rzpltey na Seym teraźnieyszy zgromadzonych, umyślnego Emissarium do Waszego Carsk: Wstwa ordynujemy dla wiadomości y odebrania ostatniey Waszego Car. W. deklaracyi, jeżeli Woyska Jego z Państw wszystkich Naszych y Rzeczypospolitey bez wszelkiego omieszkania zupełnie wynidą, wszelakie na stronę uchyliwszy jakiekolwiek pretexty, czyli to konwencyi mimo wiadomość y pozwolenie Stanow Rzeczypospolitey nienależycie przez Gdańszczan zawartey, czyli innych wymówek, które od Nas y całego Swiata za słuszne y ważne przyczyny uznane bydź niemogą. ~ Racz tedy Wasze Carskie Wstwo jako nayprędzey Tego Emissarium expedyować z pożądanym Responsem a raczey Ordynansami do wyyścia nieodwłocznego tych woysk z granic Państw Naszych y Rzeczypospolitey. ~ Co Nam obiecuje sama słuszność, przyjaźń, obserwantia Sojuszu, Prawa Narodow, y rozsądna Wasgo Cars. W. reflexya na wszystkie okoliczności, racye, konsekwencye. ~ I to sprawiedliwe wszystkich Stanów Rzeczypospolitey żądanie jak nayusilniey z strony Naszey ponawiając, W. Carskmu Wstwu wszelkich pomyślnych od Pana Boga przy dobrym zdrowiu życzemy sukcessow. ~ Dan etc. ~ „ — . ~ „ — .

Waszego Carskiego Wieliczeństwa mp Król Wierny Brat August. ~
m. Ten List wychodził Majestatice pod Pieczęcią Wielką W. Xstwa Littо

118.) Kopia Listu Xcia Jmci Prymasa do Cara Jmci = =
Nomine Senatus. ~ "-

Nayiaśnieyszy Mći Caru! Zgromadzone wszystkie trzy Stany Rzeczypospolitey na Seym teraźnieyszy, naypierwszy y naywalnieyszy interess ewakuacyi woysk Waszego Carskiego Wstwa wziąwszy na cel pryncypalny obrad swoich, rezolwowały się posłać umyślnie Emissariuм do Wago Carskº W. dla odebrania kategoryczney deklaracyi, jeżeli woyska Was. Car. Wstwa w Państwach Rzplitey, nienależycie przeciwko Prawu powszechnemu wszystkich Narodow, Traktatom, y Sojuszom partykularnym z Waszym Carskim Wstwem, y obietnicom nieraz powtórzonym, z uciemiężeniem y krzywdą jawną Rzeczpospolitey, subsistujące, bez wszelkiey zwłoki zupełnie wynidą? ~. Więc stosując się do zgodnego żądania Tychże Stanow Rzeczypospolitey, Jmieniem Prześwietnego Senatu jako Prymas Koronny y Wielkiego Xstwa Littº rekurs czynię do Waśgo Carskº Wstwa z należytym respektem y usilną prośbą; abyś jednostaynemu y sprawiedliwemu całey Rzpltey żądaniu zadosyć czyniąc, raczył pomienione woyska Swoje wszystkie z granic Koronnych y Wº Xstwa Litewskiego y przyległych Prowincyy jako nayprędzey wyprowadzić; oddaliwszy wszelkie exkuzacye y pretexty. ~ oraz abyś zupełnie wierzył, iż Król Jmć y Rzeczpospolita z swojey strony nienaruszenie sąsiedzką y kolligacką przyjaźń zachowają y dotrzymają, byleby pożądaną w tey nader słuszney rekwizycyi Swojey pomyślnie odebrali satysfakcyą: o którey jako bynaymniey niewątpię, tak z należytą weneracyą jestem etc. -

119.) Kopia Listu Jmcp. Marszałka Poselskiego Jmieniem Stanu Rycerskiego do Cara Jmci z Grodna d. 26. 8bris 1718. r. -

Tey był nadziei Stan Nasz Rycerski Koronny y Wº Xstwa Litewskiego, że po ugruntowanym wnętrznym pokoju za kooperacyą Waszego Carskº Wstwa, y po wyyściu zupełnym woysk innych Postronnych za granice, niemiały woyska Waszego Carskº Wstwa znaydować się w Państwach Rzeczypospolitey, nietylko według deklaracyi publiczney Posła Pełnomocnego Waszego Carskº Wstwa, przy zawarciu Traktatu Warszawskiego, y według Ukazow W. C. W. z Paryża posłanych, ale też według obowiązkow prawa powszechnego wszystkich = Narodow, y partykularnych Traktatow y Sojuszow między waszym Car. Wstwe a Rzeczpospolitą zaszłych. ~ Gdy zaś nad mniemanie Nasze, przeciwny temu wszystk

wszystkiemu uznajemy postępek przez powrot woysk waszego Car. W. y Subsisten=
cyą uciążliwą ORyckże w Krajach Rzeczypospolitey, po wysłuchanych relacyach =
przeszłych Poselstw do waszego Cars. Wstwa y ostatniego JmciPana Starosty Kopa=
nickiego, tudzież po przeczytaniu listownych kompellacyi JEgo Król. Mći Pana
N. M. y rekwizycyy publicznych z Senatorskiey Rady ustnie y na piśmie powtó=
rzonych, y po wszelkich innych przyjazney Expostulacyi stopniach dotąd bez
skutku pomyślnego z strony JEgo Kr. Mći y Rzeczypospolitey wypełnionych;
na dowod szczerego y prawdziwego przedsiewzięcia Naszego że statecznie sąsie=
dzką y kolligacką przyjaźn z waszym Carskim Wstwem zachować pragniemy,
spólnie z drugiemi Stanami to jest z JEgo Królewską Mością y Prześwietnym Sena=
tem Umyślnego Emissarium do W. Car. W. ordynujemy; chcąc wiedzieć y odebrać
ostatnią deklaracyą Waszego Carskiego Wielstwa, jeżeli woyska W. C. W. z państw
wszystkich Rzeczypospolitey bez wszelkiego omieszkania wynidą zupełnie?
oddaliwszy na stronę wszystkie jakiezkolwiek zasłony y kolory lub Konwencyi
mimo wiadomości Rzeczypospolitey nienależycie przez Gdańszczan zawartey, lub
innych exkuzacyy które od Nas y całego świata za słuszne y ważne racye =
przyjęte bydź niemogą. ~ Gwoli czemu, zlecilismy Temuż Umyślnemu żeby =
dniem y nocą do Waszego Carskiego Wieliczeństwa pospieszał y nazad powracał;
ponieważ ten Interess ewakuacyi według Instrukcyy Naszych zgodnych od wszystkich
Województw, Ziem, y Powiatow, obligowani jesteśmy tak gorąco y skutecznie pro=
mowować, żebyśmy przed wszystkiemi sprawami publicznemi do skutku przypro=
wadzili y należyty Prawom y granicom Naszym warunek obmyślili. ~ Zosta=
wamy przytym z nayglębszym respektem Nayiaśnieyszego Majestatu Waszego Car
skiego Wieliczeństwa Uniżoni Słudzy. ~ Krzysztof Hrabia na Baksztach Zawissa
Starosta Miński Marszałek Poselski Jmieniem Stanu Rycerskiego. ~ „ —

120.) Kopia Instrukcyi Ur. Lesiowskiemu Dworzaninowi JEgo Kr. Mći
P. N. M. od JEgo Królewskiey Mości y Stanow Rzpltey na Seym
Walny Ordynaryyny Grodzieński zgromadzonych do JEgo Carskie=
go Wieliczeństwa z Expedycyą destynowanemu, daney z Kance=
llaryi W. Xtwa Littº dnia 26. Oktobra 1718. Roku. ~ „ —

Odebrawszy tak Expedycyą od JEgo Kr. Mći P. N. M. y Stanow Rzpltey z Paszportem,
jakoteż rekomendacyalne Listy od Wielmożnego Xcia Dołhorukiego Posła Pełno=
mocnego JEgo Carskº Wstwa respektem poczt, y względem otrzymania jako=
naypręd

–"– = nayprędszych ode Dworu JEgo Carskiego Wstwa responsow, Urodzony Lesiowski dniem y nocą na mieysce Rezydencyi JEgo Carsk. W. pośpieszy. – Stanąwszy zaś na mieyscu, o nieodwłoczną sobie Audyencyą y sposobność oddania tychże Listow z ktorymi jest expedyowany starać się będzie. ~ Na tey Audyencyi z JEgo Carskim Wstwem y z nikim wcale w żadne reprezentacye y w dyskursy wdawać się niema, lecz tylko simpliciter opowie JEgo Car. Wstwu:
" że Mię JEgo Krolewska Mość Pan Moy Miłościwy y Stany Rzeczypospolitey
" na Seym teraźnieyszy actualiter się w Grodnie odprawujący zgrodzone wypra:
" wiły do Waszego Carskiego Wstwa z Tymi Literami, ktore oddaję Wszmu
" Carsk. wstwu o nieodwłoczne Responsa na nie upraszając " ~. —

Wielmożnym także Ministrom JEgo Carsk. Wstwa, niewdawając się w żadne z Nimi dyskursy y relacye opowie: że niema nic innego w Instrukcyi sobie zleconego, tylko aby się upomniał o jako nayprędsze na expedycyą swoją responsa, y że ma taki Ordynans, aby jeśliby one zwleczono etiam bez nich jako nayprędzey do Dworu JEgo Krolewskiey Mości Pana N. Miłł. powracał. –

Jak prędko zaś na mieyscu stanie, tegoż momentu przez pocztę odezwie się Wielmożnym Ministrom Status, Nayprzewielebnieyszemu w Bogu Prymasowi, y Urodzonemu Marszałkowi Poselskiemu, oznaymując wszystkie particularitates do informacyi tuteczney ztamtąd potrzebne. ~ " — . Nakoniec, będzie się o to starał, aby lub odebrawszy Responsa lub też nie, jeżeliby go dłużey nad tydzień zwłoczono, do Dworu JEgo Krol. Mci P. N. M. powracać mogł; powiedziawszy jednak JEgo Carsk. wstwu y Ministrom JEgo, że Mu nad trzy dni dłużey dla tych Responsow niepozwolono czekać, On zaś na drugie trzy dni rezolwować się odważa. ~ " — . ~ " — . ~ " — .

121.) Relacya Audyencyi Jchmciow Panow Hetmanow oboyga Narodow u JEgo Krol. Mci w Grodnie d. 30. 8bris 1718. r.

Jchmc Panowie Hetmani oboyga Narodow byli u JEgo Krol. Mci P. N. M. in praesentia Jchmciow Panow Marszałka y Kanclerza W. koronnych, Jmcipana Marszałka Poselskiego y Podkomorzych oboyga Narodow. ~ " — Jmcpan Krakowski przy komplemencie do JEgo Krol. Mci wyraził; jako in laesionibus Jurisdykcyi Hetmańskiey szukają w dobroci Pańskiey remedia! ~ Toż samo singultim każdy potwierdził. ~ " — . JEgo Kr. Mc na to reposuit ore suo Regio: że do dwoch punktow może regulari pretensya Jchmciow Panow Hetmanow: jedna względem

przeszł

przeszłego Seymu Konstytucyi, druga respektem Kommendy nad woy= skiem. ~ Co do pierwszego punktu, tego rezolucya należy do wszystkich Stanow Rzeczypospolitey. ~ Co względem Kommendy, ta należy incontestabiliter Jchmciom, nierozumieiąc aby ta pretensya komendy miała extendi supra Regem et Rempublicam! ~ " —. Jmcpan Marszałek Poselski intulit imieniem Izby Poselskiey rekommendacyą Królowi Jmci tegoż interessu władzy Jchmciow Panow Hetmanow. ~ " —. Jmpan Krakowski Hetman W. Koronny intulit: Jak to ciężko bydź musi, kiedy teraz za ordynansem Króla Jmci niepodobna woyska ruszyć dla przeszłey circumskrypcyi, że Hetmani odpowiadać powinni za poczynione szkody przez żołnierzow, że z woyskiem niepodobna ani maszerować, ani obozow zataczać! ~ " —. Na to Jmcpan Kanclerz W. Koronny odezwał się: że to musi bydź opisano w Konstytucyach, że je trzeba przeczytać dla informacyi JEgo Królewskiey Mości. ~ " —. wspomniał Jmp. Krakowski circa votum jako naydłuższego panowania Króla Jmci, że exclusio Hetmanow od Elekcyi Królow niemoże bydź tylko bardzo ciężka praerogativae nobilitari etc. ~ " —. Jmpan Hetman Polny Littº subjunxit: że Woiewodztwa dały w Jnstrukcyach Postom swoim artykuły przeciwne sancitis ostatniego Seymu, urgendo inter alia odmianę Taryffy względem podatkowania; poniewaz Taryfa pogłównego jednym Woiewodztwom jest bardzo favorabilis a drugim bardzo ciężka: muszą się tedy o to domawiać etc. ~ " —. – Jmcpan Marszałek Wielki Koronny odezwał się: że Jmpan Marszałek Poselski może Nas naylepiey informować, które to są Woiewodztwa co maią przeciwne punkta Novellae Legi? ~ " —. Potym Jmcpan Podkomorzy Koronny replikował: że lubo Woiewodztwo Lubelskie jest tąż Taryfą przeładowane nad insze, przecież woli to cierpieć a niżeli dać okazyą domawiaiąc się odmiany tey taryfy do pomieszania Consiliorum publicorum. ~ Które zdanie Jmcpana Podkomorzego Koronnego potwierdzili Jchmcpanowie Hetmani Koronni. ~ " —. Jntulit potym Jmcpan Hetman Polny Koronny: że jako gotowi są sakryfikować zdrowie y fortuny swoje dla usługi Królewskiey, tak jest Jm to rzecz nieznośna kiedy niektóre osoby partykularne to ogłosiły że nec unum jota pozwolą odmienić w Konstytucyi. ~ " —. Toż samo reassumpsit Jm Pan Hetman Polny Litewski przydaiąc: że na teraźnieyszym Seymie circa

antiq

—„—antiquam formam et libertatem Reipublicae wolno się domówić. ~
~„ — Na to JmPan Kanclerz W. Koronny odezwał się: że każdemu Senatorowi y Postowi wolno mówić y domówić się; a zatym jako JMciom wolno instare et urgere co się zda JchMciom pro Sensu Ich, tak też y drugim JchMciom Characterisatis wolno było mówić że niechcą pozwolić y joty odmienić w przeszłych Konstytucyach: y w Tey Rzeczypospolitey wolney y równey dopiero w ten czas może co determinative stanąć, kiedy jedna strona drugiey opponującey się, może wyperswadować. ~ „ —. ~

JEgo Królewska Mość pytał się potym na koniec, jeżeli JchMc Panowie Hetmani mieli co więcey ad deferendum? y kiedy powiedzieli że niemieli nic więcey, Król Jmc ruszył się na Mszę Świętą. ~„ —. ~.

122.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Feldmareschal Flemming, à S. E. le Grand Chancellier de la Couronne.
Vienne le 2. 9bre 1718. —. ~. —„ —.

Son Excellence Mr. le Baron de Manteuffel m'a fait part de la maniere obligeante avec laquelle Votre Excellence a rendu publiquement temoignage de l'Amitié qu'Elle a pour moi! ~ Je ne suis pas aſsez vain pour attribuer à mon merite ce que cette meme Amitié lui a fait dire de favorable sur mon sujet; et je l'attribue à Votre bonté. ~ Continuez Monseigneur à en agir de meme pour moi, en m'indiquant la voie la plus certaine pour faire eclater ma reconnoiſsance selon mon poſsible; si meme elle ne peut atteindre le degrés d'obligation, que je conviens avec plaisir Vous avoir. ~ L'ingratitude n'est pas mon vice aſsurement, et j'en convainqueray Votre Excellence par le zele avec lequel en attendant Ses ordres, j'embraſseray toutes les occasions où je pourray lui donner des preuves veritables de la haute estime que j'ay toujours fait et que je feray toute ma vie de Sa Personne; en cultivant en meme tems avec soin une Amitié qui m'est chere, et à laquelle je reponds plus que je ne saurois l'exprimer à Votre Excellence. ~ Que ne feray-je pas pour meriter en servant Notre Chere Patrie? ~. Les louanges que Votre Excellence a bien voulu me donner à cet egard, et une approbation comme celle de Votre Excellence m'anime plus que je ne saurois dire dans Mes bonnes intentions pour les interets de la Republique; dans lesquelles

je cont

je continueray toujours d'agir en me faisant un devoir et un vrai plaisir de rendre sans cesse la justice due au merite eminent et aux grandes qualités de Votre Excellence. ~ Je suis etc. ~ " —. ~.

123.) Copie de la Lettre de S. E. Msgr le Grand Chancelier à Mr. le Feltmarechal Fleming. Grodno 20. 9br. 1718. —

Les expressions obligeantes dont votre Excellence a voulu m'honorer par sa Lettre du 2. courrant à l'occasion de la justice que j'ai rendu à son merite, ne sont qu'un effet de son coeur geneureux et de l'Amitié qu'Elle a pour moi: puisque de mon coté je n'ai fait que mon devoir. — Je tacheray convaincre Votre Excellence dans toutes les occasions de mon empressement tres sincere pour son service et de la veneration avec laquelle.

124.) Copia Literarum Regis Poloniae ad Regem Borussiae. ~ Grodnae die 26. Novembris 1718. datarum. —

Accepimus Literas a Majestate Vestra ad Nos d. 8. 9bris an. cur. exaratas, quibus de consilijs ad nonnullos hinc inde disseminatos rumores perniciosis, deque Ipsius et Serenissimi Czari constanti amicitia optimaque voluntate, certos facit. ~ Cum autem pergrata fuit Nobis haec utriusque Majestatis Vestrae et Czareae amicitiae testificatio, quippe quam magni semper fecimus et studiose coluimus culturique sumus; tum Majstem Vestram certam facimus, Nos optime gnaros, ejusmodi consilia tam fidei toties Nobis datae quam aequanimitati proprioque Majstis Vrae interesse contraria, et plurimis in executione ijsque vix a Majestate Vestra superandis difficultatibus obnoxia fore; Nos vero non solum nullam fidem supradictis rumoribus adhibuisse, licet frequenter ad aures Nostras pervenerint, neque amicitiam bonamque voluntatem Nostram inde vel minimum labefactari passos esse, sed et illos omnino despexisse, tanquam meditamenta hominum quibus vel verae utilitates Majestatis Vestrae et Czareae vel mutuae conjunctiones Nostrae plane sunt ignotae. ~ Interim non possumus quin gratissimo animo recolamus hanc Majestatis Vestrae sollicitam curam, in diluendis, quas in Se cadere concordiamque Nostram turbare potuisse existimavit suspitionibus; quod uti inter Principes praesertim vicinos apprime necessarium semper duximus, ita et in tali casu Nostrae nunquam desiderabuntur partes. ~ Quod attinet negotia Reipublicae cum Majestate Vra intercedentia, atque ab Ejusdem Ordinibus non parvi uti a Mjste Vra sed magni

moment

–„ – = momenti semper aestimata, quas circa haec a Majestate Vestra per Ministros Suos in novissimis Comitijs faciendas repraesentationes sperabamus, in futura Eorundem Comitiorum reassumptione factum iri expectamus; nulli dubitantes quin interveniente Majestatis vestrae facilitate, omnia ex Pactorum anteriorum tenore facile componantur. ~ De coetero etc. ~„ –. ~.

125.) Ex Cancellaria Regni Supremis Consiliarijs Ducatuũ Curlandiae et Semigalliae Responsoriales. ~„ –.

Minime latere puto Magnificas Dominationes Vestras, eo semper intentam esse paternam Sacrae Regiae Majestatis Dñi Nri Clmi sollicitudinem Reipublicaeque curam ac Meam singularem operam, ut Inclyti Ducatus Curlandiae et Semigalliae post longam malorum seriem desiderata experiantur solatia, et a dolenda rerum et Libertatum Suarum releventur jactura! ~ Id quoque in nuper celebratis Comitijs inter prima Consiliorum publicorum objecta repositum erat: id communi voto exoptatum. ~ Nec defuit insignis Generosi Bülau Deputati horum Ducatuum in promovendis Patriae Suae commodis applicatio ac laudabilis zelus et activitas. – Verum quoniam iniqua temporum et conjuncturarum conditio aequissimis conatibus Nostris obicem ponens, nostram simul et Vestram moratur adhuc felicitatem, ex re judicavit Sacra Regia Majestas ut Idem Generosus Bülau in Aula Sua ulteriora expectet mandata. ~ Cui ne publicum obsequium privatae domesticaeque rei adferat detrimentum, neve in sinistram trahatur partem, non dubito Magnificas Dominationes Vestras suum ad id impensuras studium; et pro debito erga Sacram Regiam Majestatem et Rempublicam respectu, et obstrictae fidei vinculo, ea semper acturas quae non reprobari sed veram Supremi Dominij recognitionem, Juriumque Ejusdem inviolatam observantiam et infractam in fide constantiam probare debeant. ~ Quod Illis ut ex mandato Sae Regiae Majestatis et ex vi Ministerij Mei sollicite recommendans, et non vana melioris sortis circa indefessum Regis et Reipublicae pro salute et conservatione Inclytorum Ducatuum Vestrorum laborem augurans omina, maneo. etc. –. Magnificarum Dominationum Vestrarum Addictissimus Frater et ad quaevis Officia paratissimus. Minister Status Regni. ~.

126.) Copia videndae Manifestationis in negotio Curlandiae. –

Dabitur Manifestatio nomine Illmi Senatus tam pro nunc ad Latus Sacrae Regae Majestatis Dñi Nri Clmmi residentis, utpote Reverendissimorum Illustrissimorum et Excellentissimorum Dominorum, Constantini Feliciani Szaniawski Vladislaviensis et

Pomez

Pomeraniae, Christophori Szembek Posnaniensis, Joannis Casimiri ab Alten=
Bokum Culmensis et Pomesaniae Pro-Cancellarij Regni, Episcoporum, Janussij
Principis Wisniowiecki Krakoviensis, Jacobi Rybinski Culmensis Generalis Artil=
leriae Regni, Petri Kozewski Mariaeburgensis, Palatinorum, Josephi de magna
Konczyce Mniszech Mareschalci Supremi Regni, Joannis a Stupow Szembek =
Supremi Cancellarij Regni, Casimiri Ducis in Klewan Czartoryyski Pro-Cancel=
larij Magni Ducatus Lithvaniae, Joannis Przebendowski Supremi Thesaurarij
Regni, quam et absentis, omniumque Statuum Regni et Mag. Duc. Lithniae,
ac in rem totius Reipublicae, cum reservatione Supremi Juris et directi Dominij
quod Sacrae Regiae Majestati et Reipublicae ad Ducatus Curlandiae et Semigalliae
competit ne aliquod patiatur detrimentum, in et contra omnia et singula in his
Ducatibus per quoscunque tam ab extra quam ab intra attentata et attentanda
pactis primoevae Subjectionis et Incorporationis Regno Poloniae horum Ducatuum
ac vinculo fidelitatis contraria, et Concessioni Feudali Investituris, tum Legibus
et Constitutionibus Regni et Magni Ducatus Lithae nec non Foederibus anteriori=
bus et novissimis cum Vicinis Potentijs initis repugnantia, et quacunque occasio=
ne in praejudicium Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae evenientia aut even=
tura, suo loco et tempore explicanda, cum protestatione de nullitate eorundem
omnium et singulorum attentatorum et attentandorum, uti stante vita legitimi
Principis Feudatarij Illmi Ferdinandi Moderni Ducis Curlandiae et Semigalliae,
prout latius in parata Copia porrigetur. — " — . — " —.

127.) Copia Rescripti ad Nobilitatem Ducatuum
Curlandiae et Semigalliae.

Augustus Secundus etc. — Generosis Consiliarijs Supremis Ducalibus, Majori=
bus et Minoribus, Capitaneis, coeterisque Officialibus, ac universo Equestri Or=
dini Ducatuum Curlandiae et Semigalliae, fideliter Nobis dilectis Gratiam No=
stram Regiam. — Generosi fideliter Nobis dilecti! Non sine gravi indignatio=
ne Nostra ex relatione certorum Consiliariorum Nostrorum percepimus: quo=
modo nonnulli Fidelitatum Vestrarum, remoto eo amore et affectu quem Patriae
Suae debent, Nostraque spreta gratia ac Legibus publicis contemptis, dege=
neres ferme Antenatorum Suorum, privati lucri sui gratia, in praejudicium
Supremi ac directi Dominij Nostri et Reipublicae quod Nobis in Ducatibus Cur=
landiae et Semigalliae competit, contra officia Sua et fidem juratam, = nobis

—"— = Nobis inscijs et inconsulta nec avisata Republica, vivente Principe Illrmo Ferdinando Curlandiae et Semigalliae in Livonia Duce, nondum soluto vasallagio, quaedam privata ratione Successionis in his Ducatibus molimina attentare praesumpserant. — Itaque omnia et singula eadem attentata, et illicitas vivente Principe ratione Successionis postulationes, designationes et declarationes, uti Juribus Nostris et Reipublicae contraria cassando et annihilando requirimus ac serio monemus Fidelitates Vestras, quatenus de hoc successionis negotio in vita Illrmi Ducis Ferdinandi nihil amplius attentare audeant sub serio: sissima Nostra et Reipublicae animadversione. — Pollicemur autem et verbo Nostro Regio affidamus Fidelitates Vestras, quia in casu sterilitatis et mortis Illrmi Ferdinandi Ducis, omnes Districtus et Incolas horum Ducatuum in suis Privilegijs, immunitatibus, juribus, libertatibus ac consuetudinibus antiquis atque Religionis Augustanae Confessionis in his Ducatibus usu, juxta tenorem Pactorum incorporationis, inviolabiliter conservabimus, manutenebimus, et una cum Republica tuebimur: ut nihil sit quod in contrarium Fidelitates Vestrae timere possint; immo quaevis desiderabiliora Libertatis, salutis, pacis et justitiae nec non capacitatis honorum et beneficiorum ultra quam sperant exspergentur incrementa. De coetero prosperam Salutem Fidelitatibus Vestris exoptamus. — Dabantur etc.

128.) Copia Citationis contra Generosos Consiliarios Curlandiae.

Augustus Secundus etc. — Vobis Generosis Henrico Christiano de Bringi Landhofmagistro, Joanni Henrico de Keyserling Cancellario Curlandiae et Semigalliae in Livonia Ducatuum, de personis causa infrascripta bonisque Vestris generaliter omnibus, mandamus, ut coram Majestate Regia, Senatoribus Regni et Magni Ducatus Lithvaniae, Judicioque Relationum Nostrarum propriarum, aut ubi tunc cum Curia Nostra feliciter constituti fuerimus, a positione Citationis praesentis Nostrae in sex septimanis alias futura Juridica causarum Curlandicarum Mense Martio anno proxime futuro 1719. celebranda, seu tum dum et quando causa praesens ex publico Judiciali Regestro acclamata inciderit personaliter ac peremptorie compareatis, ad Instantiam Generosorum Instigatorum Regni et Magni Ducatus Lithvaniae, pro munere Officij sui publici, ex delatione Illustrissimi Principis Ferdinandi in Livonia Curlandiae et Semigalliae Ducis, Ejusdem Illustritatis Plenipotentiarijs agentibus, Actorum. -

Qui vos

Qui Vos citant pro poenis Legum per Vos demeritis in eo: quia Vos in contrarium Juris et directi Dominij Nostri, quod Nobis super Ducatus Curlandiae et Semigalliae ex primoeva Illorum subjectione et incorporatione competit, procedendo, debitamque juratam fidem qua Nobis et Reipublicae tenemini non servando, et Jura Nostra violando, stante adhuc vita Legitimi Principis Feudatarij nondumque soluto nexu Vasallagij, privati Sui lucri gratia, veterem Reipublicae de his Ducatibus dispositionem, in casum sterilitatis Illustrissimi Principis Ferdinandi Curlandiae et Semigalliae Ducis, alterando; ausi estis et temere praesumpsistis, novas quasdam de postulando et designando Successore ad hos Ducatus in praejudicium Reipublicae propositiones facere, easque vi et persuasione externa promovere, resistentem Nobilitatem horum Ducatuum sinistris impressionibus et comminationibus in perversum Vestrum Sensum protrahere, Bonis Ducalibus disponere, in potentiores illa tradere, administrationem eorum usurpare, proventus ex illis percipere, aliaque illicita attentare; prout defacto haec praemissa attentastis, rei negotioque publico ad Se non pertinenti impertinenter Vos immiscuistis, declarationes quasdam privatas in detrimentum Nostrum et Reipublicae, Nobis non deferendo nec Rempublicam avisando, molimina et conatus quosdam fecistis, controversijs inutilibus Sancita Reipublicae et periculis Nobilitatem fortunasque Eorundem exposuistis; quemadmodum latius futuro in Termino ea omnia contra Vos proponentur et deducentur: quo ejusmodi progressu in poenas Legum severissimas succubuistis; pro quibus desuper a Nobis decernendis et extendendis ut coeteri exemplo Vestro a similibus arceantur, nec non ad videndum et audienda, omnia in his Ducatibus attentata tolli, cassari et annihilari, Jura Nostra et Reipublicae manuteneri et in quo sunt laesa redintegrari, coeteraque que de jure venerint statui, decerni et sententiari. — Citamini, sitis paraturi, Terminum attentaturi et judicialiter responsuri. — Datum etc.

129.) A Rege Pol. ad Regem Galliae.

Quam magna semper fuit Serenissimis Antecessoribus Nostris et Nobis Ipsis ac toti Reipublicae cum Serenissimis Praedecessoribus Majestatis Vestrae cultura bonae amicitiae, eadem ad praesens Nobis est motivo, ut ad instantissimas praesentis Senatus preces, novissima praeter omnem spem et opinionem et quod=

—„ — = majus ab amicis et Foederatis Principibus minus amica et cum foederibus convenientia, gravi cum praejudicio Nostrorum ac Reipublicae Jurium destinata, Majestati vestrae praesentibus deferamus. ~ Videlicet, quod Aula Berolinensis primum adscito partibus Suis favore et per varias adinventiones quaesito, atque demum Serenissimi Czari Moscoviae conciliata cooperatione et mutua cointelligentia, per expressam et publicam requisitionem non dubitavit nobilitatem Ducatus Curlandiae et Semigalliae, cujus Supremum et directum Dominium integro Jure Nobis et Reipublicae incontestabiliter et ab antiquo competit, ad ejusmodi inconveniens obligare, sollicitare, et necessitare, ut vivente adhuc Legitimo Principe Feudatario Illrmo Ferdinando Duce Curlandiae et Semigalliae nondum soluto nexu Vasallagij jurejurando firmato, Nobis inscijs et inconsulta Republica, contra Pacta primoeva Subjectionis et incorporationis Regno Poloniae horum Ducatuum Curlandiae et Semigalliae tum et contra dispositionem Reipublicae jam dudum in Comitijs Regni Generalibus per Legem publicam Aº 1589. factam et contra fidelitatem Nobis et Reipublicae ex Juramento debitam, Fridericum Wilhelmum Margravium Brandeburgo - Suedensem pro Eventuali Successore praedictorum Ducatuum nulliter, indebite ac illegitime declararet et designaret; cum evidenti documento et pessimo exemplo, ut Jura Supremi et directi Dominij Nobis et Reipublicae taliter labefactari, interna securitas interturbari et tota Curlandia et Semigallia Externis Potentijs ad libitum exponi queant. ~ „ — Accidit adhaec mala publica, quod Aula Berolinensis non habito ullo ad Nos recursu immo nec mentione Nostri injecta vel justitiae administratione a Nobis requisita, per repetitas Literas Suas graviter Civitati Nostrae Regiae Gedanensi comminata sit; quod proxime alia contra Eandem Civitatem adinvenienda sint media ingrata et incommoda, quae nullus homo discretus et prudens Ipsi Aulae praedictae vitio vertere poterit eo in casu, si Summas illas, quas a Subditis Brandeburgicis in primis temporibus bellorum sponte oblatas accepit Civitas intra exigui temporis interstitium una cum provisionibus totaliter et insimul non exsolverit; nec hoc quidem obstante, quod Civitas Gedanensis varijs publicis privatisque calamitatibus attrita quin exhausta et vere afflictissima multis Vasallis et Subditis Brandeburgicis, praeferendo eosdem etiam viduis et orphanis tam in Civitate Eadem quam in toto Regno Poloniae hinc inde gementibus et plorantibus, non ita pridem solvendo centum mille Imperiales satisfecerit et reliquis satisfacere pro viribus Suis in hunc usque diem allaboraverit; nec subditorum Brande= burg

burgensium eam esse sollicitationem sed unicam Ipsius Aulae Berolinensis voluntatem, ut instantanea praedictarum Summarum Capitalium et Provisionalium fiat solutio. ~ Inde apparet, quod in omnibus Ditioribus Aulae Berolinensis ex ambona Ecclesiastica publicatum, ut qui Summas certas Civitati Gedanensi concrediderunt Subditi easdem instantanee ad Aulam denuntient, Sibique satisfactionem promptam inde promittant; tacendo, quod Aula saepe dicta jure Cessionario ex parte a Suis vasallis et Subditis contra cessiones in potentiorem prohibita, Justitiam a Civitate Eadem Summas praefatas repetere cupiat. ~ „ — · Quae omnia praemissa, quando Nos sensibilius et praesentem Senatum afficiunt, tanto majori spe celebri et cognito amori justitiae Majestis Vestrae et a Serenissimis Praedecessoribus Suis Nobis et Reipublicae toties testificato affectui probe confidentes, exponenda Eidem duximus enixe rogando: = ut mediante apud utrumque memoratum Principem valida et efficaci Suorum Officiorum interpositione, quasvis extremitates a Regno Poloniae et Dominijs Nostris provida cura Sua avertere dignetur; ne forte haec nunquam sperata molimina non tantum publicam Regni Nostri quietem verum totius Europae tranquillitatem majoribus turbis involvere queant. ~ Siquidem Pacta Olivensia quae semel et insimul olim Illustrissimum Iacobum Ducem Curlandiae et Semigalliae Ejusdemque integerrimam restitutionem et omnimodam conservationem comprehendunt, postulantibus pro tunc partibus paciscentibus, pro majori securitate olim gloriosissimae memoriae Serenissimus ac Potentissimus Princeps ac Dominus Ludovicus XIV. Galliarum et Navarrae Rex Christianissimus cujus ope, studio ac mediatione pax illa coaluit et ad optatum finem perducta fuit, interposita guarrantia et fidejussione Sua pro Se et Successoribus Suis ad perpetuam manutentionem et observationem obfirmavit eandemque guarrantiam extradita ratificatione Sua roboravit; tum et seorsiva Pacta Velaviensia seu Bitgostiensia perpetui foederis per expressum Articulo 1° sanxerunt et praecaverunt, quod neutra pars in alterius damnum quidquam tentabit aut tentari patietur, sed alter alterius gloriam utilitatem et securitatem omnibus modis promovere studebit: Cui stipulatae obligationi novissima in Curlandia attentata et intimatae comminationes Civitati Nostrae Gedanensi e diametro repugnare videntur. — ~ „ —.

Hisce itaque Majestati Vestrae communicatis, nulli dubitamus de votivo justorum Desideriorum Nostrorum successu, tum quod Majestas Vestra omni nisu virium

in id

in id incumbere dignabitur, ut sua tabulis Pactorum integerrima constet Authoritas, et stipulata guarrantia omni meliori modo effectuetur, — et manuteneatur. ~ Cedet id ad perennem gloriam Nominis Majestatis Vestrae et Nostram mutuam obligationem; quam dum praesentibus offerrimus Eidem prosperam et longaevam valetudinem ac fortunatissimos rerum eventus a Domino Deo apprecamur. ~ Dabantur Varsaviae die XXVIII. Decembris 1718. Anno. —.

Regestr Expedycyy Kancellaryi Wielkiey Koronney Polskiey. ~.

15a

Nº	Roku 1718.	Stron.
15.	Relation de Mr. le Baron Loss faite à Sa Majesté.	20.
16.	Lettre de S. Ex. le Gr. Chancellier à Sa Majesté.	21.
17.	Dº — du Meme.	22.
18.	List Jego Kr. Mci do Woiewody Kaliskiego.	22.
19.	Dº — Dº — do Wwdy Ruskiego.	22.
20.	Dº — Dº — do W. Podskarbiego W. Kor.	22.
21.	Kopia Listu JW Jmp. Kanclerza W. K. do Wwdy Kijowskiego.	23.
22.	Literae Serm̃i Regis ad Monasterium Bledzeviense.	24.
23.	Nominatio Regia ad Abbatiam Wagrovecensem.	24.
24.	List Jmp. Kanclerza W. K. do JX. Zaleskiego Opata Bledzewskiego.	25.
25.	Dº — Tegoż — do Jmp. Krakowskiego.	25.
26.	Copia Literarum S. R. Mtis ad Cardinalem Albani in materia Nominationis ad Abbatiam Wagrovecensem.	26.
27.	Literae S. R. Mtis ad Imperatorem Romanorum.	26.
28.	Memoryat Jmpana Hetmana Wielkiego W. X. Lit przysłanego przez umyślnego Officyera JW. Kanclerzowi W. K. do Drezna.	27.
29.	Respons na Ten Memoryat.	29.
30.	Literae Serenissimi Imperatoris Romanorum ad Serenissm Regem Polon.	31.
31.	Dº — Serm̃i Regis ad Imperatorem Romanorum.	31.
32.	List Jmp. Kancl. W. K. do Jmp. Starosty Kopanickiego.	32.
33.	Memoryat do Cara Jmci przez Franciszka Ponińskiego Starosty Kopanickiego od Króla Jmci y całey Rzeczypospolitey posłanego.	33.
34.	Respons na podany w Moskwie Memoryat od Jmp. Fr. Ponińskiego Star. Kop. po Ukazie Jego Carsk. Mostwa dany od Ministrow Ruskig	36.
35.	List Jego Kr. Mci do Cara Jmci.	40.
36.	Dº — Tegoż do Jmp. Kasztelana Krakowskiego.	41.
37.	Dº — Jmp. Kanclerza W. Kor. do Jmcp. Pułkownika Miera.	41.
38.	Dº — Tegoż do Jmcp. Woyskiego Oświecimskgo.	42.
39.	Kopia Plenipotencyi Jmp. Woyskiemu Oświecimskiemu.	42.
40.	List Jmcp. Kanclerza W. K. do Jmcp. Podskarbiego W. Kor.	43.

41.

58.

Na

86

Въ сей рукописи перенумерованныхъ и скрѣпленныхъ сто двадцать девять страницъ.

Секретарь Коммиссіи [illegible]

